

KONAK

AYDINLIĞA AÇILAN PENCERELER
KENT VE BELLEK
GÜNEŞ SAATLERİ
HEYKELLERİN DİLİ
MERDİVENLİ SOKAKLAR

Merhaba

Bir pencere açtık, içeriye ışık girsin diye; içerisi dışarıya taşsın diye. Böylece başladığımız yolculuğumuzda bizim elimizde pencerenin kulbu kanadı. Açtık ve güneş giriyor şimdi; gün giriyor, ses giriyor, yaşamın ritmi giriyor. Ardına kadar dayadık kanatlarını. Neşesi ile hayalleriyle insan giriyor oradan.

Bütünüyle kucaklıyoruz hayatı ve bir tutam değildir içeriye katacağımız. Heyecanımız kadar büyük alacağımız ışık. Pencere bizim irademiz. Zihnimizde olup biten. Şüphesiz ki her insanın penceresi kendisine benziyor. Nereden baktığımız, nasıl baktığımızla ilgiliyse yaşam denilen; bu güzel şehirde yüzlerimiz hep aydınlığa doğru. Aldığımız her nefese, gördüğümüz her yeni güne teşekkürümüz var İzmir’de. Eşsiz bir uygarlık tasarımı olan Cumhuriyetimizin, bizleri her yeni gün ile daha da büyütmesi gerçeği var bu teşekkürümüzün ardında.

Bu güzel şehirde pencerelerimiz, Cumhuriyet değerlerimiz için ardına kadar açık.

Dergimiz KNK’nın yaz sayısında mekânı zamana dahil eden konu başlıklarımızı öne çıkarıyoruz. Sokaklarımıza açılan pencereleri ve oralardan taşan güler yüzlü hemşehrilerimizi aktarıyoruz. İnsanın varlık kavramı felsefenin başat konuları arasında ve bu açıdan baktığımızda, her birimiz için “birikendir” demek, tam da yerli yerinde olacaktır. Bu anlamda İzmir’i, hafızamızı oluşturan mekânlar, insanlar ve anılarla kucaklıyoruz. Böylece oluşuyor aidiyet bağımız. Hayat döngüsü içerisinde bir yandan değişiyor, dönüşüyor öte yandan da bu akışkanlıkla sarılıyoruz hatıralarımıza. Bu çerçevede sunduğumuz, “Kent ve Bellek” temalı konumuz geçmiş, şimdiyi ve geleceği kucaklayıcı niteliktedir.

Şehrimizin karakteristik figürlerinden olan merdivenli sokaklarımız, meydanlardaki heykellerimiz, anılarda yer edinen eski otogarlarımız, sanat koleksiyonlarımız, ünü sınırlar ötesine taşan kültür-sanat insanlarımız ve daha pek çok ufuk açıcı konu ile dergimiz yine sizlerle.

Keyifli okumalar dilerim.

Mimar
Nilüfer ÇINARLI MUTLU
Konak Belediye Başkanı

8 PENCERENİN
NİYETİ

16 GAZİ BULVARI'NIN ÇINARI
BORSA BİNASI

54 RÜZGAR KANATLILARIN
PEŞİNDE DÖRT NALA

i ç i n d e k i l e r

18 ARKAS
KOLEKSİYONU

26 19 MAYIS'A
ÇOŞKULU KUTLAMA

28 SESİMİZ RADYO
GÖZÜMÜZ TELEVİZYON

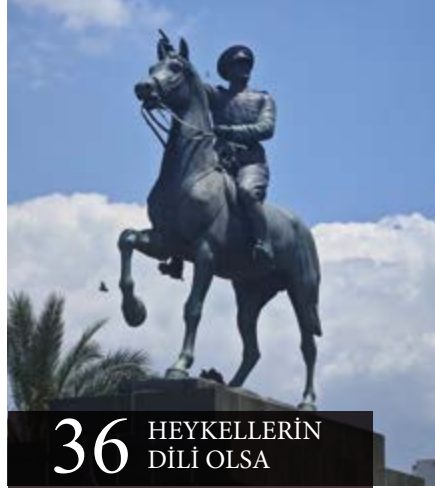
60 HASAT
ZAMANI

62 GÜNEŞ
SAATLERİ

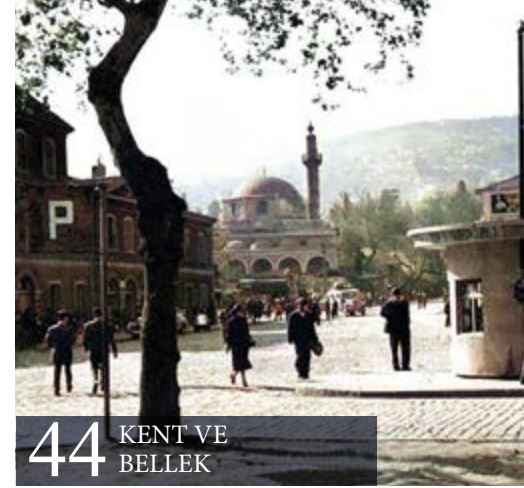
70 TUZLA'NIN
GÖRKEMİ

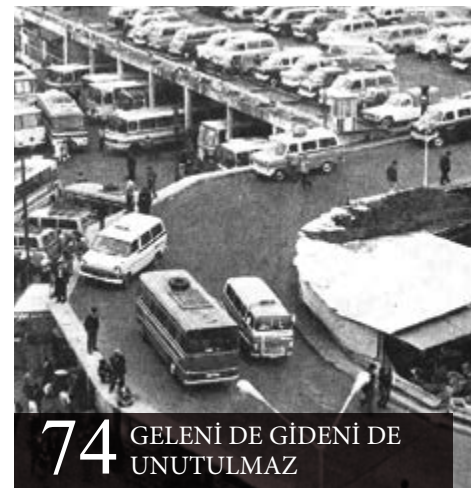
36 HEYKELLERİN
DİLİ OLSA

42 GÖZTEPE
GELİYOR

44 KENT VE
BELLEK

74 GELENİ DE GİDENİ DE
UNUTULMAZ

80 EGE'NİN
TÜRKÜSÜ

82 KRUVAZİYER
YÜZDÜREN KAPKANLAR

KNK 2024 Yaz

Konak Belediyesi
Adına Sahibi
NİLÜFER ÇINARLI MUTLU
Mimar
Konak Belediye Başkanı

Yayın Koordinatörü
OZAN YAYMAN
(Sorumlu Yazı İşleri Müdürü)
Editör
İPEK YAŞAR
TEODORA HACUDİ

Görsel Tasarım
FATİH AKUZUN

Halkla İlişkiler
FIRAT SOYLU

Kültür Sanat
ABDULLAH TUNALI

Hukuk Danışmanı
MİNE GENÇ

Kapak Fotoğrafı: AYKUT FIRAT
Sayfa2-3 Fotoğrafı: ZEREN YASA

Yönetim Yeri: İzmir Konak Belediyesi
Dokuz Eylül Meydanı No:11 Basmane / İZMİR
Tel: +90 232 484 53 00
www.konak.bel.tr
knkdergi@konak.bel.tr

Yayın Türü: Yerel Süreli – Üç ayda bir yayımlanır, para ile satılamaz
Yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

88 KENDİMİZE
ÇIKAN MERDİVENLER

94 BİZİM İÇİN
ENFES

96 YAKINDAN GEÇEN
ÖTEKİ ÖYKÜLER

Senin elindedir kulbu kanadı... İstersen açarsın. Açarsın güneş girer içeri; gün girer, ses girer, hayat girer... Ardına kadar dayarsın kanatlarını. Neşesi, hüznü, çelişkileri; olanca trajedisiyle insan girer. Sen ne kadarını buyur edersen dünyana, o kadarı girer. Pencere, senin iraden. Senin zihninde olan biten aslında.

Yaşamı seçiyorum elbette bir İzmir kadını olarak. İnadım, kahkahamla, yerli yersiz efelenmemle, kendi içindeki oyunlarım... Tıpkı minik bir elin, bir patinin, densiz üç parmağın camında bıraktığı gibi bir iz bırakıp aralıyorum yaşamı..

Pencerenin Niyeti

Resimde, sinemada, fotoğraflarda, şiirlerde, şarkılarda; görsellik, derinlik, psikolojik ve metaforik olarak çok sık karşımıza çıkar pencereler. Her birinde; her haliyle, boyutuyla, açık ya da kapalı olma durumuyla, önünde ardında konumlanan eşyalarla, renklerle, huzmelerle dikkat çekici ve derin anlamlıdır. Birçok tabloda sembol olarak kullanılmıştır.

Resim sanatında akımlara ve dönemlere göre pencerelerin anlamı ve kullanım şekli değişiklik göstermektedir.

15. ve 16. yüzyıllarda kilisede kullanılan üç pencere sırasıyla baba- oğul ve kutsal ruh üçlemesini temsil ediyor. Zaman içinde vitraylar aracılığıyla pencereler özellikle dini mimaride, cennetten tapınağa dökülen bir ışık, ilahi vahyin

karşılığı olarak görülmeye başlanmıştır. Yaşamlarımızda da pencerelerin, kattığı anlam, yaşattığı his, varlık şekilleri çeşitlilik gösterir.

“pencere en iyisi pencere geçen kuşları görürsün hiç olmazsa; dört duvarı göreceğine”*

Şanstır pencereler. Soluktur. İçerimizdekileri sindirme, göremediklerimizi fark ettirme, inadımızı bazen çiçeklendirme, bazen olduğu gibi kabul etme fırsatlarıdır, günün ışıklarıyla, havanın çalımıyla, yağmurun tıkırtısıyla araladığımız... Pencereler; evlerin, binaların niyetleri gibi gelir bana. Öyle uzun uzun anlatmadığımız, göze sokmadığımız ama işte karşımızdakine bir şekilde hissettirdiğimiz duygularımız, dileklerimiz, niyetlerimiz vardır ya, hah tam da öyledir işte! Çokça yer bulup mana yüklenip işlevi derinliğinden ari sanılıp

vakitsiz, erken açan sevdalı bir kiraz çiçeği misali açıyoruz hayata. Her seferinde umutla, inançla, hevesle açmamıza tek neden bir kesik soluk oluyor. Bir kuşun kanadında, bir çiçeğin tomurcuğunda, bir çocuğun oyun sesindeki sevincinde aralık bulup yol bulup sızıyor işte. Hayata, aşka, coşkuya, kedere, neşeye,

umuda kayıtsız kalamıyorsak hep duvarlarımız arasındaki o canım pencerelerimizdendir. Sınırlarımızı zorlayan bir güzelim ferahlık oluyorlar işte. Sabahın güzel serinliğinde perdeleri aralanan, panjurları açılan, evden çıkanlara el sallanan pencerenin sıcaklığı ne hoştur. Akşam olduğunda serinlik soğuğa, tazelik yorgunluğa dönse

de omuzlar günün altında ezilse de mahallesine girince insan ve penceresindeki ışığı görünce bi sevinmez mi, hele bir de yolunu gözleyen birileri varsa camın öte yanında, adımlar hızlanmaz mı? Pervazında sardunyalar, fesleğenler, menekşeler vardır. İçi dışı yaşamdır. Yuvadır niyeti o pencerenin!

mekâna ve duruma ve belki de hayata açılmamızın tek yoludur. O hayatların içine kuşu, çiçeği, güneşi, rüzgârı, kalabalığı, yaşamı alıyoruz. Ama işte bazen tüm bunlardan koşar adım kaçıp sıkı sıkıya kapatıyoruz hem kendimizi, hem hayatı. Belki bazen ıskalıyoruz, bazen samimi bir gülümsenin koynuna salıyoruz nefesimizi. Bir şekilde ya kapanıp ya açılıyoruz, tıpkı pencereler gibi.

İnsansız, nefessiz, sözsüz, sitemsiz kalasımız geliyor. Varlığımıza mecalimiz olmuyor. Anlam manadan çok uzaklaşıyor. Anlamak idrakte örtüşmüyor. İşte yine kendimizi kapatıyor ya da olduğumuzdan daha coşkulu,

Niyet her anımızda hem rehber hem efendimiz olabiliyor elbette. Buradan da açarız bir pencere ve uzun uzun bakarız gördüğümüz ne, düşlediğimiz ne yanda...

Ya yaşam ya...

Yaşamı seçiyorum elbette bir İzmir kadını olarak. İnadıyla, kahrkahlama, yerli yersiz efelenmemle, kendi içindeki oyunlarıyla... Tıpkı minik bir elin, bir patinin, densiz üç parmağın camında bıraktığı gibi bir iz bırakıp arıyorum yaşamı..

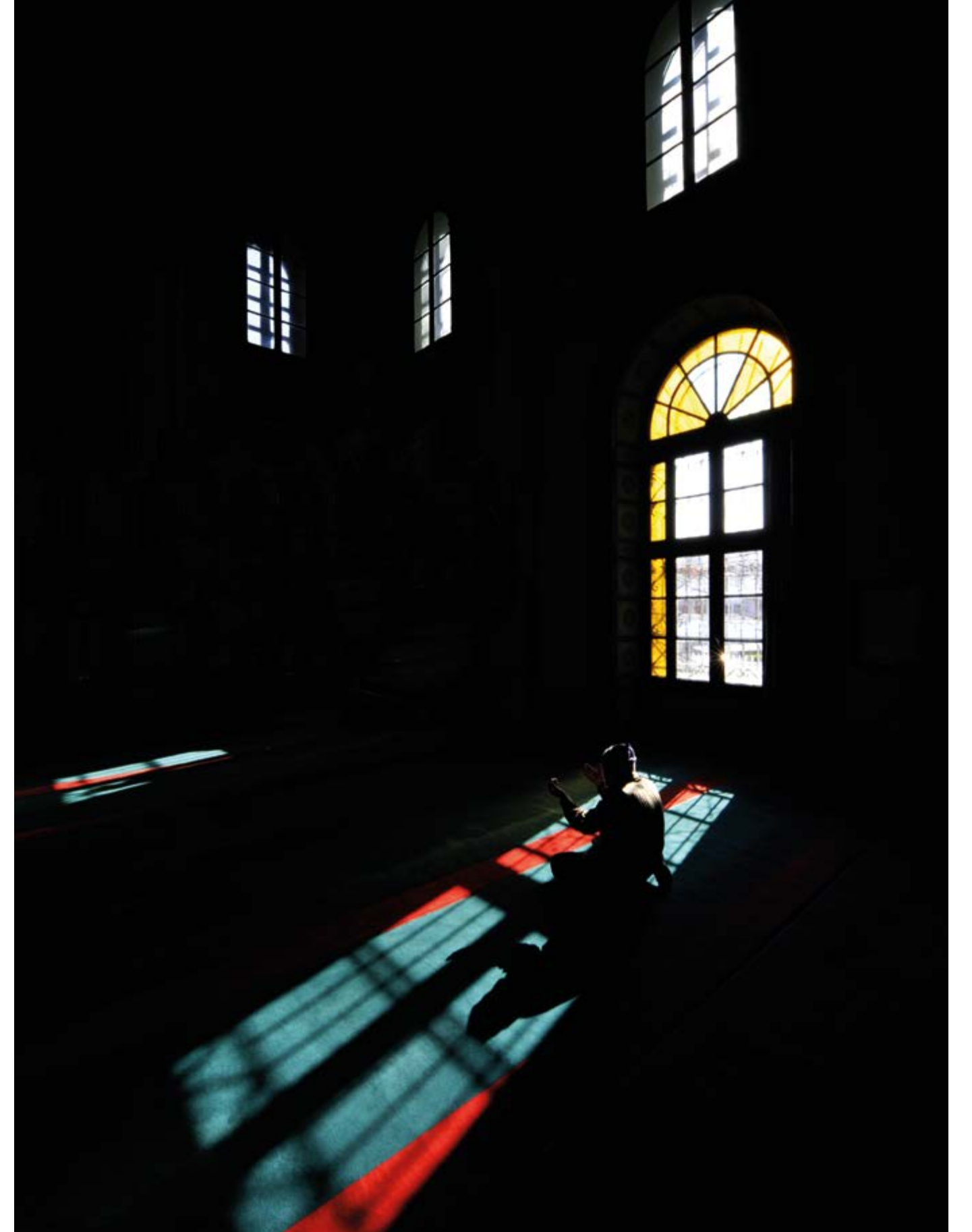
İlle de şarkıların, türkülerin çınladığı, akşam yemeğinde sırların çözüldüğü, kahkahanın, sakız patlatma sesinin, belki bir fincan kahvenin kendini ele verdiği aralıktan sızan yaşamı. Biricik, özge, bencileyin olanı.

Bir pencerenin buğusuna yazı yazmayanımız, resim çizmeyenimiz olmamıştır bana kalırsa. Bundan dolayı azar işitenimiz de olmuştur, parmakları öpülüp, başı sevilenimiz de...

Davetkardır pencereler. İki tarafı ayrı hallerimizi sarıp sarmalar.

Dağınıklığımız, telaşımız, sırlarımız belli olur aslında iyi bakıldığında. Neşe mi, telaş mı, korku mu yaşıyor, yaşıyor içeride açık eder. Dışarıdan nasıl görüldüğüyle meselesi olanın camı çerçevesi, tülü, güneşliği hep düzgün, lekesizdir. İçinin yangınına dışarıya sere serpe sunanın kendini belli eden bir eğriliği, bir lekesi mevcuttur.

Arızaları belli yolları severim ben. Nerede çukur, nerede tümsek bileyim isterim. Hayatın oyunu bilirim o tümseği, o çukuru. Gardımın, çapımın, niyetimin turnusolü gibi görürüm. Oyunu da severim, sınırı belli heyecanı da... Severim kendi penceresinden varlığını belli edenleri. Işığı kabul edişleri, ışığa tahammülleri ya da ondan bekledikleri; niyetlerini de sermez

mi önümüze? Niyeti kaçmak mı, varmak mı, ışığın yolunda anda kalmak mı huzmelerle derinlikli ve oyunlu serilir önümüze. Nefistir o heyecanı yaşamak. Tutmaya çalışmak, beceremeyip uzaklaşmak, umutla beklemek, can sıkıntısıyla gölgelere dalmak... Camın buğusundan kopup apaydınlık maviliklere uzanmak istemişizdir çoğumuz. Ama yine olsa yine çizeriz o buğuya minik bir şekil. Şekil takıntımız olmasa da yaparız bunu.

Olmadı bir çember. Ne içindeyizdir ne büsbütün dışında, şaire selamla silmesini de bilerek...

Yan yana pencerelerin birbirini görememesi ne fena! Ya da bir başkasının yansımada tanınmaları birbirlerini... Yansımalar hakikatini yansıtır mı bilemedim. Güneş'in, tülün, önünde ardında oturanların oyunu, niyeti olur muhakkak ki. Aracılı aralıklarda ne kadar tanıyabilirler birbirlerini?

"inanma pencerelere bayım gece hepsi ayna oluyor"***

Karanlık çöktüğünde kente, pencereden sızan ışıklarla başlar oyunum. O evlerde kaç çocuk kahrkaha atıyor, kaç kişi aynı anda su içiyor, kaç aşkını söylüyor sevdiğine, kaçının elinde tuttuğu kitap bizimkiyle aynı, kaçında iç sıkıntısı var, kaç kaçmaların derdinde? Koca binalarda gecenin karanlığında yanan tek ışıklı pencere dikkatimizden kaçmaz. Siluetler görmek

gerekmez başımızı çevirip öte yana bakmamız için. İçimizde hangi duygu, hangi boşluk, hangi heyecan varsa orada da o yaşanıyor sanırız. Bundan güç bile alabiliriz. Bir tek biz değilizdir gecenin karanlığında derdi depreşen, uykusu kaçan, telaşı olan, aşkın sarhoşluğuna kapılan, can ağrısı yaşayan...

Aynaya da ihtiyaç var yaşama açılan pencerelere de. Gürül gürül olduğumuz anlarda da sesimize soluğumuza takatimizin olmadığı zamanlarda da mevsim içimizde ayrı dışımızda ayrıyken de aralamalı, açmalıyız pencerelerimizi.

Gönlümüze ferahlığı, gözümüze yaşama dair kareleri, sabahın yelini, ayın ışığını, yağmurun kokusunu getirme niyetini ıskalamamak için inadına ve umutla açmalıyız. Ne malum belki bir kumru

kanadında gelip konacak o pervaza, belki imbatla esecek camın arka yanına tam da en ihtiyacımız olduğu anda.

* Orhan Veli
** Didem Madak

Gazi Bulvarı'ndaki Borsa Binası, bir abide gibi geleni geçeni selamlıyor.

Gazi Bulvarı'nın Çınarı Borsa Binası

Üzümün, incirin, pamuğun anavatanıdır Ege Bölgesi. Daha da nice ürüne analık eder, Anadolu toprakları. Peki; bu mahsuller hasat edilir, pazar tezgahlarına bolluğunu belli etmek isterlercesine ardı sıra dizilirler de nerede alınıp satılırlar, fiyatları nasıl belirlenir, üretici, tüccar ihracatçı, sanayici nasıl buluşur?

Tüm bu soruların cevabını 1892 yılında, İzmir, Türkiye'nin ilk borsasına ev sahipliği yaparak verdi. Zira 19. Yüzyıl'ın son çeyreğinde Doğu Akdeniz'in atardamarı haline gelen liman kenti, yabancı tüccar kolonilerinin akımıyla artan ticaret hacmini kontrol altına almalıydı. Ürün fiyatları sağlıklı bir biçimde belirlenecekti ki tüccar ve üretici zarar etmesin. İzmir Ticaret Borsası, 132 yıllık tarihini işte böyle başlatmıştı. Ama asıl serüven, Gazi Bulvarı'nın köşesindeki üçüncü, yani şimdiki binasına taşınıp, "kent kimliğine" kanıt olmak istercesine, bugüne

uzanan ömrünü başlattığı 1928 yılını işaret ediyordu. İzmir, mazisi sorulduğunda, bir de bu anıtsal yapıyı gösterecekti artık.

KÜÇÜK BİR
HANDAN...

Ticaret Borsası'nın tarihçesi bir hayli ilginç. Kentin iki ünlü tüccarı, Arabyan Karebet Efendi ile Nişli Hacı Ali Efendi'nin, aynı anda ayrı ayrı borsa açma hazırlıklarına girmesiyle başlayan süreç, hükümetin tavrını Nişli Hacı Ali Efendi'den yana kullanmasıyla, 14 Aralık 1891 tarihinde sonuçlanır ve Nişli Hacı Efendi'nin borsası açılır. Kemeraltı'nda eski, küçük bir handa başlayan serüven dahilinde, hanın belirli bir süre sonra yetersiz kalmasıyla bina sorunu ortaya çıkar. Bu sıkıntılı evre 1928'e kadar sürer. Bu tarihte günümüzde İzmir İl Kültür Müdürlüğü'ne ev sahipliği yapan eski Paket Postanesi'ne geçilerek geçici bir çözüm bulunur. Savaş yıllarında yapının Yunan İşgal Komiserliği'ne

devrolmasıyla, geçici binalarda işlev yerine getirilir. Tam da bu sırada büyük İzmir yangını çıkar. Bunun borsa tarihindeki anlamı, "dönemeç"tir. Zira; alevler İzmir'in en önemli ticaret bölgelerini yok edince, "Yangın yerinin temizlenmesi, buraya yeni yol akslarının açılması, etrafına da kamusal binaların yapılması" gündeme gelmiş. Ada hikayesi de böyle başlamış zaten. Belediye, imar edilmek üzere düşük bedelle arsa dağıttığı 1926'da, aslında 'Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Akımı'nın anıtsal örneklerini serpiştirmiş Gazi Bulvarı ve civarına. Vakıflar Bankası, Osmanlı Bankası, Büyük Kardiçalı Han, eski İzmir Esnaf ve Ahali Bankası Halim Alanyalı Binası ve İzmir Ticaret Borsası gibi mimari açıdan şık ve gösterişli binalar, tek bir fotoğraf karesi içine girmek istercesine, kısa sürede çevrelenmiş birbirini. Kentin ortasındaki o kara çukur bembeyaz olmuş, ışıkmış sanki. Borsa binası için adım 1926 yılında

Borsa Başkanı Filibelizade Ferit Bey'in önderliğinde atılır. Borsa Sarayı'nın temeli belediyenin tahsis ettiği alanda, 25 Kasım 1926 tarihinde atılır. Yapımı iki yıl süren bina, 1928 tarihinde görkemli bir törenle açılır.

İYİ DİLEK
MEKTUBU

Erkan Serçe ve Sabri Yetkin'in, "Kuruluştan Günümüze İzmir Ticaret Borsası'nın Tarihi" isimli kitaplarında belirttiklerine göre; binanın yapımı için İzmirli mimar Tahsin Sermet Bey ile birlikte iki yabancı firmadan daha teklif gelmiş. Yönetim Kurulu'nun, Milli Sinema ve Milli Kütüphane'nin

yaratıcısı Tahsin Sermet'te karar kılması ile başlayan inşaa süreci ise tam iki yıl sürmüştü. Kitaba konu olan araştırma, açılış törenini de ayrıntılı bir biçimde anlatıyor. Öyle ki; fotoğrafçı Hamza Rüstem'e hazırlatılan davetiye ile İzmir'in askeri ve mülki erkani, ticaret temsilcileri, konsoloslar çağırılmış. Açılış tarihi bile özenle seçilmiş; İkinci Meşrutiyetin, anayasanın ilan edildiği "23 Temmuz" tarihine denk getirilmiş açılış tarihi.

Hazırlıklar karşılığını bulmuş. Bambaşka bir hava esmiş o gün İzmir sokaklarında; kent sakinleri büyük coşkuyla katılmış organizasyona. Hatta,

içinde iyi dileklerin olduğu bir mektup şişe içinde, temel taşının altına yerleştirilmiş. İzmir Ticaret Borsası, Türk tarım ve ticaret hayatına yön vermeye, dünya piyasalarına etki etmeye, Ege Bölgesi'nin yüz akı olmaya bu çatı altında yelken açmış.

Dünya Savaşları, ekonomik krizler, değişen piyasa koşulları, muhtıralar ve darbelere tanıklık ettiği ömrünü hep aynı taş duvarlara yazmış. Bu yüzden, "Borsa Çınarı" deniliyor, Gazi Bulvarı'nda ayakta duran yapıya. Birinci Ulusal Mimarlık Akımı öncülerinden olan bina, korunmuş bir abide olarak önünden geçenlere, öyküsünü anlatıyor.

Tutkuyla almaya başladığı sanat eserleri zamanla koleksiyona dönüşen, dünyanın en ünlü koleksiyonerlerinden Lucien Arkas, “Sanat benim için bir yatırım ve ticaret aracı değil, öncelik eserlerin bende yarattığı his” diyor. Arkas Holding’in kurumsal koleksiyonu olarak profesyonel bir ekipçe yönetilen Arkas Koleksiyonu; resim, heykel, halı, cam, gemi ve kitap koleksiyonlarıyla İzmir’in çeşitli yerlerindeki üç sanat merkezinde sergileniyor. Picasso’dan Ara Güler’e dek Türkiye ve dünyadan farklı eserleri de İzmir’e getiren Arkas Sanat Merkezi, İzmir’in prestij noktaları arasında yer alıyor.

Arkas Koleksiyonu 30 Yıllık Sevgi, Tutku ve Merakın Birikimi

İş dünyası ve sanat arasındaki sıkı ilişki söz konusu olduğunda akla gelen ilk isimlerdendir, Arkas Holding Yönetim Kurulu Başkanı Lucien Arkas. İzmir Levantenlerinden Arkas ailesinin, denizcilik sektöründeki üçüncü kuşak temsilcisi Lucien Arkas, sanata ilgisini, sevgisini, eşsiz koleksiyonuyla yaşıyor. Resim, heykel, halı, cam,

kitap ve gemi koleksiyonlarıyla dünyada sanat çevrelerinde sayılı koleksiyonerlerden biri. Ama onunki, salt kişisel bir sevgi değil. İstiyor ki sanat, toplumun her kesiminde yaygınlaşsın.

Çocuklar, gençler sanat eserlerini görerek tanıyarak yorumlayarak büyüsün. Bu amaçla 2011 yılında İzmir Alsancak’ta açtığı Arkas

Sanat Merkezi’ne (ASM), ertesi yıl Arkas Deniz Tarihi Müzesi ve dünya pandemiyle boğuşurken gelen Arkas Sanat Urla eklendi. Sırada üç yeni merkez daha var. Göztepe, Buca ve Bornova’da üç tarihi yapı, sanat merkezlerine dönüştürülmek üzere restore ediliyor. Göztepe’de 100 yıllık köşkte Türk ressamları sergilenecek. Bornova’daki köşk,

Türk halıları koleksiyonunun sergileneceği bir müze olarak hazırlanıyor. Buca’daki yapıda ise İzmir Kent Müzesi kurulması planlanıyor. Babasının halı ve kitap merakıyla sanata ilgi

duymaya ve tutkuyla araştırdığı eserleri almaya başlayan Lucien Arkas, yola koleksiyoner olma niyetiyle çıkmamış. Bu alanda dünyaca tanınan isim haline gelen, adına Fransa’da bir

sergi salonu bulunan Lucien Arkas ile bugün holdingin kurumsal koleksiyonu haline gelen, profesyonel ekipçe yönetilen Arkas Koleksiyonu’nu konuştuk.

- *Dünyada pek çok prestijli müzede, sanat merkezinde açtığınız sergilerle ve Arkas Koleksiyonu’ndaki eserlerle uluslararası bir koleksiyoner olarak adlandırılıyorsunuz. Öncelikle bu hikâyenin en başına dönüp koleksiyonerliğe ilginizin nasıl başladığından, ilk adımlarınızdan söz edebilir miyiz?*

Sanat merakı ve sevgisi küçük yaşlardan itibaren insanın içine işlediğinde hayat boyu devam ediyor. Ben de ailemin sanata verdiği önem ve ilgiden çok etkilendim. Babamın halı ve kitap merakı vardı, ben de onun sayesinde sanata ilgi duymaya başladım. Sanatın içine girdikçe çok farklı alanlar keşfettim ve sanatla ilgilenmek benim için bir tutku haline geldi. İlğim hep canlı kaldı. Fakat tabii bu bir bütçe meselesi. Bütçem elverdiğinde bundan 30 yıl kadar önce ilk başta Türk ressamların eserleriyle başlarken “Ben koleksiyon yapacağım” diye düşünmedim. Zaman içinde, bu tutku doğrultusunda ilgi duyduğum eserleri araştırmaya ve koleksiyonu genişletmeye devam ettim.

- *Koleksiyonerlik ne değildir? Nasıl koleksiyoner olunur?*

Öncelikle, koleksiyonculuk, “toplayıcılık” değildir. Beğeni ve alım gücünün ötesine geçen, sanatın görsel ve kuramsal analizini gerektiren, bu bulguları daima göz önünde bulundurmaya sağlayan bir birikim ve duyarlılığı gerektirir. Araştırmak, sevmek, tanımak lazım. Ben de araştıra araştıra, ressamların hayatını inceleyerek niye, neden yaptıklarını bilerek merak ederek bugünlere kadar geldim. Bazıları

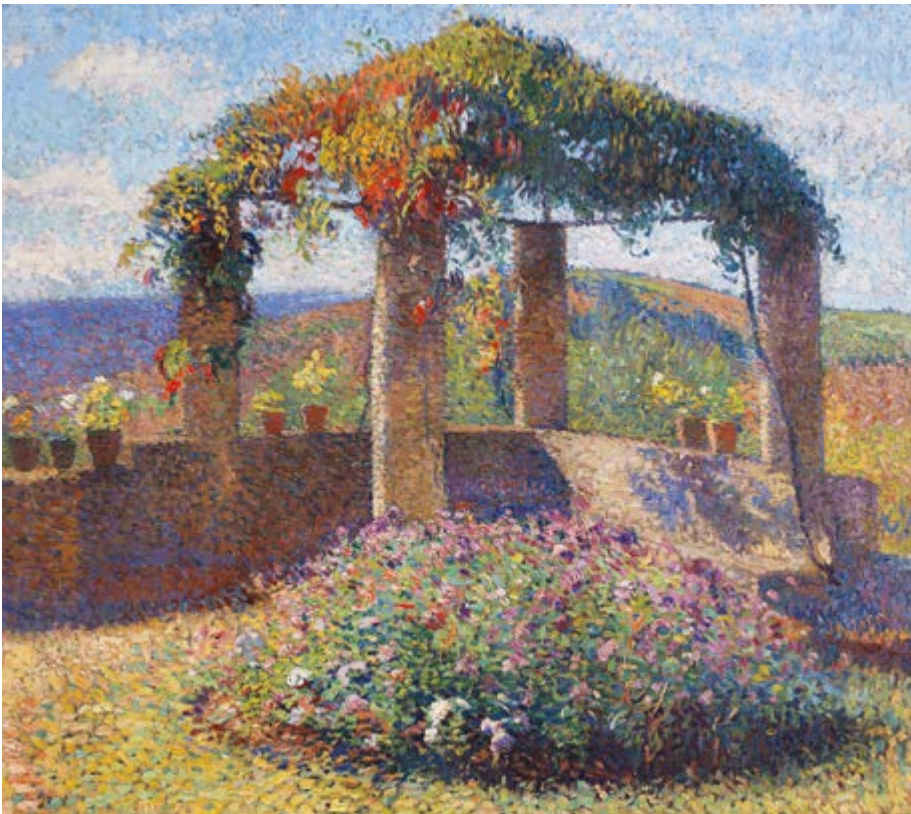

o kadar güzel portreler yapar ki onları görmeye bir ömür doyamazsınız. İkinci önemli konu, koleksiyonerlik sadece maddi kazanç beklentisi ile yapılmamalı. Sanat benim için bir yatırım ve ticaret aracı değil. Eserlerin maddi değerinden ziyade bende yarattığı his önceliğim oluyor. İlgi duyduğum, bakmaktan keyif aldığım, günlük koşuşturma ve sıkıntılar arasında bana ilham ve mutluluk verecek eserleri seçmeye dikkat ediyorum.

PROFESYONEL EKİBİN YÖNETTİĞİ KURUMSAL KOLEKSİYON

- *Arkas Koleksiyonu’nu nasıl tanımlayıp gruplandırabilirsiniz? Koleksiyonunuz hangi tür eserlerden oluşuyor?*

Arkas Koleksiyonu, benim ilgimle başlayarak tutkuya dönüşen ve benimle birlikte profesyonel bir ekip tarafından yönetilen

Arkas Holding’in kurumsal koleksiyonudur. Resim, halı, cam, heykel olmak üzere dört ana eser grubundan oluşan Arkas Koleksiyonu’nda ayrıca kitaplar ve gemi modelleri var.

Resim koleksiyonunun üçte biri Türk sanatçılara ait. 19. yüzyılda askeri okullarda aldıkları eğitim sırasında resim sanatı ile tanışan ve “Asker Ressamlar” olarak anılan sanatçılarla başlayan dönemi, geç Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi sanatçıların eserleri takip ediyor. Sayıca daha az olmakla birlikte modern döneme ait resimler de var koleksiyonda.

Yabancı ressamalara ait olan bölümde ise 19 ve 20. yüzyıllarda yaşamış, Batı resim sanatının önemli sanatçılarına ait tablolar bulunuyor. Alfred Sisley, Georges Braque, Maurice de Vlaminck, Henri Martin, Louis Anquetin, William Adolphe Bouguereau, John William Godward sayabileceğim ilk isimler. Tablo koleksiyonunun önemli kısmını postempresyonist ressamların oluşturduğunu söyleyebilirim. Halı bölümü ise şu anda dünyadaki en önemli halı koleksiyonları arasında gösteriliyor. Feshane, Hereke, Kumkapı halıları ve 16’dan 19. yüzyıla uzanan döneme ait Anadolu halıları, koleksiyonun ana hatlarını oluşturuyor. En önemli ortak özellikleri, dönemlerinin en nitelikli örnekleri olması ve tamamının, yaşıtlarına göre çok iyi kondisyonda bulunması. Mesela Uşak halılarına ait çok önemli örnekler var. Dünyada erken dönem Uşak halısı çok az müzede var. Yakın zamanda, bu halıları meraklıları ile paylaşacağımız bir mekânı İzmir’e kazandıracağız.

Cam koleksiyonu, Art Nouveau ve Art Deco cam sanatının en önemli temsilcileri Emile Gallé, Daum Freres ve Lalique'in nadir örneklerini içeriyor. Heykel koleksiyonu da ağırlıklı olarak Avrupalı sanatçıların eserlerinden oluşuyor. Auguste Rodin, Aristide Maillol, Camille Claudel, Jean Baptiste Carpeaux gibi önemli sanatçıların 19. yüzyıl sonu, 20. yüzyıl başına ait mermer, terra cotta ve bronz heykelleri var.

-Koleksiyona eser alırken süreç nasıl yönetiliyor?

Arkas Koleksiyonu uzman bir ekiple oluşturuldu ve geliştiriliyor. Dünyanın önde gelen müzayede evlerinden araştırma yapıyor, eserlerin durumları hakkında bilgi ediniyor ve en önemlisi geçmişte satışı yapılmış benzer eserlerle fiyat karşılaştırması yapıyorlar. Bütçeye ve koleksiyonun estetik bütünlüğüne uygun görülen eserler koleksiyona katılıyor. Geliştirilmesi, zenginleştirilmesi, doğru eserlerin seçilmesi ve her şeyden önce konu bütünlüğünün

bir arada tutulması amaçlanıyor. Eserin sanatçısı, konusu, ait olduğu dönemin sanatsal üslubunu yansıtması, kondisyonu ve pek tabii koleksiyonun genel karakterine uygunluğu öncelikli kriterler.

“HALI KÜLTÜRÜ VE SEVGİSİ, AİLEMDEN GELİYOR”

- Koleksiyonerliğin bir de sanatseverlerle, halkla paylaşım boyutu var ki sizin de çok önem verdiğiniz bir konu. Arkas Koleksiyonu'ndan eserleri halkla buluşturmak için nasıl bir yol izliyorsunuz?

2011 yılında Arkas Sanat Merkezi'ni, ardından 2012'de Arkas Deniz Tarihi Merkezi'ni ve 2020'de pandemi koşullarında olmamıza rağmen Arkas Sanat Urla'yı ziyarete açtık. Arkas Sanat Merkezi'nde 10 yılda 22 sergimizle 700 binden fazla ziyaretçi ağırladık. Bornova'da Arkas Deniz Tarihi Müzesi var. Hepsisi ücretsiz geziliyor. Bunun dışında nitelikli tarihi evleri

satın alıp sanat merkezi olarak İzmir'in kültür sanat ortamına kazandırmaya çalışıyoruz. İzmir'de restorasyonları devam eden üç ayrı köşkü de sanat merkezlerine dönüştüreceğiz. Bornova'da 1770'lere ait Matthey's Köşkü var, rektörlüğün yanında 6,5 dönüm bahçe içinde. Orada Arkas Halı Koleksiyonu sergilenecek. Yanı sıra Ayşe Mayda'nın yaşamış olduğu köşk var, yaklaşık 4 yıldır restorasyonunu sürdürüyoruz. Orada da Arkas Resim Koleksiyonu'ndan Türk sanatçılara ait eserler sergilenecek. Buca'da ise eski İzmir Valisi Rahmi Bey'in köşkü var. Orayı da İzmir tarihi ile ilgili bir merkez olarak kente kazandıracağız.

- Halı koleksiyonunuz özellikle hangi yönleriyle öne çıkıyor?

Geçmişten bugüne binlerce yıllık geleneği yansıtan halı, Türkiye'nin en önemli kültürel miraslarından biridir. Halı sanatı korunması ve desteklenmesi gereken bir değer. Ailemden kalma halıları,

‘90’lı yılların başından bu yana aldığım antika halılarla zenginleştirdim. Halı kültürü ve sevgisi ailemden geliyor. Bu kültürü yaşatmak ve tanıtmak gerekiyor.

Anadolu, tarihte halıcılığın en önemli merkezlerinden biri. En başta bizlerin bu mirasa değer verip sahip çıkmamız lazım, yabancılardan bunu bekleyemeyiz. Bu bir aşk, sevd meselesi, bunu yaratabilmek lazım. Bu tür şeyler yaparsak o zaman halı değer kazanır. Arkas Halı Koleksiyonu’nu ilk defa 2015’te İzmir’de Arkas Sanat Merkezi’nde sergilemiştik. Ardından 2017’de de İstanbul’da ilk defa Türk ve İslam Eserleri

Müzesi’nde sergiledik. Sergiler vesilesiyle bir kez daha sanatseverlerle paylaşarak bu nadide eserlerin anlaşılabilir benimsenmesine katkıda bulunmayı, yeni bilimsel çalışmalara kaynak oluşturmayı

ve ülkemizde halıcılığın yeniden eski parlak günlerine kavuşmasını diliyorum. Bu nedenle alıp restore ettirdiğim binalardan biri olan, Bornova’daki 1770'lere ait Mattheys Köşkü’nde Arkas Halı Koleksiyonu sergilenecek.

“ALDIĞIM İLK TABLO, İSMAİL HAKKI’NIN KUZEY DENİZİ MANZARASI”

- Gemi maketi koleksiyonunuz, Arkas Holding’in faaliyet alanı denizciliğe özgü bir merak gibi görünüyor. Sektörünüze olan ilginizi ve özeninizi mi tamamlıyor gemi koleksiyonu? Bu koleksiyon hakkında da bilgi verebilir misiniz?

Bizim ana iş kollarımızın başında denizcilik geliyor. Ekmeğimizi denizden kazanıyoruz. Hal böyle olunca onu korumak bir yana, ayrıca bir merakınız da oluyor. Nitekim ilk aldığım İsmail Hakkı’nın tablosu da dalgaların tasvir edildiği Kuzey Denizi’ne ait bir manzaraydı. Zaman içinde Arkas Koleksiyonu’nun yeni katılan gemi maketleri, gemi antikaları, deniz temalı tablolarla zenginleşen bir bölümü, İzmir Bornova’da geçmiş 1800'lere dayanan binasıyla kendisi de tarihi bir değer olan Arkas Deniz Tarihi Merkezi’nde, 2012 yılından bu yana sergileniyor. Girişindeki dev miyar pusulalı dümen dolabından gemi antikalarına, deniz ve gemi tablolarına, M.Ö.

3000 yılından 21. yüzyıla uzanan süreci yaşatan gemi modellerine kadar 129 gemi maketi, 130 parça gemi antika ve 120 adet deniz temalı resim sergileniyor.

İçerdeki her geminin bir hikayesi var. 1862 Amerika iç savaşında Lincoln Muhabere gemisi olarak kullanılan nehir gemisi River Queen, Çanakkale hareketinin kaderini değiştiren ve “dünyanın en ünlü mayın gemisi” unvanını kazanan Nusret, Atatürk’ü Samsun’a taşıyan Bandırma, İkinci Dünya Savaşı sırasında Hawaii’deki Amerikan Pasifik filosunda yer alan ve Japonlar tarafından bombalanmayan tek gemi olan Ankara, Jules Verne’nin “Denizler Altında Yirmi Bin Fersah” eserinde yer alan, hayal ürünü denizaltı Nautilus, ilk seferlerinde denizlere gömülen Wasa ve Titanic, Amerika kıtasının keşfinde kullanılan Santa Maria – Nina – Pinta karavelleri ve 20. yüzyıl başındaki mübadelede yüzlerce yolcu taşıyan ve Bedri Rahmi Eyüboğlu, Rıfat Ilgaz gibi pek çok ünlü yazarlara esin kaynağı olan Gülcemal ve Osmanlı İmparatorluğu’nun Birinci Dünya Savaşı’na girme

sebepleri arasında gösterilen Yavuz ve Midilli gemileri yer alıyor.

- Arkas Sanat Merkezi’ni, tüm sanat faaliyetlerinizin merkezi olarak tanımlayabilir miyiz? Yoksa Urla da kendi içinde bir merkez mi?

Bahsettiğim üç sanat merkezi halihazırda ziyaretçilerini ağırlıyor. Üç sanat merkezi de yolda. Her biri birbirinden ayrı mekanlar ve değerler. Arkas Sanat Merkezi ilk açılan sanat mekânımız oldu. O da 10 yılını devirdi. Şimdiye kadar 22 sergimizle 700 binden fazla ziyaretçi ağırladık. Merkez, bu kadar zamanda 5 ödül aldı. İlk akıllara gelen Arkas Sanat Merkezi’dir. Louvre, Rijksmuseum, Musee Picasso-Paris, Musee D’Orsay Paris, Fransa Ulusal Arşivleri, Fransa Ulusal Kütüphanesi, Palais Garnier gibi pek çok önemli müze ve kurumla iş birliği yaptık. Arkas Sanat Merkezi’nde paylaşımlarımızı genişlettik, yalnızca ulusal değil uluslararası sanat dünyasında da yer edindi. Örneğin Picasso bizi seçti ve geldi. Bunu bilgi,

tecrübe ve doğru kurulan ilişkilerle başardık. Son olarak Elgiz Müzesi ile yaptığımız koleksiyon takası sayesinde İstanbul - İzmir arasında bir sanat köprüsü oluşturduk. Karşılıklı ev sahipliği çok kıymetli. Arkas Koleksiyonu’nda “Doğa, Bahçeler, Düşler” ve Elgiz Koleksiyonu’ndan “Mitler ve Hayaller” sergileri 31 Temmuz’a kadar ücretsiz gezilebiliyor.

Diğer yandan açtığımız yeni sanat merkezlerinde de farklı eserler var. Arkas Sanat Urla’da Arkas Koleksiyonu’ndan derlenen bir seçki yer alıyor. Rönesans dönemi duvar halıları, Avrupa hanedanlarına ait zırhlar ve silahlar ile post empresyonist döneme ait resim ve heykel sanatından örnekler de orada. Avangart akımların Georges Braque, Moise Kisling, Maurice de Vlaminck, Francis Picabia, Andre Derain, Maurice Utrillo, Edouard Vuillard gibi önemli sanatçıların yanı sıra Avrupa’nın köklü heykel geleneğini 20. yüzyılın modern sanatına taşıyan Auguste Rodin, döneminin en önemli kadın heykeltıraşlarından Camille Claudel ve klasik yorumuyla Aristide Maillol, heykelleri

sergilenen önemli sanatçılar sergide öne çıkan eserler arasında.

FRANSA’DA LUCIEN ARKAS ADLI SERGİ SALONU VAR

- Öğrencilerin, okulların bu merkezlere ilgisi nasıl? Atölye çalışmaları, okul gezileri düzenleniyor mu?

Açıldığımız günden bu yana İzmir ve çevresindeki okullardan binlerce öğrenci grubu ve öğretmen ağırladık. Şunu söyleyebilirim ki özellikle Arkas Sanat Merkezi, okulların sanatsal geziler için ilk tercih ettiği mekân haline geldi. Çocukların, gençlerin ziyaretinden ayrıca mutlu oluyoruz. Şimdiye kadar 55 binin üzerinde çocuk, sergilerimizi gezdi. Biz çocuklara her sergimizdeki konulara özel Arkas Sanat Merkezi’nde atölye etkinlikleri yapıyoruz. Sanat sevgisi çocukken başlar ve tanıdığınız bir şeyi seversiniz, o nedenle sanatı onlara ulaşılabilir kılmaya, tanıtmaya ve sevdirmeye çok önem veriyoruz. Onlara Picasso’yu tanıttık mesela. Picasso resimlerine bakıp çocukların hayalindeki resimleri çıkarttık. Bu çocukların içinden iki üç ressam

çıkabilirsek bravo bize. **- Fransa’da, çağdaş sanatçı Victor Vasarely’nin adını taşıyan vakıfta Lucien Arkas adı verilen bir sergi salonu var. Koleksiyonunuzda Vasarely’ye ait eserlerin sergilendiği bu salonun hikayesini okurlarımızla paylaşır mısınız?**

Victor Vasarely, Arkas Koleksiyonu’nda önemli eserleri bulunan, op art’ın kurucusu, sanat tarihindeki önemli sanatçılardan biri. 2010 yılında Victor Vasarely’nin torunu Pierre Vasarely ile tanıştık ve Arkas Sanat Merkezi’nde Victor Vasarely’nin eserlerinin sunulacağı bir sergi organize etmeye karar verdik. Böylelikle önce Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi iş birliğiyle İstanbul’da, sonra da İzmir’de, Arkas Sanat Merkezi’nde iki önemli sergi düzenledik. Bu değerli iş birliği ve dostluk neticesinde, 2017 yılında Aix en Provence’de bulunan Fondation Vasarely’de bir salon Arkas Koleksiyonu’na ayrıldı. Koleksiyondaki Vasarely eserlerinin bir bölümü, Lucien Arkas adı verilen bir odada sergileniyor.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları kapsamında Konak Belediyesi olarak düzenlediğimiz, "Beyefendi" konserini dinlemek için Karantina Demokrasi Meydanı'nda buluşan İzmirli, Cumhuriyete bağlılık yeminlerini tekrarladı.

19 Mayıs'a Coşkulu Kutlama

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı etkinlikleri kapsamında Konak Belediyesi olarak düzenlediğimiz, "Günbatımında Gençlik Buluşması" büyük bir coşkuya sahne oldu. Karantina Demokrasi Meydanı'nda gerçekleşen etkinlikte sevilen müzik grubu "Beyefendi", Barış Manço'dan Bulutsuzluk Özlemi'ne, Türk rock tarihine damga vurmuş efsanelerin unutulmaz şarkılarını söyledi.

Yediden yetmişe, konsere gelenlerin bir an olsun yerinde duramadığı etkinlikte tüm şarkılar hep bir ağızdan dile geldi.

19 Mayıs coşkusunun duraksız yaşandığı konserde heyecan büyüktü. Bayramın asıl sahibi gençlerin yanı sıra torunlar da nine ve dedeleriyle dans etti, anne babalar Barış Manço şarkılarına çocuklarıyla birlikte eşlik etti.

Cumhuriyet coşkusunun yaşandığı gecede İzmirli, her milli bayramda olduğu gibi yine, Atatürk ilkelerine bağlılıklarından ödün verilmeyeceğinin haykırışında bulundu. Konser sonunda etkinlikte yer alan hemşehrilerimize, Konak Belediye Başkanı Nilüfer Çınarlı Mutlu'nun hediyesi olarak Türk Bayrağı armağan edildi.

Türkiye'nin yayıncılık tarihindeki ilk isimlerinden Ümit Tunçağ, TRT İzmir Radyosu'nda başladığı meslek yaşamında elli yedi yılı geride bıraktı.

Sesimiz Radyo Gözümüz Televizyon

Kariyer yolculuğumuzda aynı meslek dallarını paylaşmış olduğum Ümit Tunçağ'ı konuk ediyoruz sayfalarımıza. Mesleki yaşamında 57 yılı geride bıraktığını söyleyen Tunçağ, ruhunu ve bedenini sanatın zenginliğiyle o kadar güzel beslemiş ki halen enerjik ve dinç duruşuyla karşımızdaydı. İzmir Maarif Koleji bugünkü adıyla Bornova Anadolu Lisesi'ni bitirir bitirmez TRT'nin açtığı sınavla 19 yaşında başladığı mesleki yolculuğunda nice renkli anılar biriktirmiş. Sohbetimize sayfalar yetmez. 1967 yazında sınav ve arkasından yoğun bir eğitim sürecinden sonra Haffif Batı Müziği Prodüktörü unvanı

ile ilk programı İzmir Radyosunda yayınlamış. Hem çalışıp hem okuyarak Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi'nden mezun olmuş. TRT, Power FM ve Radyo Ege Kampüs radyolarında üç binin üzerinde program hazırlayıp, sunan Tunçağ, geçiş yaptığı TRT Televizyonunda ise; kendi hazırladığı ve sunuculuğunu da yaptığı beş yüze yakın yapıma imzasını atmış. Akdeniz Müzik Yarışması, İstanbul Müzik Yarışması ve Eurovision Müzik Yarışması gibi programların sunuculuğunu üstlenmiş. Özellikle kendi tasarladığı programlar ile Türk yayıncılık tarihine önemli katkılar sağlamış. Yayıncılık alanında sağladığı başarıların ardından meslek alanını değiştirecek ama asla yayıncılık hayatından da vazgeçmeyecekti. Bu kez önemli uluslararası firmaların halkla ilişkiler yöneticiliğini üstlenecek ve İzmir için önemli organizasyonlara imzasını atacaktı. İzmir Halkla İlişkiler Derneği Başkanlığı için emek verecek, bu mesleğin günümüzde halen zor anlaşılan görev tanımına ilişkin bilgilendirmeler yaparak mesleğe yön verenler arasında yerini alacaktı. Girişkenliğini ve yabancı dil bilgilerini etkin kullanarak birçok ünlü sanatçı ile söyleşi yapabilme imkanını yaratmıştır. Çok yeni yayınladığı, 'Caz ve Rock Ünlüleriyle Söyleşiler' kitabıyla bu değerli anılarını bizlerle paylaşıyor. Bu kadar özel bilgi birikimini bizlerle paylaşabileceği güzel bir radyo ya da televizyon programında kendisini tekrar izleme imkanı bulabilirsek diye temenni ediyoruz. Ümit Tunçağ ile dergimiz KNK için söyleştik.

- Teknolojik gelişmeler, sanat dallarının da çeşitlenmesine sebep olmuştur. Ve bu devinim, bir önceki sanat dalını sonlandıracak endişesi hep yaşanmıştır. Tiyatronun yerine sinema, sinema ve radyonun yerine televizyon şimdilerde ise dijital sanat akımları geliyor ve yaygınlaşıyor. Ancak ilk tepkiler endişeli olsa da beklenen yok oluş gerçekleşmedi. Siz de bu geçiş süreçlerinin bir kısmına meslek hayatınızda şahit oldunuz. Neler yaşandı bu süreçte?

Gerçekten bu geçiş süreçlerini birebir yaşadım. Hatta teknolojinin kullandığımız aletlerin üzerindeki değişikliklerine kadar. Önce 78'lik plaklar, taş plaklar, uzun çalarlar, 45'lik plaklar, o plaklardan sonra, daha değişik kaset sistemleri

sonra mp3'ler. Bunlar hep böyle bir gelişim süreci tabi. Şimdi Spotify var. Kimse artık plak, cd almıyor. Neden işte altı yüz milyon parça var orada. Nereden ne bulursan, hangi müzikten ararsan var. Türk Müziği de var, Çin'den de var, Japonya'dan da var. Ama o yine de programcılığın gereği yani onları sıralama, sunma doğru bilgiyle paylaşımı gerçekleştirme farklı bir durum. Bugün herkes programcıyım diye çıkıyor. Ama yapılan iş, program değil.

- Bu süreçlerde siz mesleki kariyerinizi nasıl yönlendirdiniz? Mesleğe ilk adımınızda neler etkili oldu?

Mesleğe ilk adımım TRT'de radyo için açılan program yapımcısı sınavını kazanmamla başladı. İki ay kurs görüp tekrar sınava girdik.

O dönemde yaşı 19 ve ilk radyo programım 20 Aralık 1967’de yayınlandı. Şimdi baktığınızda 57 yıl geride kalmış. Televizyona geçiş bana bir teklifle oldu. Ben programımı yapıyordum. Hiç unutmuyorum, 1975 yılının 5 Mayıs günü, yani Hıdırellez. Kültürpark’ta radyo binamızın tam karşısında Kaskatlı Havuz vardı. Romanlar orada kutlama yapıyorlar. İzmir Televizyon Müdürü Yılmaz Tekin Onay geldi dedi ki; ‘Hadi al mikrofonu gel, şunların arasına bir dal, seni bir görmek istiyoruz’ Hakikaten ben daldım aralarına ve yaklaşık bir buçuk saate yakın onlarla sohbet ettim, şarkı söyledim, dans ettirdim. Performansımı beğendiler, iyi görüntü verdiğimi söylediler. Ve o sene “Kim Kim” adlı yarışma programını sundum.

Sonra Ankara Televizyonuna gittim “Konumuz Müzik” ve “Tanışın Konuşun Yarışın” diye programlar hazırladım ve sundum. İzmir’den canlı yayın yapalım fikri ortaya çıktı. Ankara’da her Pazar Cenk Koray Tele Pazar ile canlı yayın yapıyor. Ben de Cumartesi 13’de canlı yayını İzmir’den başlatalım dedim. Çok mücadele ettik. Saat belirtmek istemediler. Ama ben tam tersine bir saat koymazsak sadece hafta sonu der geçsek program akışa tam oturmaz diye düşündüm. Nihayetinde ben her cumartesi saat 13.00’da canlı yayına girdim ve iki yıla yakın programı hazırlayıp, sundum. Yönetmenimiz Bora Uçar idi. Program partnerim olarak Gül Erda ile cumartesi saat 13.00’da başlıyor iki buçuk saat canlı yayın yapıyorduk. Beğeni ile izleniyordu. İzmir’de ilk caz programı olan “Müzik Şöleni”ni yaptım. Ünlüleri ağırladığımız

“Tele Tempo” programından sonra da “Döne Döne” diye bir program hazırladım. Şimdiki TV’lerdeki programlara bakıyorum, hepsi yurtdışından alınan çalma programlar, hiç kendi yaratıcılığımızla üretilen bir program yok. En sevilenlere bakalım yemek programları her yerde var, Kim 100 milyar ister yıllardır yurtdışındaki televizyonlarda hep vardı, Çarkıfelek, Survivor vs. hepsi dünyanın her tarafında var. Sen bir tek formatı parasını verip satın alıyorsun, sonra ben yaptım diye çıkıyorsun. Hem radyoda hem de televizyonda yaptığım programlarımın hepsi kendime ait yaratımlardı. Ben 1968 yılında yurtdışına gittim. Çok programlar gördüm. Alıp televizyonlarda bir tanesini yapardım. Burada kimse farkına varmazdı ne olduğunu. Ama o kolay, yaratmak ise zor.

- Bir programa prodüktör olmak yaratıcılığı gerektiriyor diyorsunuz...

Elbette. Bir programın içine girdiğin zaman o programın her türlü şekliyle alt yapısını hazırlaman gerekir. Alıp elime on tane CD’yi gidip program yapabilirim ama öyle yapılmaz. Bana gel program yap dediğin zaman, oturur düşünürüm; bunun konusu ne olsun? Hangi temada ilerleyelim. Örneğin bu sefer Sanremo Müzik Festivali’nde kaybedenler olsun ya da Eurovision’da kazananlar olsun. Bir tema oturtup 40 tane parça çıkarırım sonra indiririm 10’a. Ya da ritimlerine göre belirler onu hazırlanırım. Ama dediğim gibi öbürü çok kolay al CD’leri çal ezbere. En kısa programım için en az üç saat hazırlanırım. Giriş saniyesini, şarkının saniyesini,

kimler söylüyor, o söyleyene kimler eşlik ediyor, arkada hangi caz saksafoncu eşlik ediyor gibi ayrıntıyı verirsin. Örneğin Paul Simon’nın parçasında Grammy ödüllü hatta daha yeni hayatını kaybeden Saksafoncu David Sanborn çalışıyor. İşte buna dikkat çekip, onu söylersen. Dinleyici Paul Simon’ı değil soloda Sanborn’u dinler. Sting çalarken Brandford Marsalis’in soprano saksafon solosunu hatırlatırsan insanlar bir başka kulakla dinler ve bilgilenirler. 1979’da radyo için bir program tasarladım. 1955’ten 1980’e Rock Müziği’ni sunmak istedim. Şimdi bu çok kolay müzikleri koyar sırayla çalarsın. Ama ben öyle yapmadım. 55’ten 80’e dünyada neler olmuş. Hangi sosyal olaylar o müziği çıkarmış, o müzik neden protest müzik olmuş, neden underground müzik çıkmış, Vietnam savaşı ne kadar etkilemiş o müziği... Bunun gibi birçok ayrıntıyı araştırıp,

okudukça öğreniyorsun ve paylaşıyorsun. Şarkılar üzerinden bu paylaşımı yapmak büyük bir keyif veriyordu.

- Ailenizin sizi küçük yaşlarda sanata ve sosyal yaşama yönlendirmesinin mesleğinize nasıl katkıları oldu?

Ailem beni ve abimi çok küçük yaşlardan sanatın değişik dalları ile tanışma imkanını sağladığını söyleyebilirim. Bizi tiyatroya götürürlerdi. Konservatuvar öğrencilerin resitalleri olurdu. O zamanın Elhamra Sineması salonunda 14-15 yaşındaki genç piyanistleri izlerdik. Yine Orhan Barlas yönetiminde konservatuvarın küçük orkestrasının konserleri olurdu. Çok hareketli bir çocuk olama rağmen 30-35 dakikalık senfonileri oturur ilgiyle dinlerdim. Ve babama hangi sazın ne olduğunu merak eder,

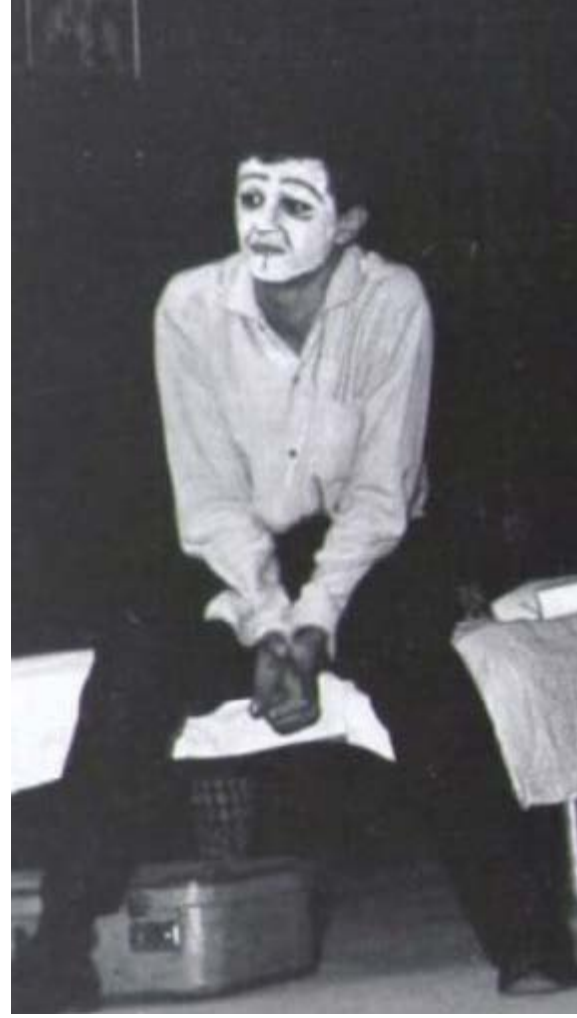
sorup öğrenmeye çalışırdım. Bu süreçlerin yararını hep gördüm tabi ki. Kulağım doldu, enstrümanları ve seslerini öğrendim. TRT’ ye girdiğimde iki aylık eğitim programı içinde caz müziğinin önemli otoritelerinden olan Cüneyt Sermet, bize bir parça dinletiyordu ve hadi soloları yazın diyordu. Hangi enstrümana ait hangi tonda çalan solo bunu duyabilmek için iyi bir kulak eğitimi gerekiyor. Tiyatroya gelirsek Yine o yaşlarda ailemiz bizi birçok tiyatro oyunu izlememize imkan sağladı. Bugün halen Bornova Anadolu Lisesi Mezunları Tiyatro grubunun bir üyesiyim ve aktif bir şekilde oyunlarda rollerim var. Evimizde kitap vardı, çocukluğumuzun önemli yayını olan Doğan Kardeş dergileri birikirdi. Babam da çok meraklıydı, dergileri birleştirir cilt yaptırır kütüphanemize koyardı. Okuyarak, dinleyerek ve izleyerek büyüdük. Ş

imdi ki ebeveynlere en önemli tavsiyem çocuklarını güzel yetiştirmek istiyorlarsa mutlaka sanata yönlendirsinler, sanat etkinliklerinde yer almalarını sağlasınlar.

- Yeni çıkan müzik türleri farklı etkileriyle geliyor ve yer edinmeye çalışıyor. Zaman zaman bu türleri kabullenmekte zorlanabiliyoruz. Sizler bu yeni tür müzikleri ilk kez radyoda veya televizyonda çalarken tanıtmaq ve benimsetmek için neler yapıyordunuz?

Az önce söz ettiğim gibi 55'ten 80'e programını yaparken o müzik gelişimini de beraberinde sundum. Bilgilendirerek müziği verince dinleyende önemli bir farkındalık oluşturabilirsiniz. Günümüz müziğinde rap ve hip hop çok önde. 1960'lı, 1970'li yılların müzikleri hem melodik hem de söz bakımından çok ağırlıklıydı.

Bu nedenle insanlar sesi olsun olmasın, o parçaları söyleyebiliyordu. En bilinenlerden; Sinatra'nın My Way'ini, Beatles'ın Yesterday'ini söyleyebiliyor. Rap müzikte şarkı, söyleyenin hikayesinden oluşuyor. Altta fazla müzik yok. Sen söyleyemiyorsun, sadece o müziğin ritmiyle dans edebiliyorsun. Şarkının içine girip, ona eşlik ederek dahil olamıyorsun. Bu yanlış mı değil, yeni akım bu. Bizim bir üst neslimiz Rock'n Roll çıktığında aynı duyguları hissetti. Ama sonrasında kabul gördü ve kulaklarımıza yerleşti. Bu elbette bir süreç gerektiriyor. Benim çoğu arkadaşım rap müzik dinlemiyor henüz. Ben arabaya binince radyomu açıp, neler dinleniyor bakıyorum. Çünkü reddetmek fayda getirmiyor ki. Eğer gençlere hitap edemiyorsan ne önemi var. Ben kendi yaşımdakilere zaten hitap edebiliyorum. Gençleri de yakalamak için onların dinlediği, sevdiği müzik türünü bilmen,

öğrenmen gerek. Şimdiki ismi ile DJ yani radyo programcısı kimdir dediğimizde; hedef kitleyi doğru ve etkili yayın yapabilmek için onu iyi tanımaya çalışan gereksinimleri öğrenen, ülkenin değişen koşullarını ve durumlarını izleyen değerlendiren, sonra da gerekli bağlantıları kurup uzman kişiyi ya da sanatçıyı programa dahil eden, yaratıcılığını bilgi ve becerisini kullanarak program metnini yazan, aynı özenle seslendirme ve montajını gerçekleştiren yayın elemanıdır. Radyo insanın arkadaşısıdır. Her an yanımızda olabilen önemli eşlikçidir. Televizyon daha bağımlı kılar insanı, izlemek zorundasındır.

Ama radyo araba kullanırken, yürürken, kitap okurken, herhangi bir işi yaparken her daim size arkadaşlık edebilir.

- Zamanında müzik dünyasında yer edinmeye çalışan, bugünün ünlü sanatçılara da yön vermişsiniz. Sizde iz bırakan önemli isimler üzerinden bu anılarınızı paylaşır mısınız?

Genç müzisyenler sık sık ellerinde enstrümanları ya da kendi şarkılarının olduğu kayıtlar ile radyomuza gelirdi. Bunlardan biri Bülent Ortaçgil idi. Kendi bestelerini dinletti. Hatta bir süre bizim evde bile kaldı. Bestelerini

kaydettik. İlk olarak Anlamsız isimli şarkısını çaldık radyoda. Yıl 1969. Şarkı ilgi gördü, bir numara oldu. Sonra Yüzünü Dökme Küçük Kız çaldık. O da beğenildi. Sonra Bülent Özveren Disko Plak için 1971'de 45'lik olarak yayınladı ve çok az sattı. Sonrasında Ali Kocatepe plak şirketini kurdu ve tekrar plak yapmak istedi. Ve 1975'de çıkan Benimle Oynar Mısın? büyük ilgi gördü ve halen en çok dinlenen şarkıları arasındadır. Bülent ile dostluğumuz hep devam etti. Beni 50. Yıl kutlamasına çağırdı. Sahnede ben de bu buluşma hikayemizi anlatarak aslında 51 yıl olduğunu biz

daha önce radyoda kendisini nasıl meşhur ettiğimizi anlattım. Güzel anılar tabi ki. Aynı şekilde Sezen Aksu'da ufak tefek haliyle yanımıza geldiği günü hatırlarım. Bir ortaokul öğrencisi gibi iki taraftan örgülü saçları ile gelmişti. Ama Ziraat Fakültesi'nde okuyan evli genç bir kadın vardı karşımda. Elinde bir plak vardı onu dinlememi istedi. Dinliyoruz ama Ajda Pekkan şarkı söylüyor. Bu benzerlik karşısında bir hayli şaşkındık. Sonra başladı bize Neşe Karaböcek ve Emel Sayın'dan şarkılar söylemeye. Çok güzel taklit ediyor. Ama ben ona kendisine ait eserler ortaya çıkarmasını öğütledim.

Uzun bir aradan sonra bu kez kısa düz saçları ile elinde gitarı ile yine geldi. Ve kendi şarkısı olan Yaşanmamış Yılları çaldı, gerçekten beğendim. İstanbul'da irtibatla olduğumuz plak şirketlerinden biri olan ŞAT Yapımı aradım ve bu küçük kıza bir şans vermelerini rica ettim. Şanar Yurdatapan ve Atilla Özdemiroğlu'nun sahibi olduğu ŞAT Yapımdan şarkıları yayınlamaya başladı. Sonrası başarılı bir yolda kariyerini devam ettirdi. Mesleğimin bu güzelliği bana nice unutulmaz anılar biriktirmeme neden oldu.

- Mesleki kariyerinizde radyo ve TV programcılığından Halkla İlişkiler Yöneticiliğine geçiş yapmışsınız. Bu alanda kendinizi yetiştirmek için neler yaptınız?

Ben mesleğe 19 yaşında başlayan en genç TRT Prodüktörü idim. Bizden sonra lise mezunu alınmadı. Hem çalıştım hem de üniversite eğitimimi tamamladım. 23 yaşında servis şefiydim.

Çok genç yaşta emeklilik gelecekti. Ama daha en verimli yaşlarımdaydım. Ben de kendime yeni yollar çizdim. Ama ben bu geçiş sürecimde mesleğimi hiç bırakmadım. Büyük şirketlerden Philip Moriss iş sözleşmesine; işlerimi aksatmadığım sürece radyo televizyon programlarını yapabileceğime dair bana özel madde koymuştur. Halkla İlişkiler faaliyetlerinin ne olduğunu anlamak önemli. Zamanla yerini buluyor.

İzmir Halkla İlişkiler Derneği Başkanlığını, ikişer yıl aralarla sekiz yıl yaptım. 1985 yılında kurulmuştu dernek, ben bir yıl sonra katıldım. İzmir'de Ege Üniversitesi Halkla İlişkiler Fakültesi sonra kuruldu. Halkla ilişkiler aslında ben derneğe girdiğimde şöyleydi; her şirkette halkla ilişkiler o şirketle ilgili haberi gördüğünde o gazete kupürünü keser, kağıda yapıştırır ve sabahları saat onbirde genel müdürüne sunulmak üzere hazırlardı. Hatta genel müdürüne kendisi bile sunamaz, bir üst

makamı olan idari işler müdürüne verirdi. Halkla İlişkiler, İdari işler müdürlüğüne bağlıydı. Biz dernekte bu işin doğru olmadığını düşündük. Arkadaşım Salim Kadıbeşgil ve diğer arkadaşlarım ile birlikte dedik ki bu böyle değil. Genel Müdürün sağ koludur halkla ilişkiler. En üst düzey yöneticinin nerede ne zaman olması gerektiğine, orada ne diyeceğine, nasıl giyineceğine, nasıl bir imaj belirleneceğine karar veren bir kişidir halkla ilişkiler yöneticisi.

Ve Halkla İlişkiler Derneği olarak İzmir'in bütün sayılı holding ve şirketlerin üst düzey yöneticilerini ziyaret ettik. Gerçek halkla ilişkiler faaliyetleri nedir, yönetim organizasyonunda yeri nerede olmalıdır, sosyal sorumluluk projeleri nasıl yapılır bunları anlattık. Bugün halkla ilişkiler denince hangi nitelikte işler yapılacağını herkes bilmeli. Herhangi sosyal mekanda müşteri karşılayan personelin unvanı halkla ilişkiler değildir.

- Halkla İlişkiler Fakültesi mezunu olan gençlerimiz doğru alanlarda mesleklerini yapacak yerler bulmakta zorlanıyorlar. Nasıl geliştirmeliler kendilerini?

Üzülerek söyleyeyim, gençlerimizi de çok yetersiz buluyorum. Bazen üniversitelere davet ediliyorum. Gözlemlerimde bir tane öğrencinin elinde bir gazete, dergi veya bir kitap göremiyorum. Bir gün dedim ki; arkadaşlar, çoğunuz belki bir gazeteye ya da herhangi bir medya kuruluşunda işe başlayacaksınız. Evet bir üniversitenin ilgili bölümünden mezun oldunuz peki hangi gazeteyi okuyorsunuz, hangi köşe yazarını takip ediyorsunuz, en son hangi tiyatro oyununa gittiniz, ya da sinemada ilginizi çeken sinema türü nedir? Bunlar işe giriş mülakatında sizlere sorulacak. Meslekte gündemi takip etmek çok önemli. Ama ne yazık ki bunu göremedim.

- Çok küçük yaşlardan bu yana çalışma hayatına atılıp, Türkiye basın yayın hayatında izler bırakan önemli işler yapmışsınız. Bu değerli işlere konuk olan sanatçılar ile söyleşilerinizin yer aldığı bir kitap çıkardınız. Kimler yer aldı bu kitapta?

Caz ve Rock Ünlüleriyle Söyleşiler adı ile kitabımı çıkardım. Şimdi geriye dönüp baktığımda 57 yıl az değil. Radyoda üç binin üzerinde, televizyonda beş yüz kadar program ile dolu dolu bir meslek hayatı yaşadım. Bu donanım içinde birçok sanatçı ve mesleki kariyerlerinde önemli yerlere gelmiş çok önemli insanlarla tanıştım. Aslında bu kitap yazma fikri 2005 yılına gidiyor. Meslektaşım İzzet Öz'ün de teşvikiyle caz festivallerinde

söyleşi yaptığım birçok ünlüye yer verdim kitabımda. Hazırlık evresinde 250'nin üzerinde dünyaca ünlü sanatçı ile söyleşi gerçekleştirdiğimi ben de hayretle gördüm. Tabi ki sonra bir seçim yapmam gerekti. Okuyucunun ilgisini çekebilecek isimleri bir araya getirdiğim keyifle okunabilecek bir seçki oluşturdum. Ray Charles, Keith Jarrett, Chick Corea, Tom Jones, Toto Cutugno'nun da aralarında olduğu yirmi üç özel sanatçıya

yer verdim. Kendi imkanlarım ile bastığım kitabımın dağıtımını da ben yapacağım. Meraklıları olduğunu biliyorum şimdiden talepleri alıyorum.

- Kitap için nasıl ulaşabilirler size?

Kitap için e-posta yoluyla talepleri alabilirim. tuncagu@gmail.com adresinden caz ve rock ustalarının içten sohbetlerini merak edenleri bekliyorum.

İzmir’de, heykel sanatı şehrin geleneğini ve kültürünü yansıtır nitelikte. Yakın tarihimizde iz bırakan figürlerimiz ve yanı sıra modern yaşamdan aldıklarımız, anıt-heykeller ile geleni geçeni meydanlarda karşılıyor.

Heykellerin Dili Olsa

Felsefenin doğduğu Ege Bölgesi’nde pek tabidir ki sanatın yaygınlaşması ve gelişimi. Antik dönemlerde büyülerini, hislerini ve doğayla kurdukları ilişkileri taşı yontarak anlatan öncüllerimizin ürettikleri bugün seçkin müzelerde korunuyor. Binlerce yıl önceden biçimlenen heykeller, Ege Bölgesi’ne olağanüstü bir miras bıraktı. O mirasın peşi sıra yaşamlar özgürce biçimlendi. Ege Bölgesi’nin merkezi İzmir’de antik dönemlerden gün ışığına çıkarılan heykeller müzelerde korunurken günümüz heykeltıraşlarının ürettiği yapıtlar da şehrin meydanlarında yükseliyor.

Fotoğraf: Merve ERGİN

Kamusal alanlardaki heykeller hem bir yansıma hem de ait olunan kültürün ve geleneğin bir haykırışı gibi... İzmir’in meydanlarındaki heykeller ağırlıklı olarak, ülkemizin son yüz yıllık sürecindeki sosyal ve kültürel kazanımlarının yaratıcısı kahramanları anlatıyor. Kuvayımiliye geleneğinin şehri olarak kabul edilen İzmir’in meydanlarındaki anıt-heykeller de bu kahramanlık dönemine yönelik imgelerle yüklü. Mustafa Kemal Atatürk’ün anıt-heykelleri bugün İzmir’in dört bir yanında ve halk, yaşamını bu sanat eserlerinin etrafında biçimlendiriyor. Özel günler ve milli bayramlar bu heykellerin önünde kutlanıyor.

Mustafa Kemal’in heykelleriyle birlikte, milli mücadele döneminde kahramanlık gösteren figürler de şehrin parklarında, meydanlarında boy gösteriyor. Şehrin karakteristik özelliği haline gelen bu özgün yapı, her geçen yıl, üstüne kata kata büyüyor. Ağırlıklı olarak Kuvayımiliye döneminin karakterini yansıtan heykellere son 20 yıllık süreçte, yerel yönetimler ve üniversite iş birliğiyle düzenlenen, “heykel çalıştayları” neticesinde, farklı figürler de eklenmeye başladı. Cumhuriyetin yetiştirdiği aydınlar ve sanatçılar şimdi heykellere yüklenen anlamlarıyla İzmir sokaklarında geleni geçeni selamlıyor.

ÇAĞDAŞ KENTİN UNSURU

Kuşakların orta yerindedir bazen. Büyük ya da küçük kentlerin, köylerin meydanlarını kucaklayacak şekilde yerleştirilmiştir. Bir yol kenarında veya tepede gözden uzak kalabilir. Parklarda, bahçelerde yeşil dokunun tamamlayıcısı, alanların dekoru da olabilir. O yerleşim yerine gelen her turist önünde fotoğraf çektirmelidir. Bulunduğu semte ya da durağa adını vermesi ise kaçınılmazdır. Plastik sanatların, yanlış inanış nedeniyle, Türkiye’ye geç gelen kolu heykel, vazgeçilmez konumda. Heykelleri, biraz

Fotoğraf: Fatih AKUZUN

politik tercihler, biraz da yöneticilerin tercihleri belirliyor. Heykeltraşlar her dönemde değişen uygulamalardan ve çağdaş eserlerin sergilenememesinden şikayetçi. Heykele, kent mimarisinin bir parçası olarak bakılması gerektiğini çağdaş kent planlamasına dair, bilim söylüyor. Kaynaklar, Türkiye'ye giren ilk heykelin, Kanuni Sultan Süleyman ile Mohaç seferine çıkan İbrahim Paşa tarafından, Budapeşte'den getirildiğini söylüyor. Paşa beğendiği heykelleri İstanbul'un meydanlarına ve Sultanahmet'teki sarayına yerleştirince putperestlikle suçlanıyor. Dikilen ilk heykel ise Abdülaziz'e ait. 1871 tarihli heykel, İngiliz heykeltraş Fuller imzalı. Bu sanat dalı, Cumhuriyetin ilanıyla yaygınlaşmaya başlıyor.

ŞEHRİN MERKEZİNDE

İzmir'in şehir merkezindeki ilk heykeli ise, İtalyan Pietro Canonica'nın, 1932'de Cumhuriyet Meydanı'na yaptığı Atatürk Anıtı. Sonrasında, Asteğmen Kubilay'ın şehit edilmesiyle sonuçlanan ayaklanma, aynı yıl, Ratip Aşir'in yaptığı Menemen Kubilay Anıtı'nı getiriyor. Türkiye'de heykel sanatının başlangıcı ve gelişimi neredeyse anıtların tarihiyle özdeş. Rönesansı yaşayamamış topraklarda heykel yüzyıllarca yasaklanmış. Heykel sanatını seviyor olmak, heykelin gelişiminde büyü pay sahibi.

Batı toplumlarında estetik olarak çirkin bir heykele karşı kamuoyu oluşabiliyor ve oralarda, kamusal alandaki sanat eserleri yerinin komisyonlar tarafından belirleniyor. Atatürk 1922'de Bursa'da yaptığı bir konuşmada, bir çağın tarihe mal edilmesinde diğer sanat yapıtları yanında anıtların taşıdığı önemine değinmiş, uygarlıkların günümüze kadar biraz da onlar sayesinde ulaşabildiğine dikkat çekmişti. Çünkü anıt-heykel, bir toplumun değer verdiği kişilerin temsili anlamına geliyor ve İzmir'deki heykel varlığının çoğunluğunu tarihi figürler oluşturuyor. Anıt-heykel türü oldukça zor çünkü sanatçıya

sınırlı bir özgürlük alanı sunuyor. Aslına benzetme zorunluluğu, izlenmesi gereken bakış açısı, heykelin dikilmesini sağlayanların istekleri ve anıt heykelin kendine özgü tarihsel kuralları sanatçıyı zorluyor.

BOMBALARDAN KAÇIRILAN HEYKELLER

Çar 1. Peter, St. Petersburg'u 320 yıl önce kurduğunda, Avrupa'dan sadece mimarlar değil heykeltraşlar da getiriyor. Mimarlar Nevada Irmağı'nın Kuzey Denizi'ne döküldüğü deltada, Moskova'yla estetik yarışına giren yeni bir başkent kurarken, heykeltraşlar da

meydanları, köprüleri, parkları, caddeleri, iki binden fazla heykelle donatıyor. Böylece bu sanat eserleri kentle bütünleşiyor. Kent, İkinci Dünya Savaşı'nda üç yıl bombalanırken, halkın kültür altyapısı da kendini gösteriyor. Hemen tüm evlerin, tarihi binaların yıkıldığı savaştan, heykeller sağlam çıkıyor. Çünkü, bombardımanın başlayacağını anlayan halk, kentteki heykelleri toplayarak su kanallarının içine saklıyor. Heykeller kuşatmanın ardından, restore edilen, özgün mimarileriyle yeniden inşa edilen binaların arasındaki yerlerini alıyor. Sözü şuraya bağlamalıyız ki kültür yeşermeden heykel

sanatının gelişmesi çok güç. Ancak İzmir heykel sanatının gelişimi için şanslı bir kent. Zira gerek tarihsel mirası ve kültürü gerekse kentsel dokusu heykellerin, kamusal alanda boy göstermesi için uygun.

GELENEĞİN YANSIMASI

İzmir'deki heykellerin çoğalması için plastik sanatlara bir bütün olarak bakılması gerektiği kaçınılmaz. Şehrin

Kuvayımillie'den gelen geleneğini bugün meydanlarda anıt-heykellerle de görebiliyorsak bu bir kültürün etkisidir. Atatürk'ün anıt heykellerinin şehrin dört bir yanında olması ve kitlelerin bu alanları sahiplenmesi İzmir'in Cumhuriyetçi kimliğinin belirgin bir göstergesi. Kuvayımillie kahramanlarının şehrin parklarında birer anıt gibi boy göstermesi de bu kimliğin tamamlayıcı bir unsuru. İzmir'de son yıllarda, güzel sanatlar fakülteleri ile yerel

yönetim iş birliğinde düzenlenen heykel çalıştayları da kent estetiğine olumlu yönde katkı yaptı ve yapıyor.

Bu çalıştaylarda üretilen yapıtlar, şehrin ana caddeleri ve bulvarlarında, İzmirliğin beğenisine ve koruyuculuğuna emanet edilmiş durumda. Bu da heykel sanatı adına mutluluk verici.

İzmir'in sevgilisi Göztepe, yeniden Süper Lig'de...

Göztepe Geliyor

İzmirli kimliğini temsiliyeti ve nice başarılarıyla ülkemiz spor camiasında seçkin bir yere sahip olan Göztepe, geride bıraktığımız futbol sezonunun ardından, Süper Lig'de oynamaya hak kazandı. Önümüzdeki yıl 100. kuruluş yıldönümünü kutlayacak olan Göztepe'nin bu başarısı, tüm İzmir'de coşkuyla kutlanırken, Türkiye genelinde de geniş yankı buldu. Süper Lig'de oynamaya hak kazanan Göztepe, İzmir'i heyecana bürüdü. Göztepe, geride bıraktığımız Mayıs ayının ortasında, Gürsel Aksel Stadı'ndaki Bodrum FK maçı sonrası kupasına kavuşurken, heyecan görülmeye değerdi. Stadyumda yapılan şampiyonluk eğlencesi şehrin caddelerine taşındı. Göztepe'de yönetim, teknik heyet ve futbolcular üstü açık otobüsle, Mithatpaşa Caddesi'nden başlayarak, Güzelyalı'da şampiyonluk turu attığında, coşku doruk noktasına ulaştı. Binlerce İzmirli takımıyla bütünleştğinde renkli görüntüler vardı. Her yaştan

tarafar Güzelyalı başta olmak üzere şehrin merkezini karnaval havasına çevirdi. Sarı kırmızı formlarıyla Gürsel Aksel Stadyumu'nu dolduran yandaşların, "Şampiyon Göztepe" tezahüratları saatlerce yankılandı. Stadyuma giremeyen taraftarlar da Güzelyalı'daki parklarda ve meydanlarda toplanarak, Gürsel Aksel'den gelen yankıya eşlik etti. Göztepe'yi Süper Lig'e taşıyan takımın teknik direktörü Stanimir Stoilov, başarının büyük bir ekibin gayreti olduğunu söyleyerek, "Benden önce de Göztepe'de çalışan bir ekip vardı ve onlara da teşekkür ediyorum. Hepimiz büyük bir çalışma gerçekleştirdik. En büyük teşekkürü de taraftarımıza ediyorum. Bizleri hiç yalnız bırakmadılar. Gelecek yıl da çok çalışacağız ve tüm Göztepe yandaşlarına layık olacağız" dedi. Göztepe'nin Danimarkalı Başkanı Rasmus Ankersen de gelen başarı ardından büyük sevinç yaşadı. Başkan Ankersen, Göztepe'nin söz konusu başarısının yürüyecekleri yolda, başlangıç olduğunu aktardı.

İzmir'in her semtinin ayrı bir kimliği, kültürü, öne çıkan karakteristiği var. Bazı semtler tarihi dokusu ve mekânlarıyla, bazıları göç demografisiyle, bazıları denize yakınlığıyla... Semtlerin çok vurgulu karakteri de çeşitliliğin zemini. İzmir bunların tümü; çok anlamlılığın şehri. Ve şimdi şehrimiz semtleri üzerine yazılan kitaplar, TV programlarına konu oluyor.

Kent ve Bellek

İzmir'in semtleri üzerine, 2019 yılında başlayan bir çalışma kapsamında 75 kitaplık bir külliyat hazırlandı. "İzmirim" adlı kitaplar serisinde, 75 yazarın her biri farklı bir semti işledi. Karataş, Tilkilik, Basmane, Eşrefpaşa, Halkapınar, Kahramanlar ve daha nicesine dair anılar aktarıldı. Şehrin yakın tarihine ilişkin bir projeksiyon tutuldu. Nice yaşanmışlık kağıda döküldü.

İzmir'in çok kültürlü yapısına ayna tutan, Cumhuriyet değerlerine tutkusunu yansıtan, dışa dönük karakterine dair aktarımlar sunan kitaplar, genç kuşaklara rehberlik ediyor. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden akademisyen Doç. Dr. Yurdağül Bezirgan Anar da, şehrimiz semtleri üzerine yazılan kitaplardan yola çıkarak referans niteliğinde bir program hazırladı. Ege Üniversitesi TV kananı üzerinden yayınlanan, "Kent ve Bellek" adlı yapım, dün ile günümüz arasında bir köprü kuruyor.

Doç. Dr. Yurdağül Bezirgan Anar, İzmirim kitaplarının semtleri odağa aldığını, kentin hafızasını semt kimliği, kültürü ve tarihi üzerinden aktardığını vurgulayarak, hazırladığı programın, bu amaç üzerinden ikinci bir yol açtığını söylüyor. Kentlerin ekonomik, kültürel ve toplumsal ilişkiler ağını da kapsayan geniş bir çerçeveye sahip olduğuna dikkat çeken Doç. Dr. Anar, kent belleğine yönelik farkındalığı artırmaya yönelik her çabanın kıymetli olduğunu söyleyerek, "İzmirim

Kent Kitapları serisinin de, Kent ve Bellek programının da bu tür üretimlerden sadece birer örnek oluşturarak böylesi bir işlevi oldu" diyor.

Doç. Dr. Yurdağül Bezirgan Anar, İzmir'in hayatının tüm evrelerini kucakladığını söyleyerek, "Doğma büyüme İzmirli olmaktan kaynaklı çok güçlü bir aidiyet bağım var kente. Bu kadar yerli olmak bir yanıyla iyi bir yanıyla değil; sırf bu sebeple yanlı değerlendirme yapma hatasına düşürüyor insanı. Bu yaşanmışlığa rağmen bir noktada kente farklı bir gözle bakmaya başladığımı fark ettim. Yaşla, zamanla, kentle kurduğumuz ilişkideki dönüşüm ve elbette kentin kendi dönüşümü ile bağlantılı olsa gerek bu fark ediş. Aidiyetten dolayı yaşadığınız kent böylesine hızlı değişmesin, hatıralarınızı saklayan mekânlar yerinde dursun, sosyal ilişkiler daha stabil olsun istiyorsunuz. Oysa değişim kaçınılmaz ve fakat yine de bunun kentsel hafızamızı koruyacak ölçüde, biçimde ve hızda olması gerekir" diyor.

Doç. Dr. Yurdağül Bezirgan Anar ile İzmir'in yanı sıra kent ve bellek kavramı üzerine söyleştik.

- Programınızda işlediğiniz konular ve programınıza çizdiğiniz çerçeve nedir? Ne zamandan bu yana yayındasınız?

Takip edenler hatırlar; İzmir kent belleği üzerine semt odaklı bir kitap serisi çalışması oldu İzmirim başlığı altında. İzmirli yazar, araştırmacı, gazeteci, akademisyen ve sanatçıların katkılarıyla toplamda 75 kitaplık bu seri kent belleğine dair semtler perspektifinden önemli bir katkıydı. Kitaplar iki parti halinde yayınlandı. İlki 2011 yılında İzmir'in 45 semtini ele alan seriydi. 2019 yılında 30 kitaplık bir seri daha eklendi ilkine. Ben de İngiliz Bahçesi Yokuşu'nu yazarak katkıda bulunmaya çalıştım ve böylelikle İzmir semtleri ile ilgili önemli bir kent hafızası yazını ortaya çıkmış oldu. Kitaplar kenti tarihsel ve kültürel kimliği, mekânsal hafızası bakımından ele almakla beraber, yazarlarının o semtlerde belirli dönemlerdeki yaşanmışlıklarını da içeriyordu. Dolayısıyla hem kent belleğinin birçok yönüyle ele alındığı hem de İzmir'in geçmişine yer yer nostaljik bir özlem tınısı taşıyan geniş bir anlatı evrenine sahip kitaplar olduklarını söylemek herhalde yanlış olmaz. Kentsel duyarlılığı gelişmiş okurlar tarafından ilgiyle karşılandı seri. Öte yandan kitapların doğrudan semtlere odaklanıyor olması ilgiyi arttıran bir başka faktördü. İzmirli olsun olmasın, bir vesileyle en azından yaşamının bir bölümünü burada geçirmiş olanlar, yaşanmışlıkları hangi semtteyse orayı anlatan kitaplarda bir bakıma kendilerini buldular. Kentle aralarındaki ilişkiyi tesis eden ama bugün yerinde bulamadıkları pek çok şeyi okuyarak yeniden

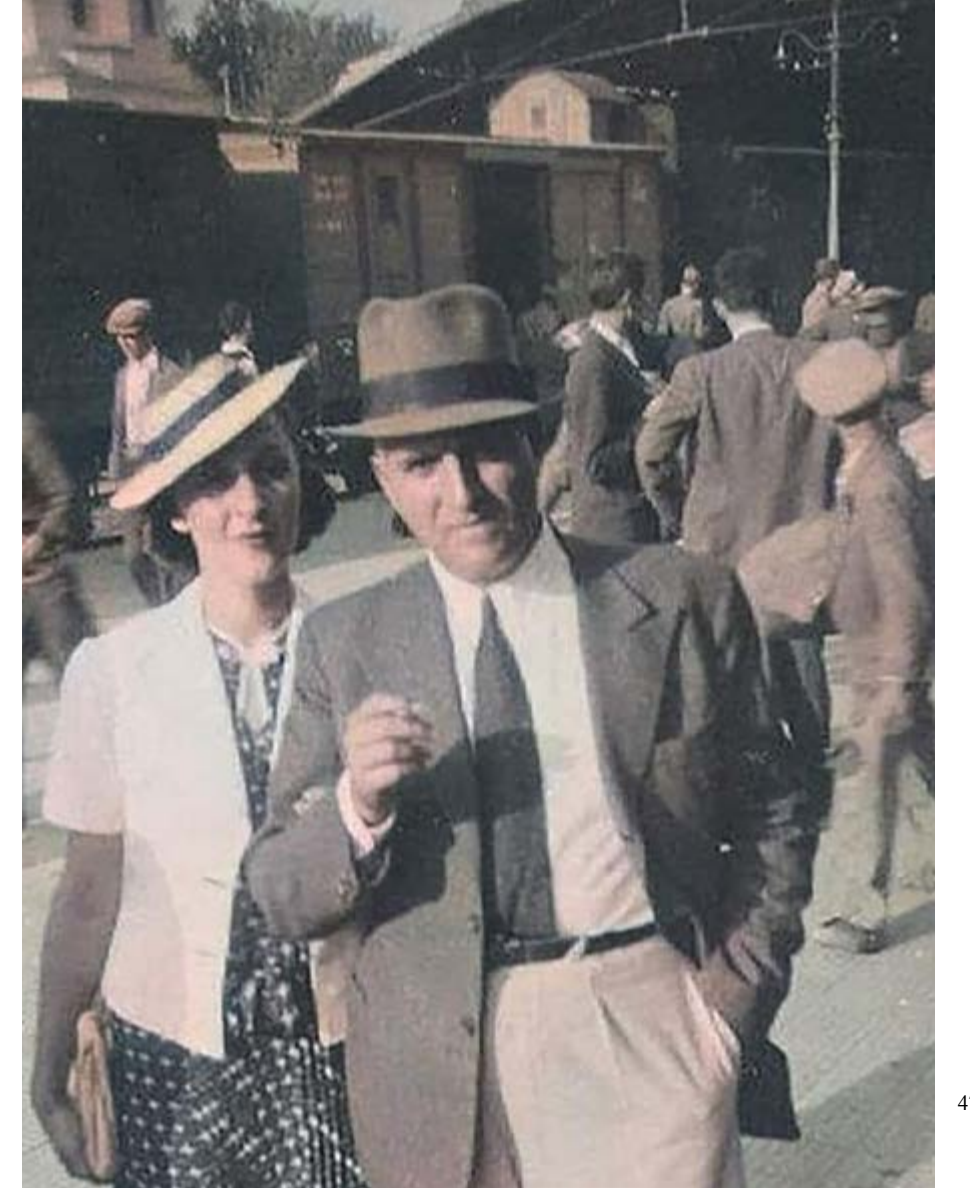
hafızalarında canlandırma imkânı yakaladılar. Kitaplar bir bellek kaydı işlevi taşımanın ötesinde, geçmişte kalmış yaşam biçimleri, komşuluk ilişkileri, mahalle kültürü, müstakil yaşam, çocukluk deneyimleri, artık yerinde olmayan kimi mekânlar gibi birçok şeyi hatırlatarak nostaljik bir özlemi de gidermeye yaradılar. Çokça tanıtım ve imza günü etkinliği yapıldı. Fakat daha fazla okurla nasıl buluşuruz fikrine kafa yordüğümüz bir süreçte ben mensubu olduğum Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin uygulama merkezi EGEMM bünyesinde yayın yapan Ege Üniversitesi TV'de yazarları konuk edeceğimiz bir program yapma fikri ortaya attım ve 2019 yılında başladık. Bu noktada kitapların yayın danışmanı ve Altındağ semtini kaleme alan sevgili Fergül Yücel'in büyük desteği ve teşviki oldu. Programın çerçevesi bir bakıma kitapların kılavuzluğunda şekillendi diyebilirim.

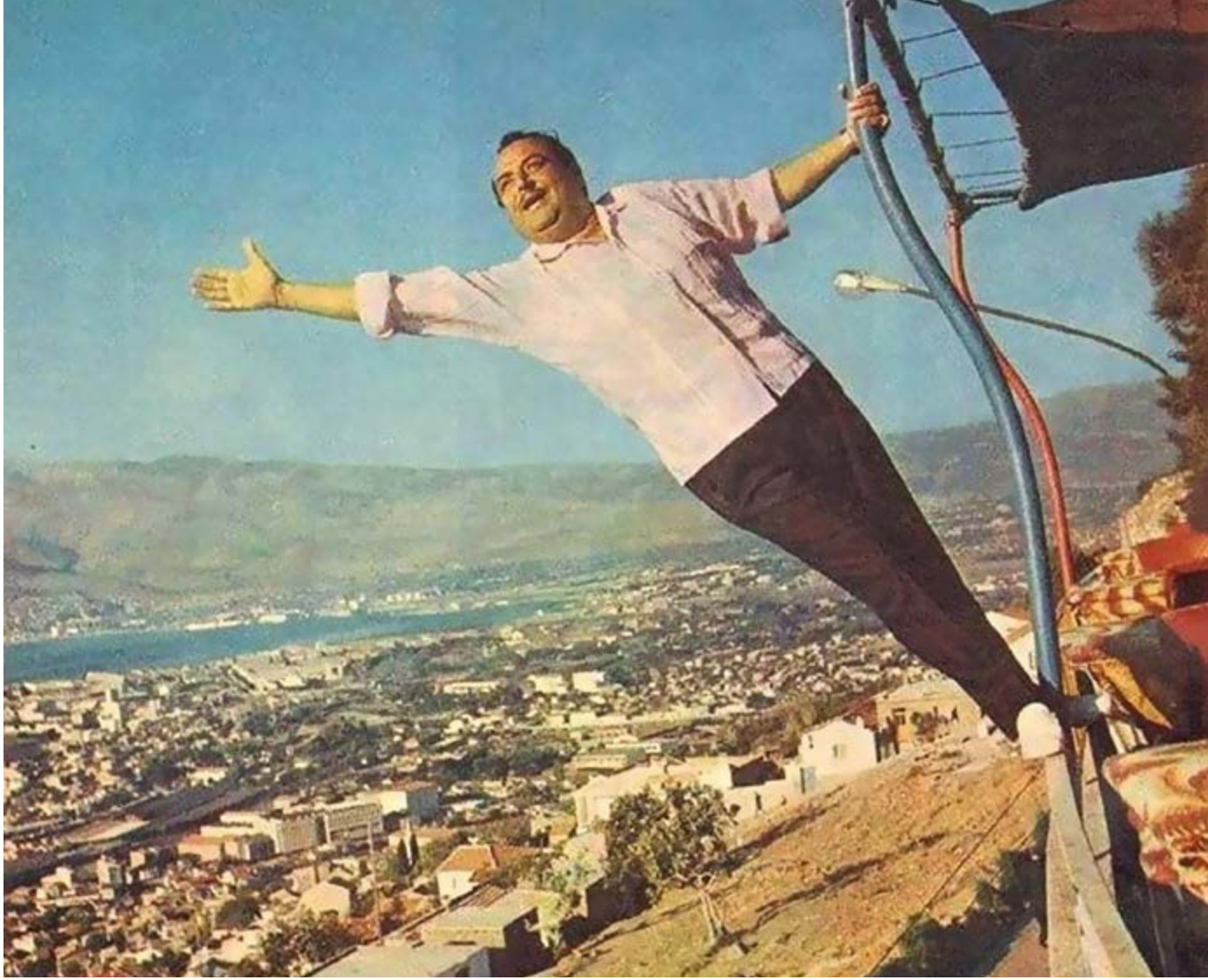
- Programınızın adı neden Kent ve Bellek? Ve sizin için kent nedir, bellek nedir?

Programın adı Kent ve Bellek: Semt Semt İzmir evet... İsim üzerine epeyce düşündüm. Programa esas teşkil eden ana tema İzmir ve kent belleği, kılavuzum da İzmirim kitapları olunca aslında kitaplar neyi amaç edinmişse program ismi de bu amacı güçlendirecek bir çağrışıma sahip olmalı düşüncesiyle bir karara vardım. İzmirim kitapları, semtleri odağa alarak bir anlamda kentin hafızasını semt kimliği, kültürü ve tarihi üzerinden canlandırma gayreti taşıyordu. Program bu amaç üzerinden ilerleyen ikinci bir patika açtı diyebilirim.

Kent nedir?... Tarihsel ve mekânsal anlamda fiziksel bir olguya işaret etmekle beraber kentler ekonomik, kültürel ve toplumsal ilişkiler ağını da kapsayan geniş bir çerçeveye sahiptir. Kentsel oluşumların tarih sahnesine çıktığı ilk andan itibaren tüm bu unsurlar farklı coğrafyalardaki kentler için farklı şekillerde inşa olmuş, kentler çeşitli dinamiklerin etkisiyle farklı gelişmeler göstererek ilerleme kaydetmiştir. Kent belleği ise kente ilişkin bir hafızanın oluşması ve az önce saydığımız unsurların kenti tecrübe eden insanlar tarafından anlamlandırılmasıdır diyebiliriz. Bu, kent ve kent belleğine ilişkin benim kendimce çizebileceğim bir çerçeve.

Elbette kent araştırmaları literatürü, bu alanda çalışanların çok daha iyi ifade edeceği üzere farklı tanımlamalar ve çerçeveler sunar bize. Fakat özünde kentler, tarihsel süreç içinde kimlik, kültür ve gelenek farklılıklarıyla çeşitli grupların ve kalabalık kitlelerin birlikte yaşama tecrübesi edindikleri ve aynı anda kenti tecrübe ettikleri yerlerdir. Yaşananların, deneyimlerin ve bunların geçmişle ilişkisinin kayıtlandığı yer olarak bellek her zaman bir mekânsal referansa ihtiyaç duyar. Bireysel veya ortak toplumsal bellek açısından da bu böyledir. Kente ilişkin kavrayışımızı geliştirmek, derinleştirmek, yaşadığımız kenti ve geçirdiği değişimi

anlamlandırabilmek, sorunlara çözüm üretebilmek için kente ilişkin hafıza kaydı önem taşır. Kent belleği son zamanlarda başta sosyal bilimler olmak üzere interdisipliner olarak ilgi çekici bir konu başlığı haline geldi ve bu konuda çok fazla üretim var. Bu ilgi, birçok konuda olduğu gibi kentlerin hızla değişip dönüşüm geçirdiği bir çağda, kentsel belleği hem oluşturmak hem de korumak açısından kıymetli bir ilgi. Geçmiş güzellemesi veya nostaljik bir özlemin ötesinde mekânsal ve sosyal ilişkilerin hızla dönüşmesi, kaybedilmesi tehlikesi karşısında dirilen bir ihtiyaç da diyebiliriz. Kent belleği farkındalığını arttırmaya yönelik her çaba, girişim ve üretim yerel yönetimlerin kente bakışlarını geliştirmek ve kentle ilgili projelerini yönlendirmek

açısından da anlamlı. Hem yönetenler hem de yaşayanlar tarafından kentin hafızasına sahip çıkmak ve onu gündemde tutmak, yerel idarelerin hizmetlerini, kentle ilgili tasarruflarını keyfiyetten uzak bir şekilde yerine getirmelerini sağlamak gibi bir işlevsellik de barındırıyor. İzmirim Kent Kitapları serisinin de, Kent ve Bellek programının da bu tür üretimlerden sadece birer örnek oluşturarak böylesi bir işlevi oldu bana sorarsanız.

- Programınızın içeriğini nasıl oluşturuyorsunuz? Hangi sıklıkla yayınlanıyor?

İçerik de kitapların teması doğrultusunda kendiliğinden oluştu. İzmir'in neredeyse her semtini ele alan 75 kitaplık bir seri söz konusu olunca, serideki

her semti bir program konusu haline getirmeyi düşündüm. Program davetini kabul eden her yazarı konuk olarak ağırlayıp yazdığı semtin tarihsel, kültürel geçmişini ve elbette dönüşümünü ele aldığımız söyleşiler gerçekleştirdik. Kitapla buluşamamış olanlar için hem yazarı tanımak hem de kitaptan haberdar olup, semti yazarının kendisinden dinlemek anlamında TV programları bir seçenek oluşturdu. Başlangıçta her hafta, sonrasında ise on beş günlük periyodlarla yayınlandı. Yaklaşık 30 dakikalık program içeriğinde her semti olabildiğince kapsamlı bir şekilde ele almaya çalıştık. Yazarların kendi bilgi, deneyim ve birikimleri yanı sıra, o semtin tarihsel mekânları, kültürel özellikleri, demografisi, önemli kişilikleri, ortak yaşam kültürleri,

yazıldığı döneme ilişkin anlatıları ve geçirdiği dönüşümleri odağa alan semt anlatıları ortaya çıktı. Söyleşilerimizi semt fotoğrafları ve diğer görsellerle desteklemeye de çaba gösterdik. Her yazarın kendi kişisel arşivinde yer alan fotoğraflar, belgeler ve diğer dokümanlar bu anlamda katkı sağladı. Bir süre sonra yayın içeriği kent kitaplığı serisinin dışından da İzmir kent belleğine dair çalışmaları olan konukları içerecek şekilde genişlemeye başladı. Mesela bir programda yazar ve yönetmen Barış İnce ile "Kabuğu Kırma" belgeseli üzerine konuştuk. İnce bu belgeselde İzmir'e göçle gelen ve Kadifekale'ye yerleşerek midye üretimiyle geçimlerini sağlayan

Mardinli'leri anlatıyordu. İlerleyen bölümlerde İzmir üzerine çalışan ressamı, şairleri de ağırlayacak şekilde program kapsamını geliştirme fikri doğdu. Pandemi döneminde ara versek de toplamda 22 bölüm çıktık ve hali hazırda Youtube üzerinden erişilebilir içerikler olarak yayına sunduk. Şu sıralarda teknik bir altyapı sorunu nedeniyle ara vermiştik ama devam edeceğiz; belki formatı ve kapsamı biraz daha değiştirerek.

- Konuklarınızı nasıl belirliyorsunuz?

Konukları öncelikle serideki yazarlarından belirli bir sıra takip etmeksizin belirliyordum. Çok

önemli semtleri kaleme almış bazı yazarların artık ne yazık ki artık hayatta olmamaları bir kayıptı bu bakımdan. Ancak zamanla İzmir kent hafızası hakkında konuşulması gereken fazlasıyla konu ve bir o kadar da bu konularda çalışan insan olduğunu fark ettim. İzmir'i odağına alarak üretimde bulunanlar sadece yazar veya araştırmacı değil; birçok sanatçı, ressam, fotoğrafçı, mimar gibi üretken insanlar var. Bu andan itibaren programı sadece İzmirim yazarları ile sınırlamanın mevcut potansiyeli göz ardı etmek olacağını düşündüm. Dolayısıyla bu isimleri de İzmirililer, İzmir'de yaşayanlarla buluşturmak üzere konuk yelpazesine dâhil etmeye karar verdim.

- Nasıl geri dönüşler alıyorsunuz?

Geri dönüşler olumlu oldu tabi. İnsanlar, özellikle de uzun süreler İzmir’de yaşayarak kentle bir aidiyet bağı geliştirmiş olanlar kentin geçmişi, bugünü, değişimi, dönüşümü hakkında yazılıp çizilenlerden haberdar olmaktan hoşlanıyorlar. Bu bağlamda genel olarak program ama özellikle bazı semtlere ilişkin programlar ayrı ilgi çekti. Mesela Basmane, Eşrefpaşa gibi veya Karataş. Sosyal medya hesapları da açarak, program linklerini bu hesaplardan paylaştık ki bu kanalla daha fazla kişiye ulaşabilelim. Bu şekilde sosyal medya kullanıcılarına ve artan takipçi sayısı ile daha fazla kentliye ulaşıldı. Ayrıca programı Ege Üniversitesi Sosyal Sorumluluk Projeleri Koordinatörlüğü bünyesinde bir sosyal sorumluluk projesi kapsamında da görsel bir arşive dönüştürdük. Youtube kanalında devamlı erişebilir içerikler olarak ilgi duyanların izlemesine açık

durumda. Son olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin düzenlediği 18. Tarihe Saygı Ödülleri’nde, “Tarihi Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı” ödülüne layık görüldü. Elbette gönüllülük esasıyla başlayan bir işin bu tür sonuçları olduğunu görmek hem mutluluk verici hem de işe yarar bir iş yapıldığını doğrulaması bakımından değerliydi.

- Öğrencileriniz sürece dahil oluyor mu?

Öğrencilerin sürece dahil oluşu biraz dolaylı gerçekleşiyor aslına bakarsanız. Daha önce de belirttiğim gibi programı Ege Üniversitesi Medya Merkezi’nin stüdyolarında hazırlıyoruz. Bu stüdyolar aynı zamanda öğrencilerimizin uygulama alanları. Mesleki gelişimlerinde acemilik attıkları ve kendi fikirlerini ilk kez projelendirip uygulamaya döktükleri alanlar. Hem kendileri ilgi alanları doğrultusunda farklı içeriklerde

program hazırlıyorlar, hem sunuyorlar hem de teknik aşamalarda yer alıyorlar. Bu programın çekim aşamasında da öğrencilerimiz daha ziyade teknik süreçlerde bulundular. Ancak program kaydı sırasında kamera başında çekim yapan veya rejide görevli olan öğrenci arkadaşlarımız konukları canlı dinleme fırsatı yakalayarak nasıl bir kentte yaşadıkları, İzmir’in bilmedikleri semtleri, geçmişi, tarihi, kültürü hakkında fikir sahibi oldular. Bu türden dolaylı bir gelişme etkisi oldu diyebilirim.

- Programınız için, öğrencilerinizin şehir aidiyeti kazanmaları için, izleyenlerin şehir aidiyetlerinin daha da perçinlenmesi adına tasarlamış diyebilir miyiz?

Elbette programın yola çıkıştaki temel amacı buydu. Doğma, büyüme İzmirli olmak bir yerde şehri farklı bir gözle görmeme yol açmaya başlamıştı. Çocukluğumun geçtiği semtlerdeki çevre ve

doku değişimi ilgimi çekiyordu ve kısmen geçmiş arayışı duygusuyla birleşiyordu. Bu dönüşümü, geçmişte neler olup bittiğine dair bir kayıt şeklinde yazıya dökme arzum vardı fakat bunun bir kitap projesiyle gerçekleşmesi tamamen plansız, beklenmedik bir gelişmeydi. TV programı formatı bütün bu sürecin ardından geldi anlattığım gibi. Burada bir parantez açarak şunu da belirtmek isterim. Program Ege Üniversitesi’nin tamamen kamusal ve eğitim amaçlı yayıncılık prensibiyle yayın yapan bir uygulama merkezinin stüdyosunda çekiliyor. Herhangi bir kâr kaygısı ya da ticari motivasyon söz konusu değil. Ben de kişisel olarak kitapların daha fazla okurla buluşabilmesi ve yaşadıkları kent hakkında daha fazla insanın bilgi sahibi olup, kenti sahiplenebilmesine aracılık etmeyi uman bir gönüllülükle bu adımı attım. Süreç boyunca, programın teknik aşamalarında öğrencilerimiz de yer aldı. Bu anlamda gerek üretim sürecinde yer alarak, gerekse izleyici olarak illa ki kente dair farkındalıkları gelişti. Şu da var tabi; üniversite öğrencileri çok farklı şehirlerden, Türkiye’nin dört bir yanından geliyorlar bu kente. İzmir’de doğup büyümüş olan da var taşra veya metropollerden gelen öğrencilerimiz de. Bu bağlamda nasıl bir şehirde yaşadıklarını her iki grup için de bir anlam ifade ediyor. Bizlerin yani üniversitede çeşitli bölümlerde ders veren akademisyenlerin, bu TV kanalında program yapmamız bir taraftan öğrencilerimize model oluşturuyor bir taraftan da heveslendiriyor onları. Bu bakımdan hem akademik bir pratik hem de İzmirli olsun, olmasın İzmir örneğinde kent hafızasını canlı tutmanın önemini

İzmir’de yaşamak oluşturuyor. Bu deneyim paylaşımları da İzmir’in nasıl bir kent olduğuna dair önemli bir gösterge diye düşünüyorum. İzmir her şeye rağmen halen yaşanabilir ve farklılıkları tolere edebilen bir kent. Daha doğru bir ifadeyle, farklılıkların üzerine gitmeyen, bu farklılıkları vurgulamayı kentte yaşamının bir koşulu haline getirme gayretinde olmayan bir kültürü iyi kötü yaşatmaya devam ettirebilen bir kent. İstisnai durumları göz ardı etmeksizin ve elbette hafife almaksızın söylemeye çalışıyorum bunları veya nasıl diyelim İzmir’i içi boş bir güzellemeye bürüme gafletine düşmeksizin. Tabi ki kentin baskın bir kimliği de var ve hali hazırdaki siyasal iklimde zaman zaman bu politik bir ifadede kendini belli ediyor.

- Program yapımcısı olarak İzmir’in semtlerine dair edindiğiniz izlenim neticesinde, İzmir nasıl bir şehir?

Bir şehir olarak İzmir için söylenecek en belirgin özellik herhalde uzun bir tarihselliğe dayanan çok kimlikli, çok kültürlü, çok inançlı bir birlikte yaşama kültürünün beşiği oluşudur. İzmir kendi tarihselliği içinde her zaman farklılıkların birlikteliğinin merkezi olmuş bir kent. Tabi bu karakteristiğin olgunlaşmasının Cumhuriyet öncesine tekabül ettiğinin de altını çizmek gerekiyor. Vakti zamanında kentte Rum, Ermeni, Yahudi, Müslüman ve diğer gayrimüslim nüfus farklılıkları mesele etmeksizin yaşamışlar, bu bildiğimiz bir şey. Gündelik yaşam akışı içinde yan yana, yardımlaşarak, belirli ritüelleri paylaşarak ve hatta etkileşimle kendi kültürlerinin bir parçası haline getirerek de sürdürmüşler bu ortak yaşam

deneyimini. Bu devamlılık bir noktada kesintiye uğramış ve artık aynı çeşitliliği temsil eden çok az sayıda insan kalmış olsa da, geçmişin mayası hala İzmir’de bir arada yaşama kültürünün özünü oluşturuyor. Elbette hem tarihsel süreç içinde hem de içinden geçtiğimiz yakın dönemde siyasal iklim, demografik faktörler veya göç olgusu zaman zaman kimlik gerilimlerine yol açmış, açmaya da devam ediyor. Ancak yine de sözünü ettiğimiz maya çok güçlü.

Kentin karakterini belirlemiş ve kuşaklarca aktarılmış bir kültürel tecrübeden bahsediyoruz. Semtler üzerinden yanıtlamam gerekirse, İzmir’in her semtinin ayrı bir kimliği, kültürü, öne çıkan karakteristiği var. Bazı semtler tarihi dokusu ve mekânlarıyla, bazıları göç demografisiyle, bazıları denize yakınlığıyla... Mesela Eşrefpaşa semt olarak, özellikle bir dönem bu semtte yaşamış olanlar açısından bir sosyal kimlik anlamı taşıyor. “Eşrefpaşalılık” diye bir tanımlama var ve bir kimliğe atıfta bulunuyor. Fakat İzmir’i semtler üzerinden tanımlamak, ona bir çerçeve çizmeye çalışmak çok güç. Semtlerin çok vurgulu karakteri de baştan itibaren bahsettiğimiz çeşitliliğin zemini zaten. İzmir bunların tümü; bazen bir ahenk bazen de karmaşa olarak tecrübe ettiğimiz ve algıladığımız çok anlamlılığın şehri.

- İzmir ve İzmirli kimliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

İzmir hayatımın bütün evrelerini öyle böyle kucaklamış bir kent. Doğma büyüme İzmirli olmaktan kaynaklı çok güçlü bir aidiyet bağım var kente. Bu kadar yerli olmak bir yanıla iyi bir yanıla değil; sırf bu sebeple yanlı değerlendirme yapma hatasına

düşürüyor insanı. Bu yaşanmışlığa rağmen bir noktada kente farklı bir gözle bakmaya başladığımı fark ettim. Yaşla, zamanla, kentle kurduğumuz ilişkideki dönüşüm ve elbette kentin kendi dönüşümü ile bağlantılı olsa gerek bu fark ediş.

Kendi yaşam serüvenim içinde kentin farklı merkezlerinde belirli süreler bulundum ve bu bölgelerin özellikle 2000’lerden sonra nasıl hızlı bir şekilde değiştiğine tanıklık ettim gözlemlerim yettiğince. Tam da bu bahsettiğim yerlilik ve aidiyetten dolayı yaşadığımız kent böylesine hızlı değişmesin, hatıralarınızı saklayan mekânlar yerinde dursun, sosyal ilişkiler

daha stabil olsun istiyorsunuz. Oysa değişim kaçınılmaz ve fakat yine de bunun kentsel hafızamızı koruyacak ölçüde, biçimde ve hızda olması gerekir. Türkiye’nin üçüncü büyük kenti olması İzmir’i bir çekim merkezi haline getirmiş yıllarca. Bu durum bugün farklı bir konjonktürde devam ediyor ve göç olgusu kente hem temel karakterini veren hem de zaman zaman problematik bir gerçeklik olmaya devam ediyor. Bu yönüyle İzmir kapsayıcı, farklı kimlikleri bir arada tutabilen bir kent kültürü mirasının taşıyıcısı olmakla birlikte güncel yapısal koşullardaki zorlayıcı yönler bu mirasın korunmasını ve sürdürülmesini güçleştiriyor.

*Azizim, güzel atlar güzel şiirler gibidirler
Öldükten sonra da tersine yarışılar, vesselam! **

Ülkemizde at yarışlarının ilk kez İzmir’de başladığında yıl 1856 idi.
Ülkemizde ilk gece koşularının yapıldığı 2007 yılında yer yine İzmir’di.
Ve o eşsiz kültür hala sürüyor.

Rüzgar Kanatlıların Peşinde Dört Nala

“Koşuyordu kızıl atlılar güneşin
battığı yere
Atlılar atlılar kızıl atlılar,
atları rüzgar kanatlılar!
Atlari rüzgar kanat...
Atlari rüzgar...
Atlari...
At...”
diyor ve ardından ekliyor usta
“Rüzgar kanatlı atlilar gibi geçti
hayat”
Rüzgar kanatlılar geçiyor
önümüzden...

Arkalarına bakacak tek saniyeleri
dahi yok; koşuyorlar. Nefes
nefese, acele ve kıvrak... Belki
de en çok bu yüzden seviyoruz
onları. Zira, dur durak bilmeden
boyuna tergisine vurduğumuz
hayatlarımız gibiler.
Zamanla yarışımızın ete kemiğe
bürünmüş hali onlar. Yarışıyorlar,
izliyoruz... İzlemek yetmiyor;
onlarla birlikte, hop oturup hop
kalkıyor, birlikte şahlanıyoruz.
At yarışlarının aynasında
hayatlarımızı görüyor gibiyiz.
Hipodromları o yüzden bunca
dolduruyor olabilir miyiz?

Türkiye’de at yarışlarının
başladığı İzmir’de yarış severler,
hipodroma hiçbir dönem uzak
kalmadı. Gece yarışlarının
başladığı 2007 yılından itibaren
ise ilgi daha da arttı.
Ülkemizde düzenli at yarışları
ilk kez İzmir’de, 1856 yılında
başlıyor. Latince ‘cennet’
anlamına gelen Paradiso
denilirmiş Şirinyer’deki koşu
alanına. Levantenlerin başını
çektiği koşular o dönemlerde de
şenlik havasında geçer, rüzgar
kanatlıların seyrine dalarmış bir
kentin heyecan tutkunları.
Gel zaman, git zaman dünün
cennet alanından günümüzün
Şirinyer Hipodromu’na pek bir
şey değişmediği gözleniyor.
Daha hipodrom kapısından

içeriye girdiğinizde başlıyor
şenlik. Sizi ilk olarak ‘Poni’
cinsi olarak bilinen küçük
atlar karşılıyor. Midilli Park
denilen alanda, Poni’ler, minik
konukları üzerine alıyor ve kısa
turlar eşliğinde, ‘tensel temas’
başlıyor. Tensel temas çünkü,
işin içinde yetişenler, bir ata ilk
kez dokunmanın çok önemli
olduğunu, bunun aşkın başlangıç
hali olarak algılanması gerektiğini
söylüyorlar.

PADOK

Biz hipodromun küçük
konuklarının yaşadığı aşkın
ilk haline tanık olduk. Midilli
Park’tan sonra adımlar “Padok”a
ulaşılıyor. Ve o ne endam, o ne boy,
pos. Bir yürüsün önünde, gözlerin
büyüsün. Salına salına geçiyorlar

önümüzden. Padok denilen yer
atların yarış öncesi, bir anlamda
görücüye çıkarıldığı alan. Bir bir
geçiyorlar önümüzden. Renkli
renkli aksesuarlar takmışlar. Bir
tanesi simsiyah, ışıktaki öyle bir
parlıyor ki. İrice bir kahverengi
olanı olanı vardı, adımlarını tek
tek atıyor, izlendiğinin farkında
mıdır nedir? Hale bir beyaz vardı,
yedi numara, unut unutulabilirsen.
Üşenmemişler bir de saçını
örmüşler. Saç diyorum ama yele
onlar aslında. Hiç üşenmemişler
örmüşler. Atın da güzeli bir başka
oluyormuş ki sormayın gitsin.

BAKS

Üstelik kolay değil bir yarış
atının yetişmesi. Ana rahmine
düşmesiyle başlıyor ilgili
ordusunun özeni. Ana rahminde

geçirdiği 11 ay 20 günlük sürenin ardından doğuyor tay. En az 2 yıl yarışlara hazırlık aşamasıyla geçiyor ve bilimin tüm kıstasları uygulanıyor bu süre içerisinde. İşte böylesine özenle yetiştirilen her bir atın seyrine öyle bir daldık ki, yankılanan çan sesiyle toparlandık. Sesle birlikte ortalıkta bir sürü minyon tipli adam belirdi. Kıyafetleri de bir o kadar ilgi çekici. Başlarında şapkaları, ellerinde sopaları, çizmeler o biçim, gömlekler afili. Bir iki kişinin yardımıyla atlara bindiler. Evet, evet jokey bunlar. Yaşasın diyoruz, yarış da başlıyor. Burası o kadar renkli bir yer ki lunapark gibi desek yeridir.

Yarış öncesi bir de jokey eşliğinde turluyor atlar, Padok'ta. Sonrasında sırayla çıkıyorlar piste. O da ne, az önce salına salına gezinen atlar özüne döndü. Şaha kalkan, sprint atan, başını iki yana sallayıp koşan. Şenlik pistte sürüyor. Sırayla giriyorlar, start alacakları kutunun içine. Kutu değil diyor arkadaşlar, “Baks” imiş orasının ismi. Neyse, bir hummadır gidiyor baksın önünde. Bir tanesi inat ediyor girmemek için. Şaha kalkıp duruyor. Sekiz on kadar iri kıyım abi itiyor arkasından, o da aldı sonunda yerini. Atların önünde beyaz gömlekli birisi var. Hakem heyetinden olmalı.

Çekilse ya oradan ezilecek şimdi diyoruz ama ciddiyetini hiç bozmuyor. Onun yaklaşık 200 metre arkasında, aynı hizada bir kişi daha duruyor. O da beyaz gömlekli. O sırada, beyaz bir bayrak kalkıyor, bir şey çınlıyor ortalıkta, atlar çıkmış bile. En önde duran beyaz gömlekli yavaş adımlarla ayrılıyor atların önünden, daha geride 200 metre kadar uzakta olan koştura koştura. Bu da işin raconundan olsa gerek.

Padok'ta yarış atı diye bakmıştık ama birden mitolojik figür olan rüzgar kanatlı at, “Pegasos”a dönüştüler gözümüzün önünde.

Nasıl dönüşmesinler uçuşa geçmiş gibiler. Jokeyler mi? Onlar da Pegasos'a binen mitolojik kahraman Perseus oldular, bizce. Güzeller güzeli Andromeda'yı kurtarmaya giden Perseus'un aceleciliğinde her biri. Rüzgar kanatlıların yeleleri havalandı. Görüntü muhteşem. Koşuyorlar, hayır hayır uçuyorlar. Çok büyük bir alanı turluyorlar sonra başladıkları düzlüğe doğru yeniden çıkıyorlar ki etrafı birden uğultular kaplıyor:

AYRIL DA GEL

“Haydi, durma”, “Ayrıl da gel”, “Dayan hadi, hadi”, “Kim tutar seni...” Bir de farklı telaffuzlar geliyor kulağa, ama çözemiyoruz ilkin. “Hugaramugarahu” diyorlar, “Anavarzamazgalı”, “Kamurabi”, “Delani”, “Evreka” say say bitmez. Sonrasında algılıyoruz ki atların isimleri bunlar. “Terzi Arif”, “Afedersin”, “Filinta”, “Cazibeli” ve daha neler neler... Yaratıcılıkta da sınır yok. Atların isimleri fazlasıyla ilgimizi çektiğinden meraklandık. Yanımızdaki bir bilene sorduk. “Nereden buluyorlar bu isimleri,

pek enteresan” dedik. “Enteresan” diye bir atın olduğunu söyledi. Bir de “Babidibubidibu” diye bir attan söz etti.

Babidibubidibu mu, dedik?... Sürrealizm diye bir ömür geçiren Dalı'nın kulaklarını çınlattık. Koşu pistinin bitişine doğru yer alan tribünlerden geliyor sesler. Yarışların bir başka rengi olan izleyicilerin bu sıradaki heyecanı

görölmeye değer. Her kesin tuttuğu birkaç at var bitiş çizgisini önde geçmesini istediği. Ancak bir insan, bir şeyi ancak bu kadar isteyebilir. Derler ki nevroz hali en iyi bir sanatçının yapıtını üretim anında gözlenir. Eksik söylenmiş bir de tuttuğu atın kazanmasını isteyenlerin halini gözleyin siz. Kanaatim şudur ki at yarışını izleyen hele hele hayallerini tuttuğu at ya da atlar üzerine

yoğunlaştıranları örgütleyin bir ülkü uğruna, ülkenin aydınlık geleceğine yönelik değişim, dönüşüm kapının önünde. Dedik ya; bir insan bir şeyi ancak bu kadar isteyebilir. Atlar bir tur koştular ve izleyenlerin bazılarında sevinç dorukta. Belli ki, istediği at kazandı. Kimisinde ise hayal kırıklığı var. Ama olsun henüz her şey bitmiş değil.

Az sonra yeni koşu sahnede. Atlar yeniden dönmeye başlayacak pistte ve yeni bir heyecan dalgası daha saracak ortalığı. Lunaparktaki atlı karınca misali...

Canım sıkılıyor diyenlere tavsiye. Bir hafta sonu alın eşinizi, dostunuzu adımlayın hipodroma doğru. Atlı karınca sizi bekliyor. Her turu yeni bir heyecan.

SOLUK
SOLUĞA

Mona Lisa bile sıkılmış durduğu yerde. Louvre'un duvarlarında asılı durarak bir yere kadar. Gelsin her gün binlerce insan izlesin seni, nereye kadar. Si-ya-u gelmiş günün birinde izlemiş ilkin. Sonra Mona Lisa da özlemiş onu, Si-ya-u da onu.

Demir kanatlı bir at bulmuş Si-ya-u. Kaçırılmış böylece Mona Lisa'yı. Kanatlanıp gitmişler öylece. Can sıkıntısından çok sıkılıyor diyenler; rüzgar kanatlılar sizi bekliyor. Ben içlerinden bir tanesini seçtim. Adını söylemem, onunla ben kaçacağım. O kadar güzel ki.

Bu ilgim estetiğe hayranlık hali. Nazım Hikmet ondan mı bindirmiş acaba estetiği yaşamın her anında solumak isteyenleri, bu her biri rüzgar kanatlı olanlara? Nasıldı Nazım'ın dizeleri? "Koşuyordu kızıl atlılar güneşin battığı yere Atlılar atlılar kızıl atlılar,

Atları rüzgar kanatlılar! Atları rüzgar kanat... Atları rüzgar Atları... At..." diyelim ve bir mucizenin peşi sıra koşturalım.

*Ece Ayhan

İleri Yaş Sağlıklı Yaşam Merkezi'nin kursiyerleri bir yıl boyunca ürettikleri yapıtlarını, "Anneler Günü" temalı sergiyle beğeniye sundular. Sergi açılışında yer alan Konak Belediye Başkanı Nilüfer Çınarlı Mutlu, merkezde ortaya konulan emeklerin daha üst düzeye taşınması için zemin hazırlanacağını söyledi.

Hasat Zamanı

Konak Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü bünyesinde 50 yaş üstü vatandaşlara birbirinden farklı hobi kursu imkanı veren İleri Yaş Sağlıklı Yaşam Merkezi kursiyerleri, hünerlerini Anneler Günü Sergisi ile beğeniye sundu. Konak Belediye Başkanı Nilüfer Çınarlı Mutlu, serginin açılış kurdelesini Konak Halk Eğitimi Merkezi Müdür Yardımcısı Mustafa Ercan Mete, kurs öğretmenleri ve kursiyerlerle birlikte kesti. Kursiyer Nilgün Balcı kendi yaptığı zeytin dalı baskılı şalı, tezhip kursiyerleri de bir tabloyu Anneler Günü dolayısıyla Başkan Mutlu'ya hediye etti. Okuma yazma ve dijital okur-yazarlık sınıflarını da ziyaret eden Mutlu, gayretlerinden ötürü tüm

kursiyerleri kutladı. Makrome, seramik, resim, heykel, katı sanatı, epoksi, punch, amigurumi oyuncak yapımı, üç boyutlu kağıt rölyef, örgü ve tezhip türlerinde üretilen el emeği ürünleri içeren Anneler Günü Sergisi'ni gezdikten sonra örgü sınıfının mini defilesini izleyen Başkan Mutlu, "İleri Yaş Sağlıklı Yaşam Merkezi'ne geldik ama gencecik, pırl pırl dostların el emekleriyle karşılaştığımız için çok mutluyum. Hepinizin ellerine sağlık... Zamanın değerlendirilmesi ve hobi açısından bakıldığında gerçekten profesyonel düzeyde işler çıkmış. Sizlerle gurur duyduk.

Bu çalışmaların daha üste taşınması için zemin hazırlayacağız" dedi. Renkli ve eğlenceli anların yaşandığı defile sonrasında günün anısına tüm kursiyerlerle fotoğraf çektiren Başkan Mutlu,

kursiyerlerin el emeği ürünlerini Türkiye genelinde satışa sunup gelir elde edebilmeleri amacıyla dijital bir platform oluşturmanın yanı sıra satış yapılabilecek bir mağaza açma çalışması içinde olduklarının müjdesini verdi.

İzmir Müzesi’nde bulunan taşınabilir üç güneş saatinden, Smyrna Agorası’nda önceki yıllarda tespit edilen ve buraya ait olabileceği değerlendirilen bir güneş saati ile Aspira olarak adlandırılan bir yere ait olduğu envanter bilgisinde yazan bir başka güneş saati ve de çatılı güneş saati bulunmaktadır.

Güneş Saatleri

Arkeolojik kazılarda hemen her dönemin günlük yaşamına dair pek çok obje ele geçer. Bu objeler içinde nadir ele geçen objelerden biri güneş saatleridir. Örneğin yüzlerce obje içinde bugüne kadar Smyrna/İzmir kazılarında biri taşınabilir yarım küre şeklinde, diğeri “cep saati” formunda olan sadece 2 güneş saati örneği ele geçmiştir. Bugün İzmir Müzesi’nde 3 güneş saati bulunmaktadır. Sadece birinin geliş yeri Smyrna Agorası olarak not edilmişse de İzmir’e ait olup olmadığı belirsizdir. İlkçağ’da Sümerler, Mısırlılar, Mayalar, Aztekler, Babilliler zamanı güneşin görünür hareketlerine göre parçalara ayırarak 1 yılı 30’ar günlük 12 aya böldüler. Bunlara herhangi bir aya ait olmayan 5 gün daha eklediler ve buna “artık” yıl

demişlerdi. Böylece güneş saatleri ve beraberinde güneş takvimleri ortaya çıkmıştır. Mayalar 20 gün süren 18 aydan ve ilave 5 günden oluşan 365 günlük güneş takvimini, Aztekler de 20’şer günlük 18 aydan oluşan, eski ve yeni yıl arasında 5 günlük bir ara dönem olan 365 günlük güneş sayımına dayanan güneş takvimini kullandılar. İlk güneş saati örnekleri Mısır ve Mezopotamya kültürlerinde çeşitli biçimlerde gelişmiştir. Mısır’da, MÖ 2. bin yılın ortasından itibaren gölge uzunluğuna ve gölge açlarına dayalı güneş saatlerinin var olduğu, Mezopotamya’da, MÖ 1000’lerde gün doğumu ve gün batımı arasındaki gölge uzunluklarının yazılı olduğu tabletler bulunuyordu. Antik Çağ’a gelindiğinde belirli

zaman aralıklarını işaretlemek için “Su Hırsız” anlamına gelen (içine veya içinden su akan) kaplar (Grekçe: κλεψύδρα, clepsydra - Su Hırsız), belirli bir miktarda yağ yakan kandiller ve en tipik zaman tutma aracı olarak ise Grekçe’de ωρολγιον, Latince’de horologium veya solarium (ayrıca horarium) olarak adlandırılan güneş ışığına dayalı zaman ayarlı saatler yaygın olarak kullanılmıştır. Horoloji güneş saatlerinin ve su saatlerinin ortak adı olarak kullanılmaktadır. Greko-Romen dünyasında saat hem zamanın bir göstergesi hem de mimarinin bir unsuru olmuştur. Saatler kişilerin toplantıya zamanında gelmesi, festival ve yarışların başlaması, meclis oturumlarının açılması, hamamların açılıp kapanması, mahkemelerde dava

İzmir Müzesi’nde sergilenen Klaros Güneş Saati

sürelerinin belirlenmesi, su dağıtımının düzenlenmesi vb. işlevler için kullanılmaktaydı. Güneşin gölgesi yüzyıllar boyunca zamanın evrensel ölçüsü olmuş, güneş saatleri antik kentlerde günlük ve yıllık gölge değişikliklerini mesnet alan zamanı gösteren araçlardan biri olmuştur. Eski çağ insanı için günlük yaşamın içindeki toprağı ekme, sürme ve biçme

eyleminden ibadete kadar gök cisimlerinin hareketleri, örneğin güneşin doğup batması, ayın evreleri, ekinoks ve gündönümleri zamanı anlamak ve kullanmak için önemli olmuştur. Elbette doğanın canlanması ve ölmesi, iklim koşulları, hayvanların yumurtlaması veya doğurması, kadının ay döngüsü gibi doğal olaylar zamanı kavramak ve anlamak için de kullanılmıştı.

RASAT
ÇUBUĞU

Mezopotamya’dan alınan matematik ve geometri bilgisi ile MÖ 6. Yüzyıl’da Miletoslu Anaksimandros’un astronomik gözlemler için kullandığı çubuklar, Yunan dünyasının öncülleri olarak kabul edilmektedir. Gnomon adıyla bilinen bu rasat çubuklarının güneşin

hareketlerinin incelenerek bazı astronomik çalışmalarda kullanıldığı ve gündüzün hangi vaktinde olunduğunu anlamak için kullanılan basit bir araç olarak MÖ 300 civarında gelindiğinde, günlük yaşamda yerini almıştı. Anaksimandros Miletos Felsefe Okulu’na bağlı bir filozof ve okulun kurucusu Thales’in de öğrencisiydi.

Sabit güneş saatlerinin yanı sıra taşınabilir, asılabilir ve cep saati formunda güneş saatleri vardı. Antik yazarlardan Vitruvius ayrıca su saatleri (horologium ax aqua) ve onları icat edenlerden bahseder. Özellikle kapalı mekanlarda, örneğin Bazilika’da yapılan mahkeme duruşmalarında tarafların konuşma sürelerini belirlemek için su saatleri kullanılıyordu. Elbette kum saatleri de günlük yaşamın farklı ortamlarında farklı amaçlarla kullanılmıştı.

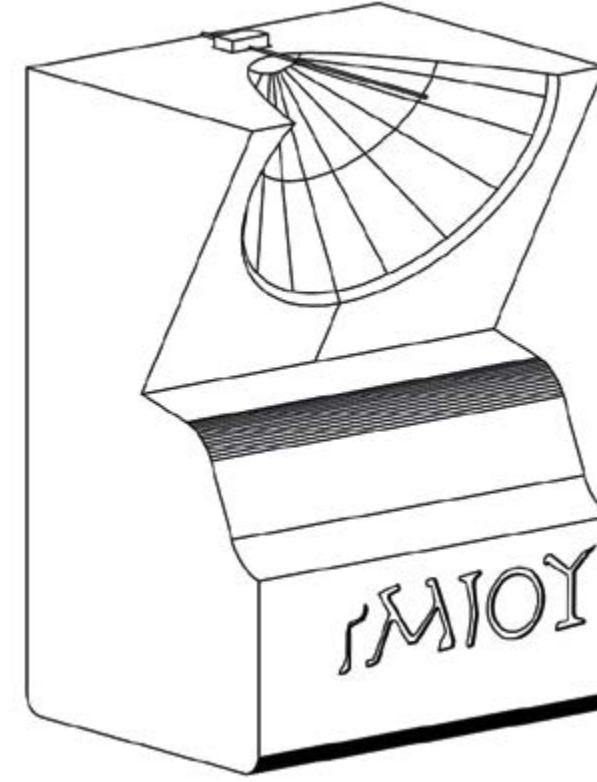
Vitruvius, yarım daire formlu saatleri (hemicyclium) “Keldani Kavminden Berosos”un icat ettiğini söylerken, “Tarihin Babası” Herodotos Yunanlıların güneş saatini ve günün on ikiye bölünmesini Babillilerden öğrendiklerini yazar.

ON İKİ BÖLÜM

Kadran yüzeyinin şeklinden dolayı birçok alt tipten oluşan güneş saatleri küresel ve konik biçimli güneş saatleri Kuzey Yarımküre’de yer alıyorsa kadranı güneye gelecek şekilde kuzey-güney doğrultusunda, Güney Yarımküre’de yer alıyorsa, kadranı kuzeye gelecek şekilde güney-kuzey yönünde yerleştirilirlerdi. Bu saatlerin iç bükey kadranlarında güneşin doğuşu ve batışı arasındaki zaman 12 eşit bölüme ayrılmıştır. Kadran üzerinde öğle çizgisi tam

ortada bulunur. Yarım kürenin üst kısmında yatay madeni bir çubuk yer alır. Bu saatlerde saat yayları arasındaki açı sabit olup, 180 derecenin 12’de biri olan yaklaşık 15 dereceye eşittir.

Güneş saatleri eski Yunan takvim yılının güneşli günlerinde zamanın ölçülmesi ve mevsimlerin belirlenmesi amacıyla yaygın olarak kullanılmıştır. Sabit veya taşınabilir saatler agora ve forumlarda, tapınak, hamam, gymnasium ve tiyatro gibi halka açık yerlerin yanı sıra özel evler hatta mezarlarda bile kullanılmışlardı. Antik Çağ’ın güneş saatlerinde bazı hallerde aynı zamanda rakamsal değerleri olan Grek harfleri ile yazılarak saat dilimleri belirtilmiştir. Güneş doğduğunda çubuğun gölgesi 1’inci saat dilimine, öğle vakti 6’ıncı saat, güneş battığında 12’inci saat dilimini işaret ediyordu.

Smyrna Agorası’nda bulunan yarı küresel Hermias’ın güneş saati

Yunan ve Roma Dönemine ait güneş saatleri içinde öne çıkan saat tipi konik biçimli güneş saatleri diğer saat tipleri içinde daha fazla sayıda arkeolojik kazılarda ele geçmektedir. Akdeniz dünyasında yer alan Yunan ve Roma kentlerinde ele geçen güneş saatlerinin büyük bir bölümünü konik biçimli örnekler oluşturmaktadır.

YAZ DÖNGÜSÜ

Smyrna Agorası kazılarında ele geçen yarım küre formlu taşınabilir güneş saati gri mermerden yapılmış 30.5 cm yüksekliğinde, 20.9 cm genişliğinde ve 17 cm derinliğinde ölçülere sahiptir. Saat kendi orijinal yerinde ele geçmediğinden nereye ait olabileceğini söylemek mümkün olamamaktadır. Sağ alt ve üst kenarlarında kırıklar mevcut olan güneş saatinin, gnomon

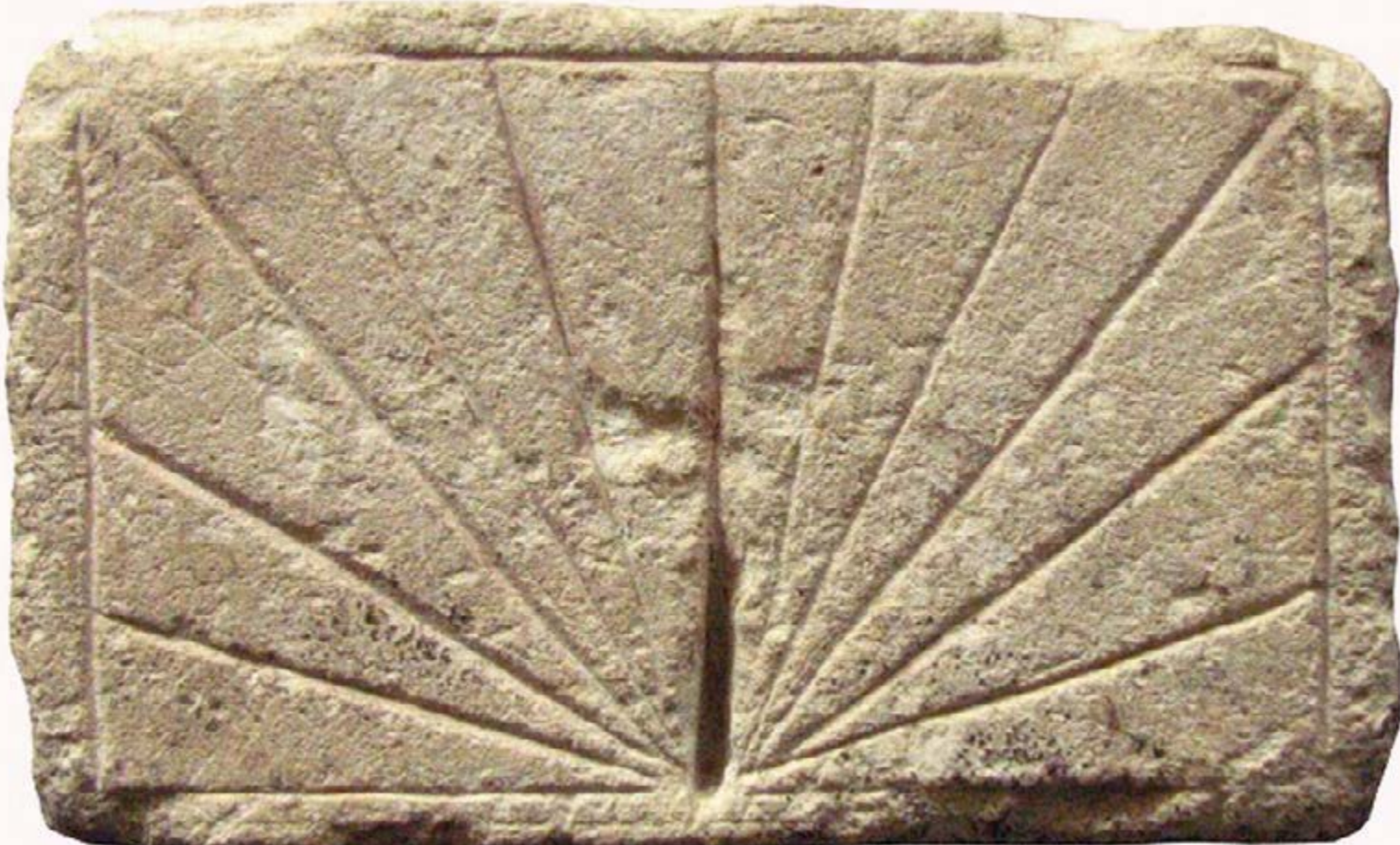
yeri korunmuş ancak gnomon çubuğu günümüze ulaşmamıştır. Saatin kadranı üzerinde 11 adet zamanı dilimleyen çizgisi ve gün-tün eşitliği (ekinoks) ile yaz ve kış dönümlerini gösteren üç adet eğrisel çizgi yer almaktadır. Ayrıca kadran üzerinde ancak seçilebilen Δ (delta) ve Ω (omega) harfleri görülmüştür. Harflerin beşinci ve yedinci saat dilimleri içine yerleştirildiği izlenmiştir. Bununla birlikte aynı harflerin yaz dönümü eğrisi üzerindedir. Kadran üzerindeki konumları dolayısıyla Δ ve Ω harflerinin rakam olarak saat dilimleri ile bağlantılı değildir. Güneş saatinin bu anlamda 5. ve 7. saatler arasında sürecek olan agora meydanındaki bir ticari faaliyet veya bir festival etkinliği ile ilişkili olabileceği değerlendirilmektedir. Yunan alfabesinde her bir harfin aynı zamanda rakamsal değerleri vardır. Ancak bu rakamsal değerler bize yeterince yardımcı olmamaktadır. Nitekim Δ 4 veya

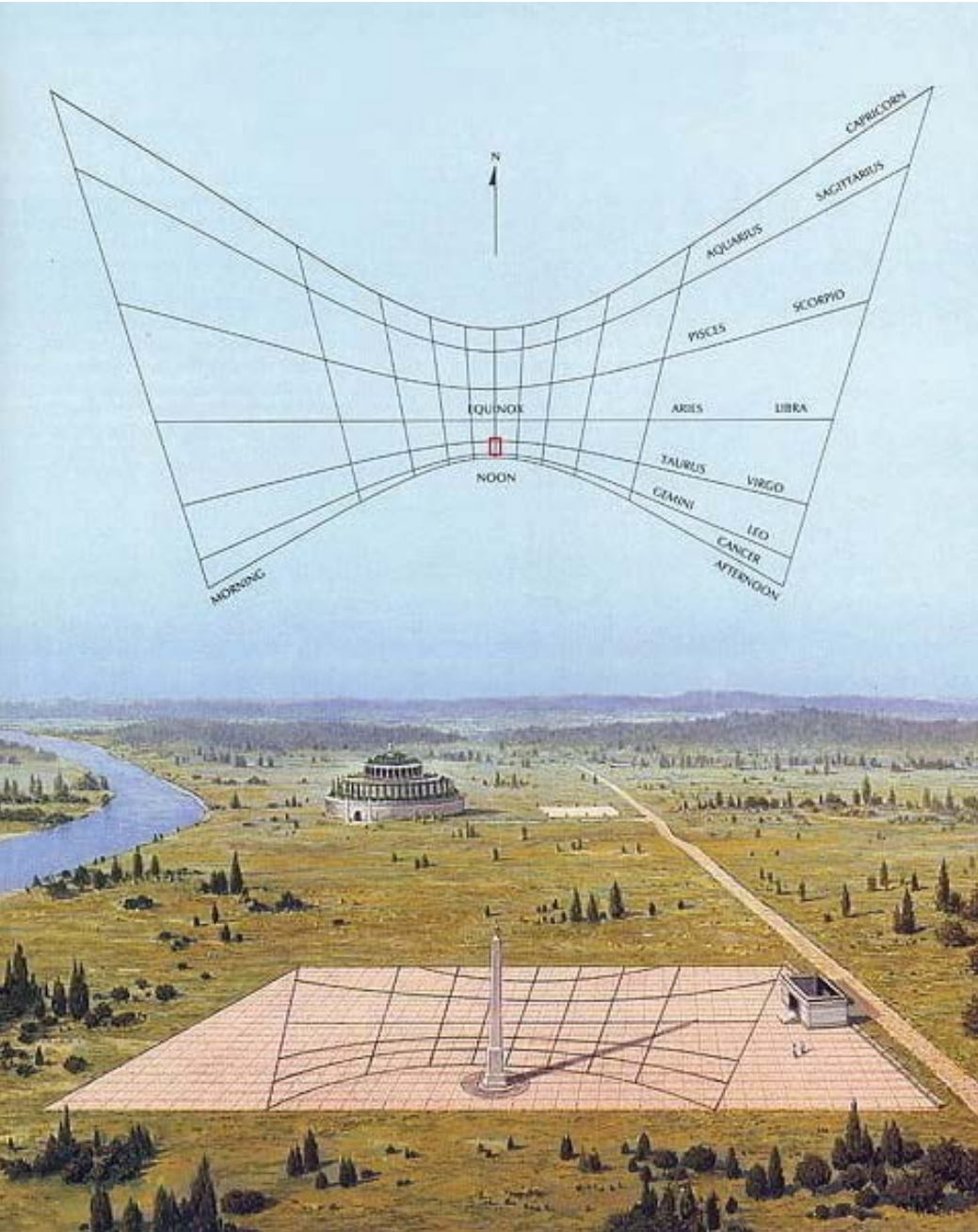
4.000, Ω 800 veya 800.000 değerlerine sahiptir. Diğer yandan Ω Grek alfabesinin son harfi olarak bir faaliyetin sona ermesi için de kullanılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Δ harfi 5. saatte başlayacak Zeus (Dios) veya Dionysos ile ilgili örneğin Anthesteria Bayramı’na ilişkin ilk güne ait bir etkinliğin veya yarışmanın 7. saatte sona ereceğini işaret ettiği şeklinde yorumlanmak kesin olmamakla birlikte şimdilik mümkündür.

DİLİM DİLİM

Aphrodisias kazılarında ele geçen ve bugün Efes Müzesi’nde sergilenen yarı küresel güneş saatinden de anlaşılabileceği üzere harflerin işaret ettiği rakamlar Antik Çağ’da güneşin doğuşundan itibaren günün saatlerinin birinci saat ikinci saat üçüncü saat şeklinde adlandırıldığını göstermektedir. Güneş saatlerinin gelişmiş modelleri sayesinde Antik

Smyrna Agorası Mozaikli Yapı’da ele geçen sabun kalıbı formlu güneş saati

İmparator Augustus'a ait Mars Meydanı'ndaki sabit güneş saati

Çağ insanı sadece günü kabaca bölümlendirmekle kalmamış, alpha, beta, gamma ve süregiden rakamlarla adlandırarak gündüz saatlerini günlük yaşamlarındaki uğraşlarla eşlemişlerdir. Nitekim Roma'da agoralarda en azından bazı toplumsal kesimler için sabahın ilk ışıklarından günbatımına kadar farklı saat dilimlerinin farklı uğraşlar için ayrıldığını Romalı Şair

Martialis'ten öğrenmek mümkün olmaktadır. Öyle ki, Martialis'e göre, örneğin Bazilikalardaki mahkemeler güneş saatine göre 3. saatinde başlar, 5. saate kadar sürerken, bütün diğer işler de bu saatler arasında görülürdü. Sıcaklığın da giderek artması ile birleşen yorgunluk 6. güneş saatinde dinlenerek atılır, 7. saatte tekrar işe başlanır, 8. saat hamam sefası, 10. saat ile

birlikte tekrar dinlenmeye geçilir, arkadaşlarla buluşulur, kentin caddelerinde dolaşıldı.

KAİDE ÜZERİNDE

Güneş saatlerinin bazılarının üzerinde yazıtlar bulunmaktadır. Bunların genellikle güneş saatini yapan veya yaptıran kişinin adları, adak yazıları, gün, ay ve burç adlarından oluştuğu gözlenmektedir. Diğer yandan güneş saatlerinin konik kadranın hemen her zaman dörtgen bir kaide üzerinde yer almaktadır. Bu kaidenin (plinthos) üzerine adak yapılan tanrı ve tanrıçaların adları, saati yapan veya yaptıranın adları yazılabilmekteydi.

Smyrna Agorası yarım küre formundaki sözü edilen güneş saatinin kaidesi üzerinde tek satırlık Hermias adlı bir kişinin adı yer almaktadır. Anlaşıldığına göre güneş saati, Roma Dönemi'nde, bu kişi tarafından, çoklukla görüldüğü gibi, tanrılara adanmıştı. Güneş saati yaptırma işi pahalıya mal olduğundan genellikle kamu görevlileri, üst ekonomik grupta yer alan zengin kişiler tarafından yaptırılmaktaydı. Örneğin Klaros'taki güneş saati bir Agoranomos (Zabıta), Latmos Herakleiası'nda bulunan güneş saati Themistagoras adlı bir zengin tarafından yaptırılmıştı.

TAŞINABİLİR

İzmir Müzesi'nde bulunan taşınabilir üç güneş saatinden, Smyrna Agorası'nda önceki yıllarda tespit edilen ve buraya ait olabileceği değerlendirilen bir güneş saati ile Aspira olarak adlandırılan bir yere ait olduğu envanter bilgisinde yazan bir

İmparator Antonius Pius zamanına ait kabartma

başka güneş saati ve de çatılı güneş saati bulunmaktadır. Bunlardan Aspira ile ilişkilendirilen güneş saati 47 derece enlemine uygun olduğu için Smyrna'ya ait olmadığı, çatılı güneş saatinin ise 37 derece 30 dakika enleme uygun olması nedeniyle yine Smyrna'ya ait olmadığı Ephesos'a yakın bir yere ait olduğu önerilmektedir. Bunlara karşın Smyrna Agorası'nda kazı dışı olarak ele geçen Hermias tarafından yaptırılan taşınabilir güneş saati 38°20' olarak ölçümlenmiş, bu

enlem derecesi Konak İlçesi enlem derecesi ile uyumlu olup saatin Smyrna'ya ait olduğu anlaşılmıştır. Smyrna Agorası'nda bulunan ve buraya ait olduğu değerlendirilen güneş saati ölçümlenmediğinden Smyrna'ya ait olup olmadığı belirsizdir. Taşınabilir güneş saatlerinin bu özellikleri nedeniyle başka yerlere ve konumlara taşınabiliyorlardı. Bulundukları kentin karşı karşıya kaldığı herhangi bir istila veya yıkıcı bir etkenden dolayı diğer mimari unsurlara kıyasla yerlerinden daha kolay bir şekilde

ayrılıp başka bir yere taşınabilme özellikleri, güneş saatlerinin gerçek yerini belirleme konusunda belirsizliklere neden olmaktadır. Örneğin Romalılar savaştıkları Roma'ya taşımışlardı. Ancak aradaki enlem farkından dolayı bu saatler doğru çalışmasalar da günümüz dakikliğinin pek beklenmediği antik çağda yine de kullanılmışlardır.

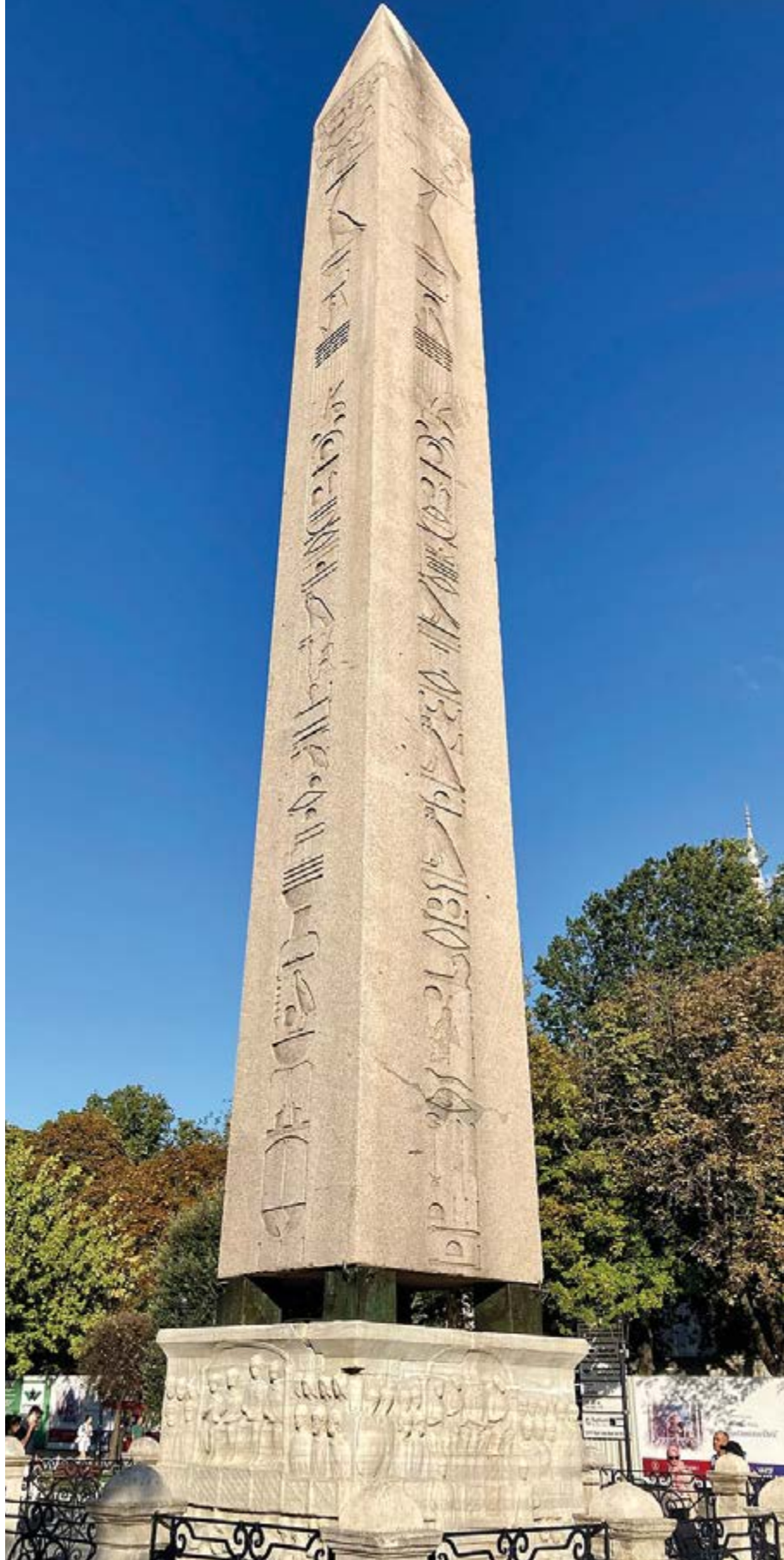
Taşınabilir güneş saatlerinin yanı sıra örneğin günümüzde İstanbul Sultanahmet Meydanı'nda

bulunan dikilitaş (Obelisk), MÖ 4. Yüzyıl'da, Mısır Karnak'taki Amon Tapınağı'ndan getirilmiş olup, zemine işaretlenmiş saat dilimlerini gösteren gnomon (çubuk) gölgesi olarak kullanılmış örnekler de vardır. Theodosius Dikilitaşı olarak da anılan 18.5 metre yüksekliğindeki bu 200 tonluk granit dikilitaş (orijinali 30 m yüksekliğinde idi) MS 390 yılında Roma İmparatoru I. Theodosius tarafından Mısır'dan getirilerek şimdiki yerine 32 günde diktirilmişti.

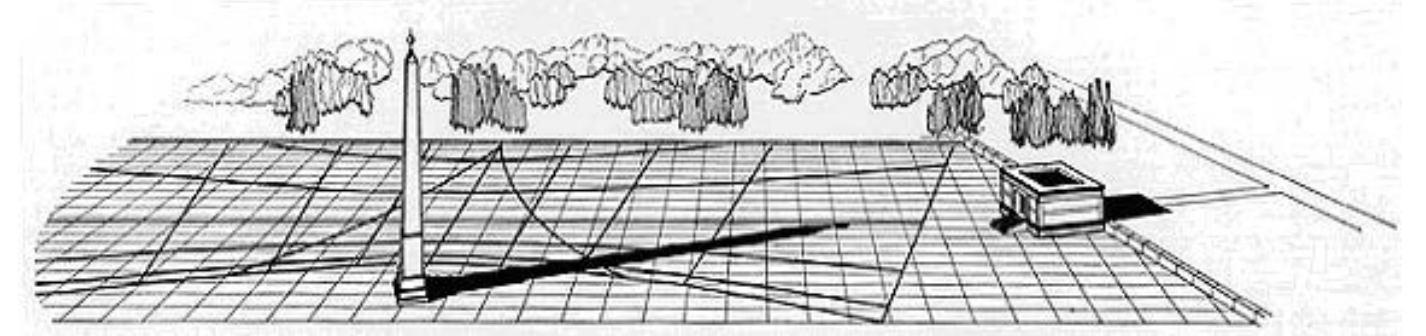
FARKLI FORMLAR

İmparatorluğun bir başka başkenti Roma'da da "Horologium Augusti" yani Augustus'un Güneş Saati olarak bilinen Mısır'dan getirilen Firavun II. Psammatikos'a ait bir granit dikilitaş da Campus Martius olarak bilinen Mars Meydanı'na, İmparator Augustus zamanında MÖ 10 yılında dikilmişti.

Bu dikilitaş zamanla meydan ile o kadar bütünleşmişti ki Mars Meydanı'nın simgesi haline gelmişti. Nitekim MS 161 yılına tarihlendirilen, İmparator Antoninus Pius'a ait büyük bir sütunun üstünde yükseldiği bir taş kaide üzerindeki kabartmada, dikilitaş onca yıl sonra bile tasvir edilmişti. Söz konusu kabartmada ana konu kanatlı bir figür üzerinde yükselen İmparator Antoninus Pius ve karısı Faustina'nın tanrılaştırılma sahnesi idi. Sahnenin sağ tarafında Tanrıça Roma, üzerinde Roma'nın efsanevi kurucuları Romulus ve Remus'un dişi kurt tarafından emzirilirken resmedildiği bir kalkana yaslanmış durumda gösterilirken, sahnenin sol tarafında ise Mars Meydanı'nın

Theodosius Dikilitaşı

Mars Meydanı'ndaki Augustus Güneş Saati'nin konumu ve çalışma prensibi

kişileştirilmiş hali olan uzanmış bir erkek figürü meydana dikili bulunan Augustus Dikilitaşı'na sarılır halde tasvir edilmiştir. Konik ve yarı küresel taşınabilir saatler ile gnomonu dikilitaş örneklerindeki gibi zemine sabitlenen saatlerin yanı sıra kişilere veya mekanlara özel "cep saatleri" de vardı. Örneğin Smyrna Agorası Mozaikli Salon kazılarında sabun kalıbı formunda Roma Dönemi'ne ait bir "cep saati" ele geçmiştir. 5.10x8.30x2.80 cm boyutlarındaki dikdörtgenler prizması şeklindeki saat üzerinde eğer boya ile çizilmediyse gündönümü ve ekliptik çizgileri bulunmamaktadır. Bu saatin sınırlı sayıda insanın yakın konumda görebileceği boyutları onun özel bir alanda ama daha çok özel bir kişi tarafından taşındığını ve kullanıldığını göstermektedir. Antik Çağ'a ilişkin olarak diğer formlara göre daha çok sayıda ele geçen konik ve yarı küresel formlu güneş saatlerinin yanı sıra yine taşınabilir niteliği olan ancak Ortaçağ ve sonrasında daha çok görülen dairesel, kare, dikdörtgen veya çokgen şekilli mermer, taş veya madeni levhalar üzerine yapılmış yatay kadranlı (masa tipi) güneş saatleri de vardır. Örneğin Ayasofya ve El Cezeri tarafından yapılmış Diyarbakır Ulu Camii güneş saatleri bunlardandır. Diğer yandan

dikey kadranlı (duvar tipi) güneş saatleri de vardır ve bunlar genellikle camilerin doğrudan duvar taşına veya duvardaki mermer bir levhaya kazınmış olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Bunların en güzel örneği Ali Kuşçu tarafından yapıldığı genel kabul gören İstanbul'daki Fatih Camii minare kaidesi üzerindeki güneş saatidir.

Fatih Camii Güneş Saati

Diyarbakır Ulu Camii Güneş Saati

Evliya Çelebi'nin, "Seyahatnamesi"nde, "Tuzlai Melemenkiye" diye adlandırdığı, Çamaltı Tuzlası'nın beyaz örtüsü o kadar bereketli ki... Ülkemizin sofralık ve endüstriyel tuz ihtiyacının önemli bölümü karşıladığı gibi, komşu olduğu İzmir Kuş Cenneti'ndeki kuşlara da hem yuva oluyor hem de beslenmeleri için zemin oluşturuyor.

Tuzlanın Görkemi

Bölüm bölüm ayrılmış devasa büyüklükte havuzlar. Bu havuzlara pompalanan deniz suyu, güneşin ışınlarının etkisiyle buharlaşıyor ve içindeki tuz dibe çöküyor. İşte ondan sonra hummalı bir çalışma başlıyor. İzmir Kuş Cenneti'yle aynı sahayı paylaşan Çamaltı Tuzlası'nda binlerce ton tuz üretiliyor. Asıl ilgi çeken kısım tuzları toplama sistemi. Çünkü Eylül ayında sahaya yerleşen binlerce işçi, makineleşmiş gibi zamanla yarışıyor. İzmir Körfezi'nin kuzeyinde bulunan Çamaltı Tuzlası, Gediz Deltası üzerinde yayılmış alanıyla, Türkiye'nin tuz ihtiyacının önemli bölümünü karşılıyor.

Çamaltı Tuzlası'nın geçmişi Milat'tan önceye uzanıyor. Tuz ihtiyacı o zamanlar, sahil gölcüklerinde biriken tuzları toplamak suretiyle karşılanıyormuş. Bu bölge, MÖ. 400'lü yıllarda antik Leukai şehrine de ev sahipliği yapıyor. Ünlü gezgin Evliya Çelebi'nin de bu civarı dolaştığı ve eserinde bu bölgeden, "Tuzlai Melemenkiye" diye söz ettiği biliniyor. Tuzculuğun gün geçtikçe artan önemi karşısında, anılan bölgede, modern anlamdaki tuzlanın temeli, 1863 yılında İtalyanlar tarafından atılıyor. Ama ondan öncesi de var.

BİR BUÇUK ASIRDIR

1863 yılında İtalyanların ilgisi sonrasında modernleşme adımları atılan Çamaltı Tuzlası'nı sonraki yıllarda, yerel tuz üreticileri işletti. Ardından Galata Bankerleri tarafından tuz üretimi karşılığında, devlet hazinesine düşük bir miktar vergi ödemek kaydıyla devralındı. 1902 yılında Gediz Nehri'nin taşmasıyla birlikte Çamaltı Tuzlası, 1909-1910 yılları arasında yeniden inşa edildi. 1912 yılında kamulaştırılarak Maliye Bakanlığı'na devredilir. 1933 yılında TEKELe bağlanır. 1952

yılında, genişletme çalışmalarıyla o dönem üretim kapasitesi yıllık 400 bin tona kadar çıkarılır. Çamaltı Tuzlası, 2009 yılında özelleştiriliyor.

14 BİN KALEMDE

Çamaltı Tuzlası üretim miktarıyla ülkemizde başı çekiyor. Konunun asıl önemli yanı ise, üretilen tuzun kullanım değeri. Zira ham tuz, sadece gıda sanayinin hammaddesi değil. Yaklaşık 14 bin kullanıma biçimi var. Tarımda hayvan yeminde, hayvan yalamasında, ağaç bakımında

ve yabani otların imhasında; tıp alanında enjeksiyonda, kompres yapımında; trafikte buz mücadelesinde, küçük sanayide konserve yapımı, et ve balık, mandıracılık, gübre, dericilik, kozmetik, su yumuşatma, soğutma, çeliğe sertlik verme ve tekstilde; kimya sanayiinde sodyum karbonat, klorid, sodyum hidroksit, sodyum, sodyum sülfat, kalsiyum klorid, sodyum nitrat, hidroklorik asit, sodyum bisülfat, sodyum siyanit ve sodyum klorad üretiminde. Bu nedendir ki Çamaltı Tuzlası'nın tek müşterisi sofralık tuz üreticileri değil. Buradan pek çok sektör temsilciliğine tuz gidiyor.

RÜZGARIN ETKİSİ

Çok sayıda sanayi kolunda kullanılan ham tuzun üretimi bir hayli zahmetli. Basit anlatımıyla: “Deniz suyu havuzlara alınıyor. Güneş ışınları da suyu buharlaştırıp, tuzun dibe çökmesini sağlıyor.”

Burada önemli olan iklim koşullarının uygun olması. Nemi az kuzey rüzgarlarına açık Çamaltı Tuzlası, bu özelliği sayesinde tuz üretimine olanak sağlıyor. Mayıs ve Ağustos aylarında batı ve güneybatıdan, Nisan ve Eylül aylarında

ise kuzey ve kuzeybatıdan düzenli olarak rüzgar esiyor. Buharlaşmayı sağlayan da rüzgar. Aksi taktirde film tabakaları gibi suda kalabilir. Bir de rüzgarın olmadığı dönemlerde magnezyum tuzları ortaya çıkıyor ki bu da tuzun kalitesini olumsuz yönde etkileyebiliyor.

HAVUZ PROBLEMİ GİBİ...

Ayrıntıya inildiğinde ise oldukça karmaşık bir yapı ile karşılaşıyoruz. Mart ayında deniz suyu pompalarla soğuk su havuzuna alınmaya başlıyor ve bu işlem Nisan ayına kadar

sürüyor. Soğuk su havuzlarında güneşin buharlaştırıcı etkisine bırakılan suların, buharlaşmanın etkisiyle, bome (Be) derecesi yükseltiliyor. Böylece tuzlar çözünürlüğü en düşük olandan yüksek olana doğru çökmeye başlıyor. “Bome”, tuzlu suyun yoğunluk derecesini ölçmek için kullanılan bir birim. Su, hedeflenen dereceye geldiğinde sıcak su havuzlarına aktarılıyor ve burada tuzun çökmeye başlayarak yoğunlaştırılıyor. Sıcak su havuzlarına geçirilen sular, bundan sonra çekiliyor ve başka bir kanal boyunca azmak adı verilen kristalizasyon havuzlarına gönderiliyor. Mayıs ayının ortasında kristalizasyon havuzlarına alınan sular, üç buçuk ay gibi bir süre yenileniyor. Suyu derecesi yükseldiğinde ise istenmeyen magnezyum tuzlarının çökmesini engellemek amacıyla havuzlardan tahliye işlemi yapılıyor. Sahada, çok sayıda havuz var. Su kimi havuzda pembe, kimi havuzda kırmızı renkte. Sıcak su

havuzlarında pembe renk almış olan su, azmaklarda kırmızı renk alıyor. Tuzun oluşum süreci ise 90 gün ile 100 gün arasında değişiyor.

TUZLA KARİDESİ!

İzmir Kuş Cenneti'yle aynı habitatta yer alan Çamaltı Tuzlası'ndaki havuzların zengin içeriği binlerce su kuşu için de beslenme, konaklama, üreme ve kışlama olanağı sunuyor. Havuzlarda kuşların beslenmesini

sağlayan canlılar bulunuyor. Bu canlılar da tuz üretimi için yapılan su hareketi sayesinde üriyor. Örneğin havuzlarda toplanan ve Tuzla Karidesi olarak adlandırılan, Artemia Salina, flamingolar için eşsiz bir besin kaynağı. Tuzla Karidesi olarak adlandırılan Artemia Salina, aynı zamanda suyu filtre ederek temizliyor. Bu sayede daha iri kristalli ve daha kaliteli tuz elde ediliyor. Artemia Salina yumurtaları da yan ürün olarak akvaryum balığı üreticilerinden talep görüyor.

Bir köşede koşturan yüzü sırtı terli hamallar, otobüslerin önünde bağırان çıkırtkanlar, telaşla binecekleri otobüsleri arayan yorgun köylüler, pazara yoğurt, köy ekmeği, yumurta, incir, badem getirenler... Köyüne kumaş, kızına çeyiz götürenler... Ödemiş'e Savaşan, Salihli'ye Güven, Bergama'ya Ege Ferah, Ege Kazaz, Bodrum'a Karadeveci, Çine'ye Madran Seyahat, Çeşme'ye Çeşme Birlik, Kuşadası'na Elbirlik, Manisa'ya Varan, Isparta'ya Uluborlu Seyahat'in modern Skoda'ları... Akşehir'e Meram...

Geleni de Gideni de Unutulmaz

"Haydi kasaba, kasaba, Turgutlu. 12 arabası kalkıyor. Yolcu kalmasın."
"Yol tutmasına, mide bulantısına nane var, haydi naneli şeker."
"Var mı soğuk şerbet içen, buz gibi buz..."
"Gevrek vaar. İzmir gevreeek!"
Tahta kasalı Bursa malı 37 kişilik Austin'ler, Thames Trader'ler, yumurta burun Mercedes Benz'ler, Magirus Deutz'lar, Scania Vabis'ler, 45 kişilik Chevrolet Graham'ler, Saurer'ler, Skoda'lar, Morris'ler, Bedford'lar, Steyr burunlu otobüsler, burunsuz Fiat'lar, orijinal Alman Mercedes Benz. O321'ler, O3500'ler, sinemalı Mercedes Benz. O6600 otobüsler...
Sonraları Havalı Apollo'lar, O302 Mercedes'ler.

Sonraları O302S'LER, O303'ler, O403'ler, Man'lar, Setra'lar, Maraton'lar, Safir'ler, Travegolar, Neoplan'lar...

İstanbul hattında Doğan Körfez'ler, İnanöz'ler, Kamil Koç'lar, Gazanfer Bilge'ler, Uludağ Otobüsleri, Dikici'ler, Gülhan Turizm, Sağlam Turizm, Eskişehir hattında İsmail Ayaz, Çanakkale'ye Yılmaz Turizm, Denizli'ye Köseoğlu, Pamukkale...
Ödemiş'e Savaşan, Salihli'ye Güven, Bergama'ya Ege Ferah, Ege Kazaz, Bodrum'a Karadeveci, Çine'ye Madran Seyahat, Afyon'a Emirdağ Turizm, Çeşme'ye Çeşme Birlik, Kuşadası'na Elbirlik, Manisa'ya Varan, Isparta'ya Uluborlu Seyahat'in modern

Skoda'ları... Akşehir'e Meram...
"Ne geçti? Yolların Fatih'i Magirus geçti..."
Magirus otobüslerle şehirlerarası yollarda Havalı Apollo dönemi...
Efsane Mercedes 302'ler...
Çayırbaşı, Varan, Ulusoy, Metro, Has, Mersin İtimat, Isparta Gül, Konya Kontur...

Garajın yan duvarı boyunca sıralı küçük dükkanlar, köfteci, çorbacı, oyuncakçı, yedek parçacı, lastikçi, gazete bayii, bir köşede içinde soluk ışıklar yanan şehirlerarası otobüs yazıhaneleri. Gevrekçiler, börekçiler, gazoz satıcıları, yazın şerbet, kışın boza, salep satanlar. Garaj kapısında taksi durağı, Chevrolet, İmpala, Opel, Oldsmobile, Pontiac, Dodge,

Cadillac, Ford taksiler...
Belediye otobüs durağında yorgun Bussing otobüsler...
1970'li yılların başında Basmane Garajı böyleydi.
Yaşıtlarımın ve yaşı bana yakın olanların anılarında önemli yeri

vardır Basmane Garajı'nın...
Kentin kalbinin attığı yerd burası. Garajın bir köşesinde koşturan yüzü sırtı terli hamallar, otobüslerin önünde bağırان çıkırtkanlar, telaşla binecekleri otobüsleri arayan yorgun

köylüler, pazara yoğurt, köy ekmeği, yumurta, incir, badem getirenler...
Köyüne kumaş, kızına çeyiz götürenler...
Birkaç kilogram taze fasulye, dolmalık biber, sağlıklı küçük

Basmane Garajı

Basmane garajı, 1960'lı yıllar

Çeşme garajı

Karaburun garajı

elmalar, yaylalardan toplanmış böğürtlenler, kızılıcıklar, sonbahar çilekleri, dereotları, maydanozlar, rokalar, mevsim sebzeleri... Köy yumurtasının, köyde mayalanan yoğurdun, yeşil zeytinin, tereyağının, pekmezin tadına doyulmaz. El işleri, evde dokunmuş kilimler de götürülür pazara... Şoför, otobüsün üzerine çıkar, kendisine uzatılanları tek tek alır, üstteki bagaja özenle yerleştirir, iple bağlar sıkılaştırır. Sonra yolcular yerlerini alır umutla. “Aman oğlum tekerlek üzeri olmasın, yol tutuyor beni.”

ÜÇ FARKLI GÜZERGAH

İzmir’den çıkınca üç güzergah vardı o yıllarda... Anadolu Caddesi de, Altınyol da, Narlıdere yolu da, Karabağlar Yeşillik Caddesi de, Bornova Ankara Asfaltı da inşa edilmemişti henüz.

Basmane’deki garajdan hareket edip Ankara yönüne gidecek bir otobüs, garajın kapısından çıktıktan sonra önünde kavak ağaçları sıralı Tekel işletmesinin yanından geçerek önce parke taşı döşeli Gazi Bulvarı’na, Basmane istasyonunun yanından da Gaziler Caddesi’ne yönelirdi. Bir süre yol kenarında, bekleyebilecek yolcular için otobüsler ağır ağır yollarına devam eder, Tepecik’i geçince gaz verirlerdi. Otobüsler Pınarbaşı’nı da geçtikten sonra Kavaklıdere’de Belkahve virajlarından oflaya puflaya tırmanır, Kemalpaşa kasabasında kısa bir mola vererek soluklanırdı. Otobüsler, Armutlu-Parsa-Turgutlu hattından Ankara’ya doğru yoluna devam

ederdi. 1960’lı yılların sonunda Mercedes Benz O302’yi, bir başka firma Magirus Deutz otobüsleri üretti. Uzun yola çalışan bütün büyük firmalar bu otobüslere yöneldi, daha havalı olmak isteyenler Havalı Apollo Magirus’ları tercih ettiler.

Sağlam Turizm de Kamil Koç gibi, Gazanfer Bilge gibi, İnanöz gibi 1970’li yılların ünlü firmalarından biriydi. Ankara-İstanbul, Ankara-İzmir, İstanbul-İzmir ana güzergahlarıydı. O yıllarda otobüste 2 şoför bulunmazdı. Yedek şoför yoldan alınır, diğeri de onun binmesiyle inip evinde istirahate çekilirdi. Otobüste bisküvi ikramının, kadın hostesin, mola yerinde çay ikramının, ilk televizyonlu otobüsün

ve müşteri memnuniyetine inanarak temiz hizmet vermenin ilk temsilcilerinden olan bu firma otobüslerine getirdiği standartlarla da kendini belli ederdi. Şehirlerarası yolculuklarda otobüslerinde sinema filmi oynatan ilk firma da İzmirli Hakiki Koç’tu. Rahmetli Mehmet Niyazoğlu’nun firması “Sinemalı Hakiki Koç” olarak bilinirdi.

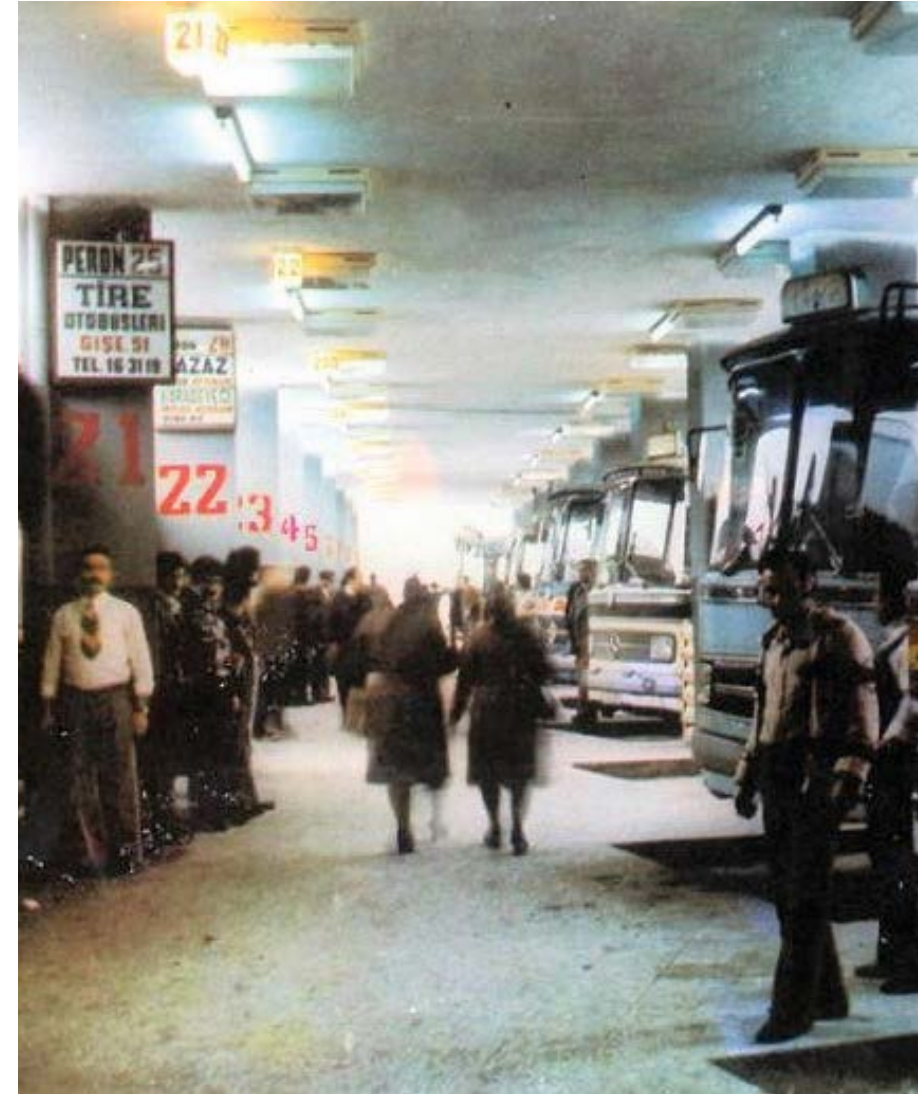
LAMBALAR KARPİTLİYDİ

Urla’da yaşamının 40 yılını otobüşçülüğe adanmış 75 yaşındaki Kazım Odabaşı, 1930’lı yıllardaki otobüsleri anlatmıştı: “1930’lu yıllardı, Urla’ya ilk gelenler milli kasa dediğimiz 25 kişilik otobüslerdi. Koltukları

söktün mü kamyon da olurdu. 3 tonluktuk bu otobüsler... Chevrolet, Ford, Austin... Lambaları dışarıdaydı. Karpitle çalışırdı lambaları. Aküsü yoktu hiçbirinin... Manyetoluydu, dışarıdan kolunu çevirmeden motorunu çalıştıramazdın. İki vitesliydi. Vitesi debriyajdı. Bas bir, kaldır iki derlerdi. 1950’lere kadar böyle gitti. 40-50 otobüşçü vardı. Yolcuyla Urla’dan alır Basmane’ye götürür, Basmane’den alır, Urla’ya getirirdi. 1965’te Magirus otobüsler, ardından Mercedes 302’ler yollarda görününceye kadar hep bu eski, tahta kasalı, burunlu yorgun otobüsler yolcu taşıdı.”

EFSANEDİR BASMANE GARAJI

1950-1960 yılları arasında İstanbul’a doğrudan otobüs kalkmazdı, Bursa aktarmalı veya Bandırma (son durak) üzerinden gemiyle Gülhane Parkı’nın bulunduğu yere inilirdi. İstanbul otobüsleri garajın kapalı kısmının en sonundan öğlen saat 13.00’te bir de gece belli olmayan bir saatte kalkarlardı. Kuşadası, Aydın, Denizli otobüsleri de İstanbul otobüslerinin karşısından kalkar, Eşrefpaşa Yağhaneler üzerinden Gaziemir’e, oradan da şehirlerarası yola çıkarlardı. Karaburun, Mordoğan, Seferihisar, Çeşme ve Urla otobüsleri ise Konak’ta tarla denilen yerden hareket ederler, orada depolanırdı. İzmir’in Ödemiş, Tire, Bayındır, Kiraz gibi ilçelerine hareket eden otobüslerin de bir süre eski opera binası inşaatının önünden kalktıkları biliniyor. Basmane Garajı’nın yanı başındaki benzin istasyonunun arkasındaki

bölümde otobüs firmalarının yazıhaneleri bulunurdu. Bu yazıhanelerden bazılarının üzerinde firmaların ışıklı reklamları olurdu. Bu garajda peron olduğunu hiç anımsamıyorum. Sefer saati gelen otobüs, yazıhanesine en yakın yere yanaşmaya çalışırdı. Ayrıca bu açık alandan İstanbul, Ankara gibi uzun yol otobüsleri kalkardı. Bir rampayla çıkılan kapalı garajın üstü, sefer aralığında parklanan otobüslerin yeri idi. Kapalı garajdan ise Turgutlu, Bergama, Kula, Demirci, Ödemiş gibi yakın yol otobüsleri kalkardı. Basmane Garajı'nın en dikkati çeken özelliği ise çevresiydi. Aslında bu durum, garajların klasik sorunudur. Tıklım tıklım garaj alanının yanı sıra başında, in-cin top oynar nitelikte boş, ve işsiz güçsüz takımına mekan olan yerler olurdu. Basmane Garajı'ndan çıkıp sağa dönerseniz, 9 Eylül Meydanı'na ama sola

dönerseniz, dışa açık cephesi olmayan ESHOT garajı, depo yapıları, Amerikan binaları gibi yapıların önünden geçerek Montrö'ye ulaşırdınız. Yolun diğer yanı da İzmir Fuarı'nın çevre duvarı ile sınırlıydı. Yani o yolu gözetken hiçbir dükkan, hiç bir vitrin yoktu. O yolda yalnız yürümek, hele geceyse cesaret isterdi.

HALKAPINAR'A

Basmane'deki eski garaj 1975 yılına kadar ayakta kalabildi. İzmir'in tarihteki ikinci büyük garajı Halkapınar Garajı 1975 yılında hizmete açıldı. İzmir'de şehirlerarası ulaşımı bir dönem rahatlatan Halkapınar Garajı'nda satış ofisleri, çay salonu ve restoran ile alışveriş

mağazalarını kapsayan kapalı bölüm, diğer yüzünde de giden otobüs peronları vardı. Hatta yeni garajın son zamanlarında, kapasite yetmediği için gelen peronları biraz sağa ötelenerek burası da giden peron otobüsleri olmuştu. Halkapınar'da da kapalı bölümden çevre ilçelerin otobüsleri kalkarlardı. 1975'ten sonra hiç boyanmayan santral garaj ,1978'de elden geçirildi. Peron sayısı 40'tan 51'e çıkarıldı. 1980'li yıllarda bölgede trafiğin yoğunlaşmasıyla hem gelen ve giden otobüsleriyle trafiği içinden çıkılmaz hale getirdiği için hem de kentin ihtiyacına artık cevap veremez hale geldiği için Halkapınar Garajı yerine, daha büyük ve modern bir garajın yapılması gündeme geldi. Çünkü garajın çıkışında bugünkü gibi elektronik sistemler olmadığından, saat başları ve buçuklarda, özellikle akşam saatlerinde çıkış kapısında uzunca

bir kuyruk olurdu. Hatta geç kalan yolcuların bazıları otobüsü burada yakalardı. Muavinler çıkışta beklememek için hareket saatinden önce çıkış işlemlerini yaptırsa da çıkıştaki o kuyruk hiç eksik olmazdı.

İŞİKKENT'E

İzmir'in son otogarı ise Işıkkent yakınlarında İZOTAŞ tarafından inşa edildi. Temeli 1996 yılında atılan otogar, 1998 yılında hizmete açıldı. Otogarda 74'ü şehirlerarası, 34'ü de ilçeler arası olmak üzere toplam 146 peron yer alıyor. Otogarda 195 firmanın yazıhanesi, dükkanlar, bürolar, büfeler, 500 araçlık otopark ve 150 yataklı bir otel de var. İzmir Şehirlerarası Otobüs Terminali'nde kış döneminde günde 2 bin 500, yaz döneminde ise yaklaşık 4 bin otobüs giriş ve çıkış yapıyor.

Bursa, Balıkesir, Afyon, Konya ve Kütahya'da son yıllarda inşa edilen modern otogarlar ile kıyaslandığı zaman İzmir Otogarı'nın artık ihtiyaçların çok gerisinde kaldığı, artık bu kentin modern bir otogara ihtiyaç duyduğu açıkça görülüyor.

Konak Belediyesi Türk Halk Müziği Topluluğu ile İzmir Folklor Gençlik ve Spor Kulübü Derneği'nin birlikte düzenlediği, "Ege'nin Türküsü" temalı konsere Ege'nin zeybek oyunları da eşlik etti.

Ege'nin Türküsü

Konak Belediyesi Türk Halk Müziği Topluluğu ile İzmir Folklor Gençlik ve Spor Kulübü Derneği'nin birlikte düzenlediği, "Ege'nin Türküsü" konserinin katılımcıları, bölgemizin heyecan yaratan türkülerini birlikte seslendirdi.

Selahattin Akçiçek Kültür Merkezi Gülriz Sururi Sahnesi'nde gerçekleşen etkinlik Şef Bahar Almaç yönetiminde düzenlendi. Konserde, "Denizin Dibinde Hatçem", "Keklik Kondu Kesmeye", "Ardıctandır Kuyuların Kovası", "Osman'ımın Mendili", "Elindedir Bağlama", "Çökertme", "Cevizin Yaprığı

Dal Arasında" ve "İzmir'in Kavakları" gibi çok sevilen Ege türküleri yankılandı. İzmir Folklor Gençlik ve Spor Kulübü Derneği'nin halk oyunları ekibi de koronun söylediği

türkülere, Ege'nin birbirinden güzel oyunlarıyla eşlik etti. Konserin ardından Şef Bahar Almaç'a çiçek takdim eden Konak Belediye Başkanı Nilüfer Çınarlı Mutlu, "Çok güzel bir

buluşmaydı. En başta sevgili şefimiz Bahar Almaç'a, müzik grubumuza ve tabii ki İzmir Folklor Gençlik ve Spor Kulübü Derneği'ne teşekkür ediyoruz" dedi.

Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi'nden mezun oldular ve şimdi okyanuslarda kruvaziyer gemileri yüzdüren iki Türk kadın kaptan olarak, uluslararası alanda tannyorlar.

Kruvaziyer Yzdren Kaptanlar

Denizciliğin her alanında çalışan ve her çeşit gemide kaptanlık yapan Türk kadın denizciler, şimdi de kruvaziyer gemilerinde dmenin başına geçti. Sayıları giderek artan kadın kaptanlar, dünyanın en büyük ve en lüks yolcu gemilerini okyanuslarda yzdryor. Merkezi Florida'da bulunan, dünyanın en lüks gemilerine sahip Virgin Voyages'te 3rd (third) Officer (Zabit) olarak görev yapan Kaptan Hande İpek Yamanel, Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi mezunu. Yolcu gemisine çıkan ilk iki Türk kadın kaptandan

biri olan Yamanel, "Kruvaziyer sektöründe sayımız giderek artıyor. Umarım genç denizcilere güzel bir örnek oluruz" diyor.

Royal Caribbean Grubu'na ait Celebrity Cruises'de 1st (First) Officer olan Kaptan İrem Düzdaban, kimyasal tankerlerde çalıştıktan sonra geçen yıl kruvaziyer sektörüne adım attı. Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Mezunu olan Düzdaban, "Türk kadını çok yetenekli. Diğerk gemilerde gördüğünüz sarışın, renkli gzly, havalı kaptanlardan hiçbir eksiğimiz yok" diyor.

İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Öztürk da iki kadın kaptanla kruvaziyer yolculuk sırasında tanıştıklarını söyleyerek, “Çok önemli bir şey yapıyorlar.

Dünya denizlerinde ülkemizin elçileri oluyorlar. Bu genç kadın kaptanlarımız bana göre çağımızın Sadun Boroları, Halikarnas Balıkçıları. Yaptıkları işle, yaptıkları paylaşımlarla birçok gence örnek oluyorlar. Onlarla gurur duyuyoruz” diyor.

KONTEYNER GEMİLERİNDEN KRUVAZİYERE Kaptan Hande İpek Yamanel, denizciliğe kendisini babasının yönlendirdiğini söyleyerek, denizlerdeki stajını konteyner gemilerinde yaptığını aktarıyor. Pandemi yasaklarının olduğu süreçte, insanların evlerine kapandığı dönemde, açık denizlerde yol aldığını söyleyen Yamanel, “Daha önce kruvaziyer gemileriyle ilgili bilgim yoktu. Yük gemisinden ayrıldıktan sonra karada çalışmaya karar vermişken, kruvaziyer

firmalarına başvurduğum. Dönüş yapmayacaklar diye düşünüyordum. Başvurudan üç ay sonra haber geldi. Görüşmelerden sonra 2021’de işe başladım. 2.5 yıldır kruvaziyer gemilerinde çalışıyorum. Bizden önce kadın zabıt yoktu yolcu gemilerinde. Yolu açmış olduk.

İrem’i de bu sektöre davet ettim. Bizden sonra kadın kaptan da kadın başmühendis de artmaya başladı” diyor. Kruvaziyer gemilerinin bambaşka bir dünya olduğuna değinen Yamanel, yük gemisinde 20 kişi ile çalışırken, yolcu gemilerinde 5 bin kişinin sorumluluğunu taşıdıklarını belirtiyor. Açtıkları pencereden yeni insanların girmesini arzuladıklarını vurgulayan Yamanel, şunları söylüyor: “LinkedIn’de işyerimizi güncelleyince sorular gelmeye başladı.

Okuyanlar, mezunlar, kadınlar, erkekler bizi soru yağmuruna tuttu. Birilerine nasıl yardımcı olabiliriz diye düşündük. Kruvaziyer gemilerindeki iş imkanlarını anlatmaya çalıştık. Tatildeyken İrem sordu, ben yanıt verdim. Çektiğimiz videoyu sosyal medyada paylaştık. Videomuzu çok kişi izledi. Denizcilik sektörü çok büyük yelpaze. Lise öğrencilerinden yazan çok oluyor. ‘Abla ben seni görüyorum. Örnek alıyorum’ diyorlar. Üniversite eğitimlerini

bizim mesleğimiz üzerine yapmak istediklerini belirtiyorlar ve bundan inanılmaz şekilde mutlu oluyorum. Umarım gençlere güzel örnek oluruz.” Denizcilikte, “Sen kadınsın, dur bakalım” yaklaşımının hep önlerinde engel olduğunu dile getiren Yamanel, “Genç denizciler kendilerinin başkalarına frenlemesine izin vermesinler. Denizcilik çok hızlı gelişen bir sektör. İngilizcenin dışında İtalyanca, İspanyolca öğrenebilirler” diyor.

GENÇLERE KLAVUZ

Kariyerine deniz taşımacılığının en zor alanlarından olan kimyasal tankerlerde çalışarak başlayan Kaptan İrem Düzdaban, “Zoru başarmayı severim. Tabuları yıkmak adına yeri geldiği zaman en ağır yükü sırtlandık. Kuzey denizlerinde seyreden bir tankerde çalışmak hiç kolay değildi” diye konuşuyor. Kruvaziyer sektöründe çalışmak için CV’sini gönderip gözünü

kapadığını belirten Düzdaban, “Üç kruvaziyer operatörüne başvurdum. Üçü de dönüş yaptılar. Tankerden indikten 7,5 ay sonra kruvaziyer gemisine bindim. Dışarıdan pembe gibi görünüyor ama çok zor bir sektör. Fakat yapamayacağımız bir iş değildi. Bildiklerimizi unutup birçok şeyi yeniden öğrendik. Bu gemilerde son teknoloji var. Çok yönlü bir insan olmanız,

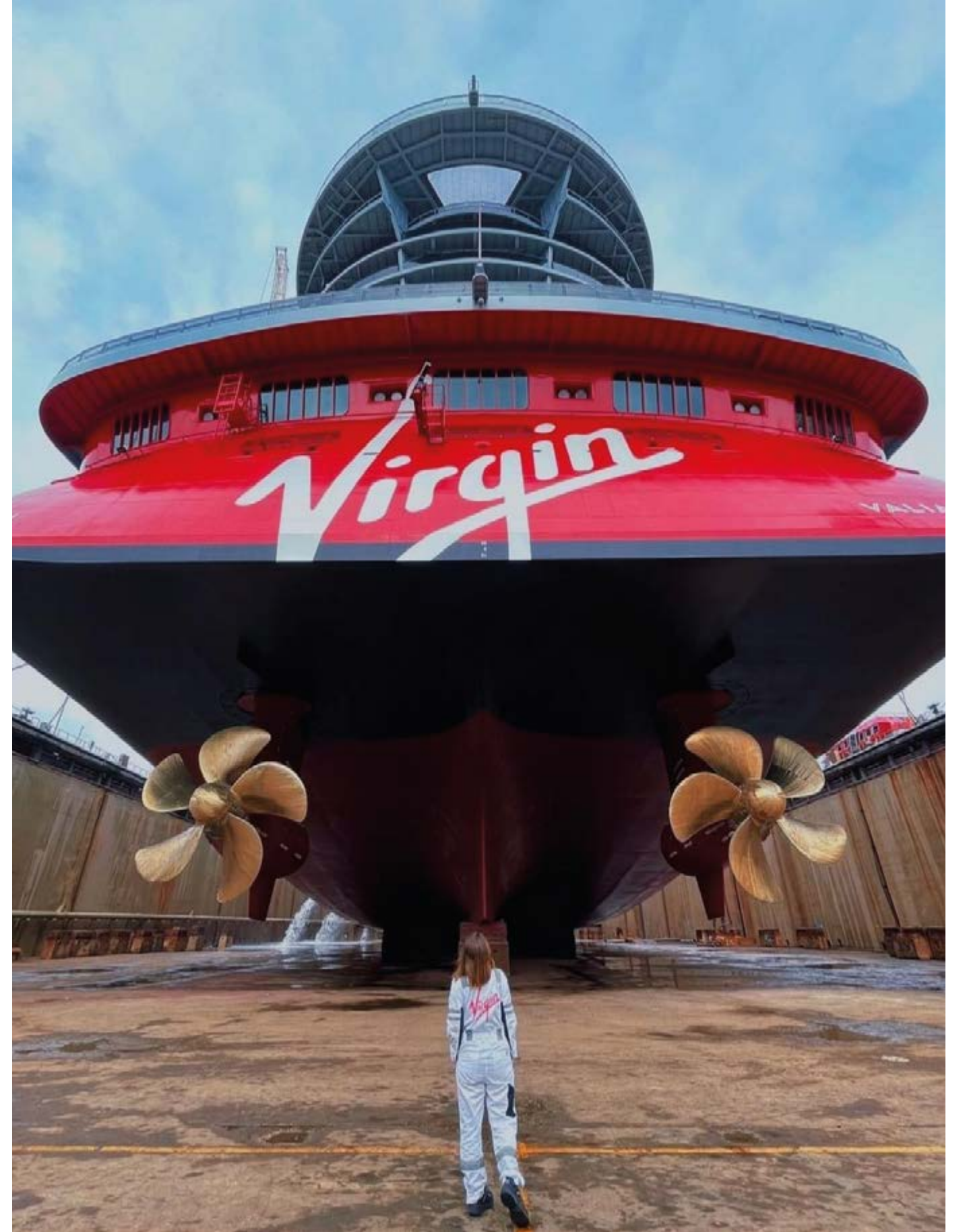
sürekli yeni şeyler öğrenmeniz gerekiyor. Denizcilik dinamik ama kruvaziyer sektörü çok daha dinamik. Aynı gemiye gitseniz bile sürekli bir şeyler değişiyor. Zorlandığımız oluyor ama mutlu olduğumuz şeyler daha çok” diyor. Kaptan İrem Düzdaban, gençlere şu önerilerde bulunuyor: “Yurtdışında bir firmada çalışmayı gözünüzde

büyütmeyin. Fark edilmek çok güzel. İnsanı mutlu ediyor. Türk kadını, Türk insanı yetenekli. Hiçbir eksikimiz yok, diğer gemilerde gördüğünüz sarışın, renkli gözlü, havalı officerden. Risk almak lazım. En büyük hayalim gençlerin ‘İrem diye biri var. O bize yardım eder’ diyecekleri bir konuma gelmek”.

BÜYÜLEYİCİ COĞRAFYALAR

Kaptan İrem Düzdaban, “Kargo gemisinde çalışırken, Hindistan cevizi suyu içilen, gemiden alışveriş için yüzerek karaya çıkılan Karayipler’de olmayı hayal ediyordum. İlk Güney Amerika’daki Aruba Adası’na ayak bastım. İnsan kendini garip hissediyor. Haritalarda konumunuzu açıp dünyanın öteki ucunda olduğunuzu görüyorsunuz. Bikininizi giyip denizde yüzebiliyorsunuz.

Zamanla yolcular da bizi tanıyor. Gelip fotoğraf çektirmek isteyenler oluyor. Kruvaziyer endüstrisinde reklam çok önemli” diyor. Kaptan Hande İpek Yamanel ise, “İlk şoku Bahamalar’da yaşadım. Su gerçekten cam berraklığında. Fakat denizin havadan daha sıcak olabileceğini düşünememiştim” diye anlatıyor. Gemide yolcuların kaptan ve zabıtlarla tanışmak istediğini belirten Yamanel, “Türk yolcu varsa özellikle sizinle tanışmak istiyorlar. Onlar için köprü üstü turu yapıyoruz. Yolcular Türkiye’de kültürel turu ve gece hayatını çok merak ediyorlar” diyor.

İzmir'in karakteristik mekanları arasında yer alan merdivenli sokaklar kapı önü sohbetlerine, çocukların oyun alanına ve günlük yaşama dair ayrıntılar içerdiği gibi yaşamın iniş ve çıkışlarına dair de göndermelerde bulunur nitelikte.

Kendimize Çıkan Merdivenler

Güneş çekilmeyi beklerken çaylar demleniyor ağır ağır... Fırında yükselen kurabiye kokusu ve komşusu zili çalıyor usulca. Kilimler seriliyor. Çocuklar oyuncaklarını, kadınlar nakışlarını, merdivenler de "yaşamı" kucaklıyor günün en keyifli saatlerinde.

Bu görüntüler şehrin merdivenli sokaklarındaki alışlagelen insan manzaraları. Sokak sakinleri için merdivenler geçip gidilen zorunlu mekanlar olmaktan daha fazlasını ifade ediyor. Günün önemli bir bölümünü geçirdikleri alanlar olarak yaşamın merkezinde konumlanıyor merdivenli sokaklar. Mithatpaşa Caddesi'ne boylu

boyunca uzanan merdivenler ise köşelerinde satıcıları ve trabzanlarında kayan çocuklarıyla kent dokusunun ayrı bir parçası. Merdivenli sokaklar, özellikle Karataş'tan Üçkuyular'a uzanan alanın yaya ulaşım sisteminin belkemiğini oluşturuyor. İnsanların her gün evlerinden işlerine, okullarına ya da alışverişe gitmek için kullandığı bu dar, oldukça dik sokakların bazıları hala geçmişin izlerini taşıyor üzerinde.

Karataş Üçkuyular hattının yanı sıra Kadriye, Hasan Özdemir, Tuzcu, Barbaros, Murat, Altay, Mehtap, On Dokuz Mayıs, Turgutreis, Zafertepe, Ulubatlı ve Kemal Reis Mahalleleri'nin bir

parçası olan merdivenli sokaklara açılan kapılar, pencereler aheste adımlara tanık oluyor. Sanırsınız ki yolu bu sokaklardan geçenlerin gündeminde telaş yok! Olanca sakinlik ve dinginlik içerisinde katediliyor sokak. Son yıllarda semtlerin genç sakinlerince üzerinde boyama çalışmaları da yapılan bazı sokaklar, renkli hayaller sunar nitelikte. Hayaller arasında, "her inişin bir çıkışı da vardır", "şans da şansızlık da yorulurmuş", "Nietzsche'nin hakikat merdivenin de miyim yoksa" gibi gibi pasajlar açılıyor mu zihinlere bilinmez ama bir gerçek var ki bu sokakların aurası bir başka. Sokakların taşıt trafiğini reddeden karakteri, dış mekanlara yönelik

zorunlu aktivitelerin dışında, sosyal aktivitelere de olanak sağlıyor. Merdivenli sokaklar, kentte estetik ve simgesel roller de üstleniyor. Görsel olarak keyifle algılanan bu mekanlar, kent görünümünü derinlik kazandırarak zenginleştiriyor. İnmek ve çıkmak; çaba harcamak ve sonunda istenilen yere ulaşmak ya da inmek yavaş yavaş geçmişe, umutsuzluğa ve karanlığa... Edebiyat ve diğer sanat dallarında çok işlenen bir konu olan merdivenler yaşamla özdeşleştiriliyor çoğu zaman. Ahmet Haşim'in dizelerinde söylediği gibi çocukluktan yaşlılığa uzanıyor:

“Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden / Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak / Ve bir zaman bakacaksın semaya ağlayarak.” Çocukken çok rahat bir şekilde kullanılan, hatta oyun alanı olarak algılanan merdivenler yaşlanıldığında bitkinliğe, bezginliğe bırakıyor yerini. Nefesi kesilen yaşlılar dik merdivenlerin başında durarak; oynarken yuvarlanıp düşen çocuklara, rahatça merdivenleri çıkan gençlere bakıp geçmiş günlerin hayaline dalyorlar. Merdiven kavramı dinsel temalarda da yerini almış. Hemen hemen bütün dinlerde merdiven, “kutsal yolu”, kurtuluşu simgeliyor.

ORTAK
ALAN

Şehir Plancısı Neşe Taşke, “Kentsel Çevrelerde Mekansal Elemanlar Olarak Merdivenli Sokaklar” konulu tezinde, bu sokakların fonksiyonel işlevini vurgulayarak şunların altını çiziyor: ”Geçmişten günümüze edebiyat, müzik, sinema sanatlarında hep gündemde olması da gösterir ki merdiven sosyal yaşamın tüm canlılığıyla üzerinde geçtiği bir kentsel mekandır. Toplumsal yaşama bağlı olarak farklılaşan sokak karakterleri toplumların sosyal, kültürel, ekonomik yapısını yansıtan mekanlar olmaları nedeniyle kent içinde önemli bir yere sahiptir. Önceleri gücün simgesi, tanrıya erişmenin aracı olarak karşımıza çıkan merdivenler; toplumsal yaşamın benimsendiği zamandan bu yana ortak yaşamın, sirkülasyonun, yaya hareketliliğinin ortaya

Fotoğraf: Çiğdem Metin KURUTAÇ

çıkıldığı sokaklardan topografik engeller nedeniyle farklılaşarak, farklı kotları birbirine bağlayan, farklı tasarım ve düzenlemeler gerektiren sokaklar halini almıştır.”

PSİKOLOJİK SINIR

Taşke, merdivenli sokakların insanlar üzerindeki psikolojik etkisine değindiği tezinde, “Merdivenlerin çok uzun olanları caydırıcı. İnsanları yoruyor. Her bir buçuk metre yükseklik çıktıklarında, dinlenebilecekleri, soluk alabilecekleri bir sahanlığa ihtiyaç duyuyorlar. Bu merdiven kullanımında psikolojik ve fiziksel bir sınır” görüşlerine yer veriyor. Fiziksel yorgunluğun yanında psikolojik yorgunluk da önemli merdiven kullanımında.

Kent mobilyaları dediğimiz çöp kutuları, banklar, aydınlatma elemanları ve çiçekliklerin mekana yerleştirilmesi insan psikolojisini değiştiriyor. Neşe Taşke, merdivenlerdeki aydınlatma elemanlarının birinci planda önem taşıdığına vurgu yaptığı akademik çalışmasında, “Hem gece kullanımı, hem de insanların kendilerini güvende hissetmesi açısından aydınlatma çok önemli.

Bunanla beraber, çekici objeler ya da renklerin kullanımı da algıyı olumlu yönde etkiliyor. Fiziksel mekandaki başarı insanların o sokakları sahiplenmesini de beraberinde getiriyor. İnsanlar, uygun mekan sunulduğunda dış mekanda daha fazla vakit geçiriyor” diyor.

Fransa'dan geldiği yerleşim bölgesinin adını taşıyan üzüm çeşidi Alfons, Kızıldağ yöresinde, anayurdundan daha iyi sonuç veriyor. Uzmanlar, daha kaliteli üzümü Kızıldağ'ın mikroklimasına bağlıyor.

Bizim için Enfes

Yöre halkının “enfes” ya da “siyah inci” olarak adlandırdığı “alfons” türü üzüm çeşidi, Güzelbahçe'den Seferihisar'a kadar uzanan ve Kızıldağ yöresindeki 5 dağ köyünün bereket kaynağı. 1960'lı yılların ortalarında, Fransa'daki alfons yerleşiminden getirildiği için aynı adı taşıyan birkaç bağ çubuğuyla başlayan üretimin, bugün bölgenin mikroklima özelliği nedeniyle anayurdundan bile daha kaliteli olduğu vurgulanıyor.

Çok sayıda ailenin geçimini zeytinciliğin yanı sıra alfons türü üzümünden sağladığı Efemçukuru, Payamlı, Kavacık, Gödençe ve Çamtepe köylerine, ilk bağ çubuğu 1960'lı yılların ortalarında kişisel çabalarla Fransa'dan getirilmiş. O yıllarda Efemçukuru'nda başlayan üretim, bölgenin

uygun iklim koşulu nedeniyle diğer köylere de yayılmış. Yüksek kesimleri seven alfons türü üzüm üretimi İzmir'in yüksek rakımlı noktalarında sürdürülüyor. Ancak Kızıldağ'daki üretim bir başka. Köylüler, mikroklima özellikleri dikkate alındığında bu bölgedeki üretimin

Fransa'dan bile verimli olduğunu aktarıyor. Yöre köylüleri bu üzüm türüne “enfes” adını vermiş durumda. Alfons üzümünü koyu mor, siyah puslu ve iri taneli olarak yetiştiriyor. Marmara Bölgesi'nde Ağustos ayı sonunda olgunlaşan bu tür Kızıldağ'da ise Ekim sonu hasat ediliyor.

Yakından Geçen Öteki Öyküler

Handan Gökçek'in derlediği "Yakından Geçen Öteki Öyküler", Türk edebiyatının yetenekli on dört yazarının kaleminden çıkan öyküleri bir araya getiriyor. Her biri farklı bir üslup ve bakış açısıyla yazılmış olan bu öyküler, okuyucuları sıradanlıktan uzak, bambaşka dünyalara davet ediyor.

Yakın Kitabevi Yayınları ile uzun süredir devam eden edebiyat atölyesinin bir ürünü olan bu kitap, öykücülükte yeni ufuklar açmayı hedefliyor. Daha önce yayımlanan "Yakından Geçen Mülteci Öyküler" ve "Yakından Geçen Şiddet

Öyküleri" adlı kitapların ardından gelen bu üçüncü derleme, edebiyatseverleri "öteki" kavramı etrafında bir yolculuğa çıkarıyor. Atölye çalışmaları kapsamında, edebiyat akımları ve yazma teknikleri üzerine yapılan yoğun çalışmalarla elde edilen birikim ve deneyimler bu kitapta harmanlanıyor diyebiliriz.

Kitap, alıştığımız öykü düzenine uygun geleneksel anlatımlardan, masalsi atmosferler yaratan fantastik öykülere ve hatta minimalizmin sınırlarını zorlayan kısa öykülere kadar geniş bir yelpazeye sahip. Her öykü, kendi içinde farklı bir evren kuruyor ve okuyucusunu bu evrenin bir parçası hâline getiriyor.

"Yakından Geçen Öteki Öyküler", okurlarına sadece edebi bir yolculuk değil, aynı zamanda Türk öykücülüğünün çeşitli yüzlerini keşfetme fırsatı da sunuyor. Her öyküde farklı bir ses, farklı bir yaşam ve farklı bir duygu dünyası bulunuyor.

Handan Gökçek'in ön sözde belirttiği gibi bu kitabın temel amacı "öteki" kavramını farklı açılardan ele almak ve tartışmak. İnsanların

kendilerine, çevrelerine ve dünyaya yabancılaştığı, ötekileştirmenin yaygınlaştığı günümüzde, öykülerle soru sormayı ve bu sorulara yanıt aramayı amaçlıyor. Bir ağacı, kuşu, taşı, çiçeği yeniden ve oldukları gibi görmeyi, kabul etmeyi ve en nihayetinde sevgiyi ön plana çıkarmayı hedefliyor.

Konuk yazarların katkılarıyla zenginleşen kitap, okuyuculara zengin ve çeşitli bir okuma deneyimi vad ediyor. Eğer siz de öykülerle dolu bu renkli dünyaya adım atmak istiyorsanız "Yakından Geçen Öteki Öyküler" kitabını kaçırmayın.

Yazarlar

Nilüfer Yıldız Şendur
Zeynep Bozyiğit
Duygu Harmancı Karagülle
Nihal Tanyel
Gülhan Eroğlu
İlknur Gök Gültekin
Ataker Dirier
A. Erol Dikicioğlu
Nalan Yılmaz
Gönül Çatalcalı
Leyla Ruhan Okyay
Nemika Tuğcu
Muzaffer Sungur
Zafer Doruk

DAHA SAĞLIKLI BİR YAŞAM İÇİN

**HAFTANIN 4 GÜNÜ
AÇIK HAVADA
BULUŞUYORUZ**

**PAZARTESİ
ÇARŞAMBA
CUMA
CUMARTESİ
08:30**

DETAYLI BİLGİ İÇİN: 0 232 482 10 39

KONAK BELEDİYESİ

Mimar
NİLÜFER
ÇINARLI
MUTLU
Konak Belediye Başkanı

DAHA UMUTLU BİR YAŞAM İÇİN

KONAK BELEDİYESİ
PSİKOSOSYAL
DESTEK MERKEZİ
Açıldı